Szolgatárs

Baptista folyóirat
nem csak lelkipásztoroknak

2016. XXV. évfolyam, 3. szám

Martin Luther King teológiai portréja

A végtelen Isten keresése

A szív: motivációs és döntési központ

A kiváló lelkészi szolgálat ismertetőjegyei

1956 és a baptisták

A Szolgatárs podkasztról

Tartalomjegyzék

TEOLÓGIA
Kelemen Szabolcs: A szív: motivációs és döntési központ 3
Mórocz Bora: Martin Luther King teológiai portréja
Az emberi méltóság harcosának lelki drámája 11

MATEMATIKA
Dr. Simon Ilona: A végtelen Isten keresése 18

HOMILETIKA
Zsengellér József: Exegézis – igehirdetés – Ószövetség 21

GYAKORLATI TEOLÓGIA
Tóth Sándor: Csoportgondolkodás 28
H. Kovács Judit: Proaktivitás és az élet értelme – Victor E. Frankl elmélete az üzleti életben 32
Tim Challies: A kiváló lelkészi szolgálat ismertetőjegyei 34
Vas Lajos: A vezető és a múlt rendezése 36

EGYHÁZTÖRTÉNET
Bacsó Benjámin: 1956 és a baptisták
Töredékek 1956 előzményei és következményei kapcsán a baptisták szemszögéből 40

ISMERJÜK MEG ŐKET!
Szalai Zsolt: Bemutatkozik a Keresztyén Vezetők Társasága 44
Muzslai-Bízik Bencze: Evangelikál és protestáns ortodox teológusok párbeszédben 51

HÁZUNK TÁJA
Sinka Csaba: A Szolgatárs podkasztról. 54

SAJTÓFIGYELŐ
Olvashatóvá tettek egy 6. században elégett bibliai tekercset Izraelben 61

A Szolgatárs folyóirat a **Magyarországi Baptista Egyház** kiadványa.

Felelős szerkesztő: Sinka Csaba
Felelős kiadó: Papp János egyházelnök
Tördelőszerkesztő: Sinka Csaba

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
1068 Budapest, Benczúr u. 31.
Telefon: 20-886-0410

E-mail: info@szolgatars.hu
www.szolgatars.hu
ISSN 1218-425X

Ára: 800 Ft. Előfizethető a kiadóhivatalnál.

Kelemen Szabolcs

A szív: motivációs és döntési központ

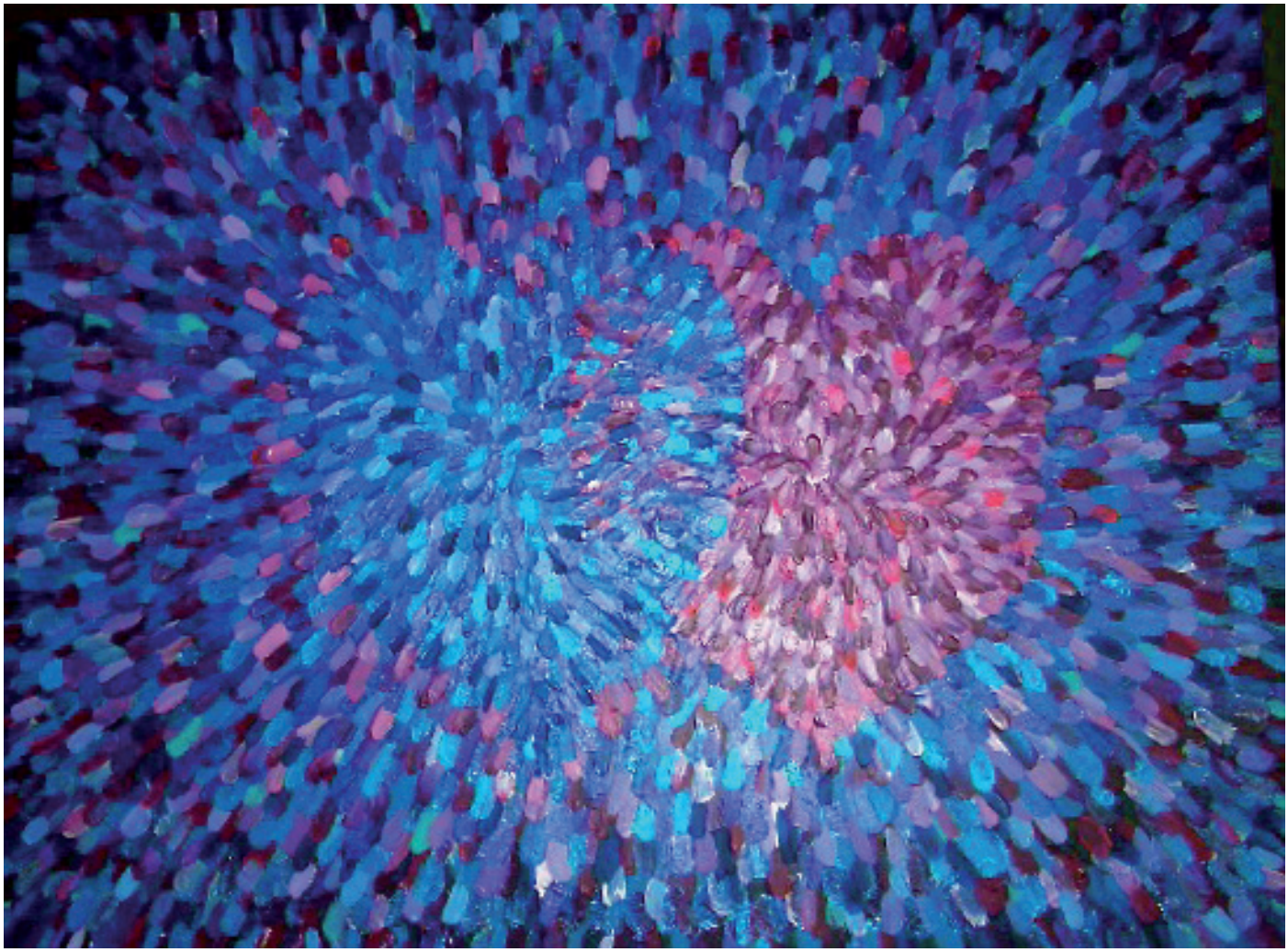

„Az embernek sajátos, egyedülálló helye van a teremtésben, mert az Istennel való együttműködésre teremtetett.” (Hitvalló Szent Maximos)

BEVEZETÉS

Isten a teremtésben egyszerre rendezte a világ rendszerei és annak elemei közötti viszonyokat. A viszonyok állandóságát vagy változását törvényekben rögzítette. Meggyőződésem, hogy a teremtésben a természeti és az összes más törvények egyszerre és azonnal jelen voltak és vannak, függetlenül attól, hogy ezeket az ember felfedezte-e már vagy sem. Nem mondhatjuk, hogy „amiről nem tudunk, az nincs”. Az ember a teremtésben létrehozott törvényeknek csak parányi részét ismeri, sőt még arra sem képes, hogy mai tudását belehelyezze az Isten által teremtett egészbe. Hiszen csak Isten az, aki egészében és egységben, de minden részletében látja a végtelen világot, hiszen ő az univerzum teremtője is. „Isten nem kockajátékos.” *(A. Einstein)*

A teremtéskor még nem volt Biblia, de Isten az ember teremtésével megteremtette azokat a pszichológiai törvényeket is, amelyek nyomon követhetők az ember lelki életében.

Anélkül hogy *Maslow* szükségleti hierarchiáját időszámításunk előtt leírták volna, az működött, és vele együtt működött az összes pszichológiai törvény is. A modern pszichológia felfogásával éppen ezért vitatkozni kell az eredetet illetően, hiszen az eredet kérdésére az Isten nélküli modern pszichológia nem ad választ. A pszichológiai törvények eredetére nem válasz a „csak úgy vannak" felfogás, vagy az ennél még kényelmesebb „nem foglalkozom vele, érdektelen" megközelítés.

A Biblia írói másnak látták ez embert és a lélek részeit, e részek viszonyát és felépítését, mint a ma divatos lélektanírók; azért annak, aki a Biblia lélektani látásait ösmertetni akarja, új kifejező nyelvet, új fogalmakat és új módszereket kell keresnie. A bibliai lélektannak törvényei a természettudományos törvényekkel azonosak; a lélek berendezésének hű képe az emberi test berendezése, úgyhogy a kettő között párhuzamosság, analógia van. Ez az analógia abban is megnyilvánul, hogy lelki szervek megjelölésére a Biblia testi szervek nevét, lelki folyamatok jelzésére testi folyamatok nevét használja. Nem elvont fogalom tehát a lelki szív, hanem két párhuzamos és egymásra utalt szervezet, hasonló funkciókat betöltő két szervnek a közös neve: szív.[1]

A modern pszichológia és a bibliai lélektan között nincs ellentmondás. Isten a teremtésben nyilatkoztatta ki magát először (általános kinyilatkoztatás, *revelatio generalis*), de kinyilatkoztatja magát a tudományban is, és segít bennünket abban, hogy a miértekre válaszokat kapjunk, és ezeknek a válaszoknak birtokában további miértekre kaphassunk választ. Mélyebb és teljesebb értelmet kaphat vizsgálódásunk, ha a modern pszichológia módszereit alkalmazzuk a bibliai lélektan területén, a modern pszichológia pedig azzal nyer sokat, ha a bibliai lélektan magyarázatait, felfogását nem hagyja figyelmen kívül. Mert biblikusan gondolkodni a pszichológiáról nem elvetést jelent, hanem a pszichológia érveiről és következtetéseiről a Biblia tanítása alapján gondolkodni.[2]

A MOTIVÁCIÓ

A motiváció szükséglet vagy vágy, ami mozgatja és irányítja viselkedésünket.[3] Mi az, amire szükségünk van? A szükségletek és igények tanulmányozása a motiváció címszó alatt történik, és azokkal a tényezőkkel foglalkozik, melyek irányt adnak a viselkedésnek és energetizálják azt.[4] Minden

motivált cselekvés alapvető jellemzője, hogy az izgalmi szint általános növekedésével jár (például ha éhesek vagyunk, izgékonyabbak leszünk); a motivált állapot saját maga megszüntetésére irányul, keresi a neki megfelelő céltárgyakat, és mozgósítja azokat a szokásokat, tapasztalatokat, amelyek hozzá kapcsolódnak (drive-redukció behaviorista elmélete[5]). Megkülönböztetünk elsődleges, biológiai alapú, s másodlagos, tanult motivációs rendszereket. A biológiai alapú rendszerekben elsődlegesen a fizikai fenntartásunkról gondoskodó homeosztatikus motívumokat kell említe-

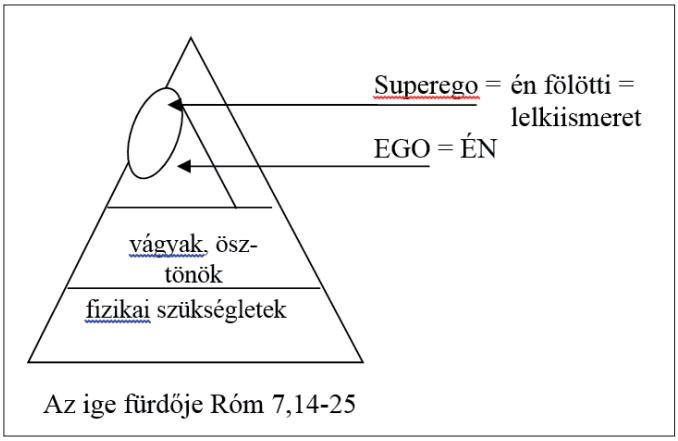

1. ábra Sigmund Freud személyiségmodellje[6]

nünk, mint a hőmérséklet-szabályozás, szomjúság, éhség; valamint a fajfenntartással kapcsolatos nem homeosztatikus, nem tanult szexuális motívumok. A szexualitás az embernél bonyolultabb, mint az állatvilágban. A szexuális kielégülés önmagában öröm forrása és gyakran kizárólag a szexuális vágy kielégítésére irányul (orgazmus). A szex fiziológiailag megalapozott motívum, olyan, mint az éhség, de jobban a tanulás és az értékek hatása alatt áll;[7] de „Ne paráználkodj!" (2Móz 20,14) Ha már a szexuális késztetéseknél tartunk, nem mehetünk el Freud pszichoanalitikus modelljének rövid ismertetése mellett. A pszichoanalízis nem egyes szükségletek, motívumok, hanem az emberi viselkedés egészének motivációs alapját kísérelte meg azonosítani. Eszerint a biológiai késztetés-rendszer, az önfenntartás emberi megnyilvánulása; energiabázisa a *libido*. A libido voltaképpen vágy, amelynek prototípusa a szexuális késztetés.[7]

A mai pszichológiára és közgondolkodásra nagy hatást gyakorolt a humanisztikus pszichológia képviselője, *Abraham Maslow*, aki feltételezte az ember különleges, csak az emberre jellemző motivációs rendszerének létét.[9]

Minden szint optimális kielégítése után kezd működni a következő szint. Elsőként a fiziológiai szükségletek, mint alapvető szükségletek kielégítése szükséges. Azután a magas szintű biztonság szükségletei, majd a pszichológiai szükségletek aktiválódnak. Az emberek viszont hajlandóak lemondani élettani szükségleteik kielégítéséről a valakihez tartozás vagy presztízscélok érdekében.[10] (Mt 4,4 Nemcsak kenyérrel él az ember, hanem minden igével, amely Isten szájából származik. v.ö. 5Móz 8,3)

A továbbiakban még néhány fogalmat tisztáznunk kell a motivációval kapcsolatban.

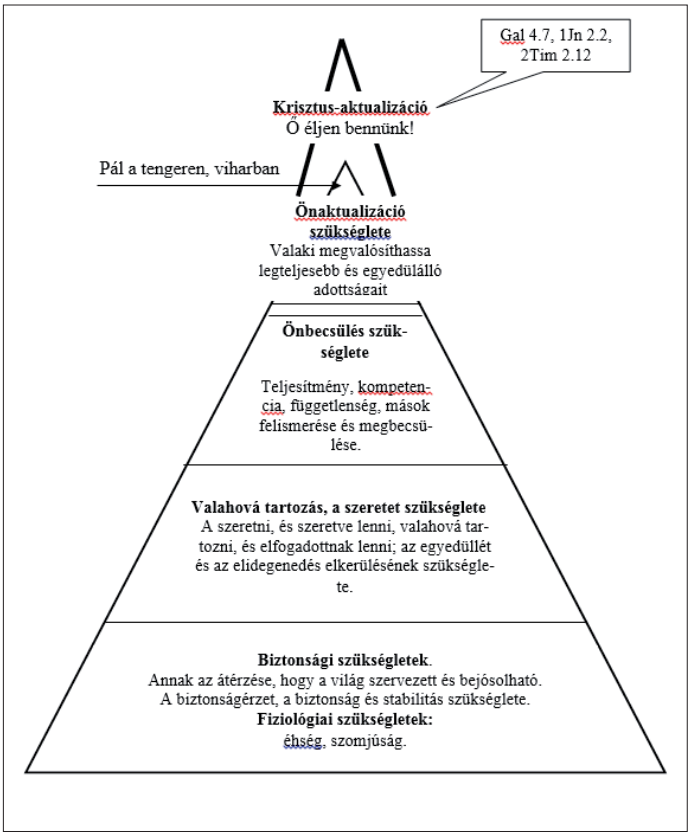

2. ábra
Maslow szükségleti hierarchiája Krisztus-aktualizációval kiegészítve[11]

- *Ösztön:* összetett viselkedés, ami merev mintákban rögzített az egyes fajokon belül, és nem tanult.
- *Homeosztázis:* az a tendencia, hogy a szervezet fenntartson egy egyensúlyi vagy állandó belső állapotot. A test kémiai összetételének egy bizonyos szinten tartásának szabályozása.
- *Ösztönzők:* pozitív vagy negatív környezeti ingerek, amik a viselkedést motiválják.
- *Teljesítménymotiváció:*
  - törekvés számottevő teljesítmény elérésére
  - dolgok, emberek vagy eszmék kezelésének mesterévé lenni
- *Instrinsic (belső) motiváció:* törekvés az adott viselkedést önmagáért megtenni, vagy azért, mert általa a személy hatékony lehet.
- *Extrinsic (külső) motiváció:* törekvés olyan viselkedést követni, amit a kilátásba helyezett jutalom, vagy büntetés motivál.[12]
- *Arousal:* éberség, izgatottság, gerjesztettség. A fiziológiai arousal az idegi-hormonális rendszer izgalmi szintjére utal.

A pszichológusok régebben azt hitték, hogy az összes alapvető motívum a drive-redukció elve alapján működik, mely szerint minden motívum a feszültség csökkentésére irányul. A drive-redukció azonban nem kínál kielégítő magyarázatot sem a szexualitásra, sem a kíváncsiságmotívumra. Egy sokkal ígéretesebb elképzelés szerint az emberek az arousal optimális szintjére törekszenek *(arousalszint-elmélet).*[13]

A kultúrtörténet sok száz éves hagyománya szerint az emberi cselekvés és az azt kiváltó ok közé ékelődik az ember egy különleges sajátossága: az emberi szándék. Az ember akar, és elvileg szabadon dönt életének minden mozzanatában (1Kor 6,12; 10,23; Jak 4,17). Ez a gondolatsor át is vezet bennünket a döntés, mint az emberi cselekvés előzménye vizsgálatához.

A DÖNTÉS

Az egész bibliai hagyomány feltételezi, hogy az ember képes szabad elhatározásokra: az első bűn elbeszélésétől kezdve (1Móz 2,3), állandóan hivatkozik döntési képességére, ugyanakkor aláhúzza felelősségét. Az ember feladata, hogy válasszon az áldás és az átok, az élet és a halál között (5Móz 11,26kk, 30,15–20), hogy megtérjen, és ebben kitartson egészen élete végéig. (Róm 11,22k) Mindenkinek magának kell rálépnie az élethez vezető útra, és magának is kell kitartania rajta (Mt 7,13k). Isten szabad kegyelme és az ember szabad engedelmessége szükséges az üdvösséghez. Pál igazolódni látja ezt saját életében. (ApCsel 22,6–10; 1Kor 15,10.) de az összes keresztény életében is (Fil 2,12k) Isten azonban ismeri annak a titkát, hogy miként térítheti meg szívünket erőszak nélkül, és miként vonhat magához kényszere nélkül (Zsolt 119,36; Ez 36,26; Jn 6,44).[14]

Elmélete

A döntés az ember szabad akaratából információk átalakítása akciókra. A bizonytalanság vagy határozatlanság körülményei között választási feladatok megoldását jelenti.

Kindler József szerint a döntés célirányos emberi választás, adott környezetben, cselekvési változatok között, ahol a cselekvési változatok a döntési folyamat döntést megelőző szakaszában mint cselekvési lehetőségek vannak feltárva.

Jellemzői

1. A döntés egy *választás*. Bizonyos helyzetekben nem lehet a választást megkerülni. A nem döntés is döntés.
2. Mindig van egy úgynevezett *döntéshozó*. Lehet egy személy, vagy csoport.
3. Választani csak akkor lehet, ha van miből. (Minimum két dolognak kell lennie.) Úgynevezett *cselekvési változatok*, lehetséges megoldások vannak.
4. *Célirány*: célja legyen a választónak. Ehhez választja ki számára a megfelelőt. Ehhez úgynevezett döntési

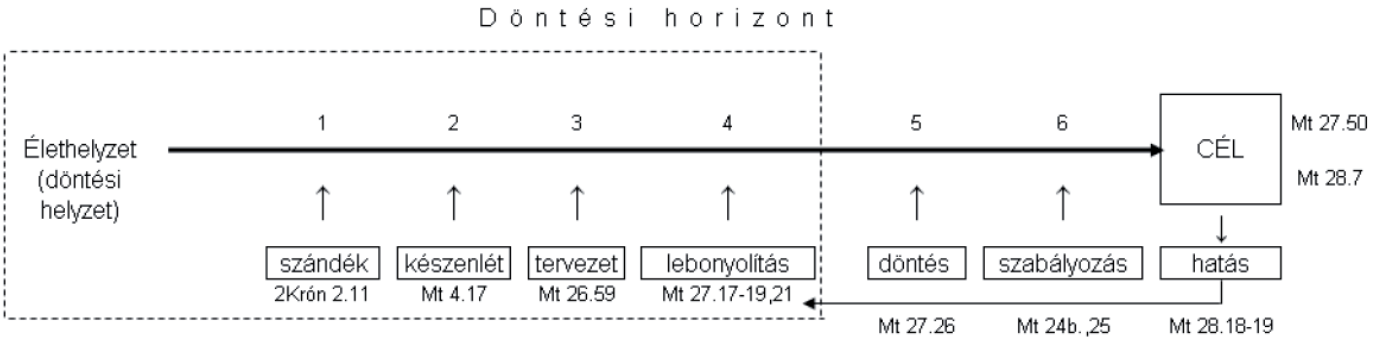

3. ábra Akciógenezis
Helmuth Benesch: Pszichológia (Springer, Budapest 1994.) 175. old. felhasználásával

kritérium kell. (Ismérv, amely segítségével preferencia -sorrendet lehet felállítani.)

5. Mindig egy *környezetben* történik a döntés. Behatárolják, hogy milyen cselekvési változatok lehetnek.
6. A döntés nem egyszeri cselekvés. A döntés *folyamat*:
   - van egy passzív része, információ kiválasztása, összehasonlítása,
   - és egy aktív része, a végrehajtás.

Az *információ* nemcsak az első szakaszban, hanem a döntési folyamat egészében központi kategória.

Az információk típusai a döntéshozóra gyakorolt hatás alapján:

1. Szemantikus információ: a döntéshozó választási lehetőségeit befolyásolja, amennyiben új alternatívákat tárhat fel, megváltoztathatja az egyes alternatíváknak tulajdonított értéket, az alternatívák választásának valószínűségét stb.
2. Pragmatikus információ: valamely alternatíva végrehajtására ösztönöz, befolyásol, utasít.
3. Motivációs információ: a döntéshozó értékrendszerét, az egyes alternatívák végrehajtása révén elért eredményeknek tulajdonított értéket befolyásolja.

A döntési folyamatot elindító mozzanat egy információfelvétel: a döntéshozó értesül arról, hogy döntési probléma állt elő.

Az információ lényegi tulajdonsága, hogy bizonytalanságot szüntet meg. A bizonytalanság a döntéshozó szubjektív viszonya a környezethez, a külső világ állapotához, s mint ilyen, objektíve és állandóan létező attribútuma, velejárója az emberi létnek.

Eszerint a bizonytalanság egy olyan viszonyt jelent a döntéshozó és a környezete között, amely objektíve létezik, meg nem szüntethető. Ugyanakkor ez a viszony szubjektív abban az értelemben, hogy egyébként változatlan feltételek mellett is döntéshozónként változik.

A bizonytalanság forrásai

Az információhiány, aminek két fő oka van:

1. Az egyes információk objektíven nem szerezhetők be. Mások megismerhetők lennének ugyan, de az ismeretek feltárására, elsajátítására valamilyen a döntéshozótól függő okból nem kerül sor.

1. Az objektív okok két csoportja
   a. „a természet léte” : A bennünket körülvevő környezet, melyre vonatkozó ismereteink a tudomány fejlettségétől függő módon korlátozottak.
   b. „az emberi gyengeség” : Az emberi képességek korlátai lehetetlenné teszik, hogy teljes információk birtokába jussunk.
2. Szubjektív okok
   A döntéshozó alá van vetve a helyzetéből adódó korlátoknak. Sokszor a döntéshozó önként vállalja, hogy még az elvileg összegyűjthető információk egy részéről is lemond.

A döntéshozó a döntési folyamat kezdetekor van maximális bizonytalanságban. Az egész döntés előkészítési folyamat megismerési, információ feldolgozási feladat, amelynek végső szakaszában is bizonytalansági szituáció áll fenn, amely azonban lényegesen különbözik az induló helyzettől.

Fontos állomása a megismerési folyamatnak, amikor a jelen helyzetre vonatkozó információ feldolgozást befejeztük, vagyis azonosítottuk a döntési szituációt. Feltártuk a döntés tárgyát képező résznek és környezetének valamennyi olyan jellemzőjét, amelynek megismerését szükségesnek és lehetségesnek tartottuk. [2]

A döntési folyamat az úgynevezett döntési horizonton zajlik (lásd 3. ábra). Az adott élethelyzetben (döntési helyzetben) a pillanatnyi vagy távoli célok az ember lelki aktivitását növelik. A posztulált cselekvési szakaszok, időben zajlanak le, állomásai elméletiek, és a konkrét esetben változhatnak is.

A hierarchikus cselekvéssor elején a *szándék* áll; felhívást, vágyat érzünk.[15]

A *készenlét* állapotában a felhívásra tudniillik a cselekvésre való felszólítás során felsorakoznak a motívumok és a tapasztalatok, itt már határozott elképzelésekkel találkozunk.

Tervezet: A tényleges cselekvéssor rivalizáló tendenciákon át valósul meg.

A *lebonyolítás* tulajdonképpen egy kontrollfolyamat. Kiderül a cselekvési elhatározás erőssége vagy gyengesége.

A *döntés* vagy rohamszerűen egy „akaratlöket" következtében, vagy a valószínű siker reményében születik meg.

A *szabályozás* a cselekvés e szakaszában a motiváció és a cselekvés átstruktúrálódása figyelhető meg. Gyakran újbóli aggályok merülhetnek fel, melyek külső és/vagy belső hatásokra elcsitulnak.

A *hatásban* egyrészt a célt érés értékelése, öröm, sikerélmény átélése, konzekvenciák levonása, illetve döntésünk megvédése magunk és másokkal szemben. Ez egyben tapasztalat forrása is, amely visszahat élethelyzeteinkben való viselkedésünkre. Bizonyos élethelyzetekben a döntési horizont az időben meghosszabbodhat. Más esetekben élethelyzetek sorozata szükséges ahhoz, hogy az ember felismerje azt, hogy döntési helyzetben van és döntési pozícióba került.

Az adott élethelyzetekben való viselkedésünket, cselekedeteinket a döntésünk határozza meg. Az ember dönthet szabad akaratából a téves hiedelmek felé, amelyek Isten nélküli gondolatokat eredményeznek, és hamis érzelmekhez vezetnek. Ezek az érzelmek generálják az Isten nélküli cselekedeteket, amelyek visszahatnak az érzelmekre, és ezek a hamis érzelmek tovább generálják az Isten nélküli gondolatokat, amelyek a téves hiedelmek birodalmában kötnek ki. Ez pedig visszahat a döntésre, amely az adott élethelyzetben a hitetlen, Isten nélküli viselkedést hozza magával (lásd 4. ábra).

Az ember dönthet Isten igazsága mellett is, melynek következtében Istentől való gondolatok keletkeznek, ezek pedig érzelmeinkre hatnak. Ezek az érzelmek generálják az Istentől való cselekedeteket; és ha ezeket a cselekedeteket a gyakorlatban is véghez visszük, érezzük, hogy ez jó, belátjuk, hogy az Istentől való gondolatok igazak, Isten igazsága tény, tehát a döntésünk helyes. Az ábrának ebből a részéből azt is láthatjuk, hogy a helyes döntéshez hamarabb is eljuthatunk, mint azt az előbb leírtam. Ha Isten igazsága mellett döntünk, és ezt tényként elfogadjuk, döntésünk helyes. Tovább menve, ha az Istentől való gondolatokat igazaknak fogadjuk el, és hisszük, hogy Isten igazsága tény, akkor a döntés ismét helyes. Továbbfolytatva, ha Isten igazsága és az Istentől való gondolatok jó érzéseket váltanak ki belőlünk és hisszük, hogy az Istentől való gondolatok igazak és Isten igazsága tény, ismét helyesen döntöttünk (lásd 4.b. ábra). Döntésünk viszont akár helyes, akár nem, azaz akár Isten nélküli, akár nem, mindenképpen visszahat élethelyzeteinkben való viselkedésünkre.

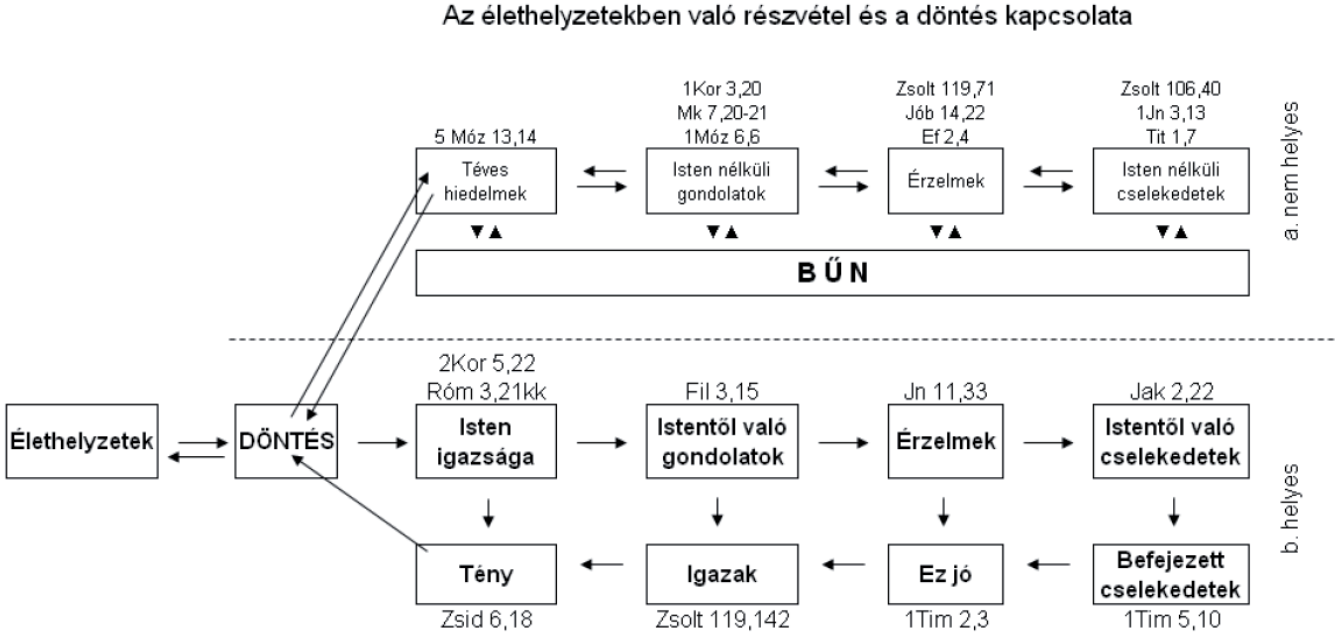

4. ábra

Az ábra Robert S. McGee: The Search for Significance (Rapha Publishing, Houston, Texas), és dr. Veres Sándor ábráinak felhasználásával készült

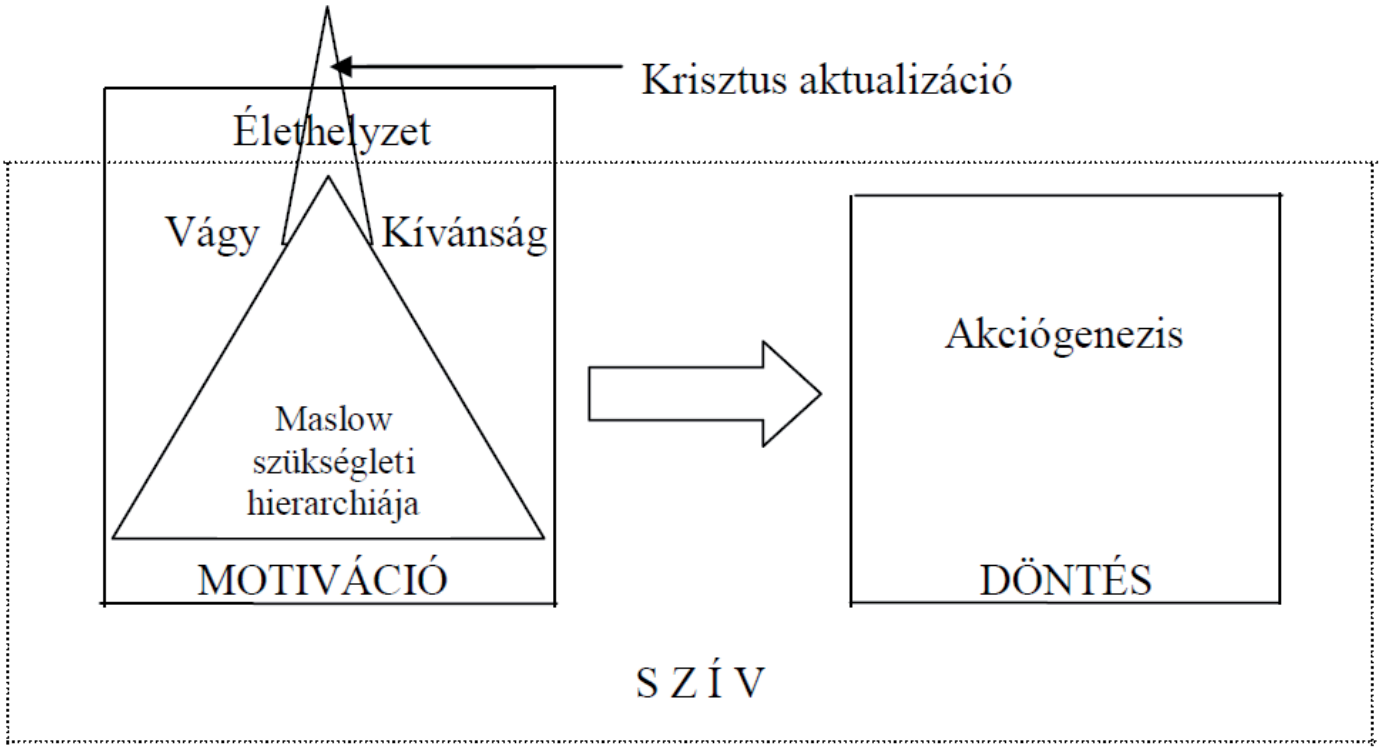

5. ábra. A szív motivációs és döntési központ

Ez a viselkedés pedig hat a környezetünkre, mely környezet legtöbbször mérlegelés nélküli választ ad, mely válasz élethelyzeteinkben manifesztálódik.

Azt is látnunk kell, hogy a döntési mechanizmus – jó (helyes „b") és a rossz (nem helyes „a") – folyamatának elemeit a bűn, mint egy áthatolhatatlan sziklafal elválasztja. Az elemek között – jó és rossz – nincs átjárhatóság, csak a döntésen keresztül.

A SZÍV

A szív a vérkeringés központi szerve, szabályos működésétől függ az életünk. Tehát egyenesen az élet hordozója, és az összes létfontosságú szervet képviseli. A Biblia szimbolikus nyelvén a szív az emberi személyiség lényegét és magját képezi.[16]

Pollák Kaim héber–magyar szótára szerint az emberi szív az ember

- egész lénye,
- akaratának és kívánságának központja.[17]

A szív az emberi személyiség fundamentuma, legbenső lényege, amelyben a test, a szellem és a lélek találkozik,[18] ezért „Minden féltve őrzött dolognál jobban óvd szívedet…" (Péld. 4.23)

A lélek vérkeringésének központja a lelki szív. Szív nélkül nincsen élet! A lélek vérkeringésének kiindulópontja az észlelés, és befejezése a lélek állásfoglalása: a döntések, ítéletek és elhatározások. Az észleléstől az akarásig tart egy lelki szívdobbanás.[19]

A szív néhány esetben magát a hozzáférhetetlenül kikutathatatlant, a kideríthetetlenül elrejtettet jelenti (1Sám 1,7). A szív tehát el van rejtve az ember számára, de itt születnek a létfontosságú döntések. Az emberi szív lényegbevágó tevékenységei a Bibliában szellemi-lelki jellegűek.[20]

A Bibliában messze a legtöbb előfordulásában a szív az intellektuális és racionális tevékenységekért felelős, tehát pontosan azokért, amelyeket mi az agynak tulajdonítunk. 5Móz 29.3 szinte definitív módon jelenti ki, hogy a szívnek a megértés a feladata. Mindent átfog, amit mi a fejnek és az agynak tulajdonítunk: megismerőképességet, észt, megértést, belátást, tudatot, emlékezetet, tudást, töprengést, ítéletalkotást, tájékozódást, értelmet.

Ugyanezen az alapon a szív egyszerre szerve a megértésnek és az akarásnak. A tervezéssel hidalja át az ember a mérlegelés és a cselekvés közötti átmenetet. A szív az „elhatározások" színhelye is. A Péld 6,18 a szívet azon szervként mutatja, amely a kigondolt terveket elhatározás (döntés) útján juttatja el a megvalósulásig (lásd a 3. ábrát). Akarati elhatározások színhelyén történik a konokká válás is: a szív megkeményedik, érzéketlenné és merevvé válik. (2Móz 4,21 és még sok helyen). Innen rövid út vezet a szándékhoz,[21] mint a szívben lezajló folyamathoz. (Ez is a döntési folyamat része, lásd 3. ábra!) 1Sám 14,6k: „Tedd meg mindazt, ami szándékodban áll…" A szívről, mint az akarat hajtóerejéről beszél a Papi irat 2Móz 35,21-ben és a 36,2-ben: „Azután eljött mindenki, akit a szíve indított…", „mindenkit, akit szíve arra indított…" A szív legjellegzetesebben a tudás szervét jelenti és ezzel összefonódva az akaratot, annak terveit, szándékait, elhatározásait (döntéseit), a lelkiismeretet, és a tudatos és őszinte önátadást az engedelmességben. A Biblia a szíven mindenekelőtt a tudatosan élő ember központját érti, amelynek legfontosabb sajátossága, hogy bölcsességre hivatott,[22] melynek nagy jelentősége van a szív döntéseiben.

Csia Lajos a szívet a tudattal azonosítja és mint ilyen, ért, érez, akar. Bizonyítja a gondolkodás (szívben szólás: párbeszéd a tudat és az értelem között), fontolgatás, ítélet-

mondás, elhatározás, mérlegelés stb. folyamatát a szívben. Kimondja, hogy érteni annyit jelent, mint meglátni egy dolog lényegét, értékét. Beszél a szellemi világosság jelentőségéről, mely szerint Isten Szellemének megvilágosítása nélkül pusztán az értelem következtető munkájával az igazságot megtalálni nem lehet. Mivel a hamis és igaz értékek különbségét csak az isteni Szellem fényében láthatjuk meg. Kijelenti, hogy a lélek tudatos része a szív. Az Írás a lelki élet központját is szívnek nevezi. Azt fejtegeti, hogy a Biblia a testi és lelki életet bizonyos mértékig egy, ennek belső központját egy fogalomban látta, melyet szívnek nevezett, s erről a belső, rejtett fogalomról nyerte a testi szív a nevét, és nem megfordítva. Megállapítja, hogy a szívnek van egy szűkebb értelme, mely a tudattal azonos, és van egy tágabb értelme, melybe mindazok a belső, lelki raktárok beletartoznak, amelyeket az tölt meg, ami a tudaton valaha átment. Míg tehát a szív szűkebb értelemben a tudat, tágabb értelme a tudat és a lelkület együtt.[23] A szív életének a lélek életéhez való viszonya bizonyos kombinációkat hoz létre, amelyeket a szívnek jelzőkkel való ellátásával szoktunk megnevezni (lásd az alábbi felsorolást).

A szív tehát a lelki élet központja, tudatos szabályozója, megteremtője és újjáteremtője; mert a szívnek ebben a munkájában van egy nála hatalmasabb segítőtársa, a szellem, Istennek az a belénk helyezett letétje, mely azonban tudatunkon kívül esik, s anélkül, hogy észrevennők, segít szívünknek, hogy akaratát megvalósítsa.[24] Hisz nincs olyan rejtelmünknek, melybe Isten bele nem látna, s melyben mindenhatósága nem tevékenykednék.

A szív akarati vonatkozásai

Milyen a szív?

alázatos	Mt 11,29
bánatos	Péld 15,13
bátor	Zsolt 27,14
bátor	Ám 2,16
bölcs	Péld 23,15
csalárd	Jer 23,26
dölyfös	Ézs 9,8
erős	Zsolt 112,7
értelmes	Péld 15,14
fájó	Ézs 65,14
gonosz	Péld 6,18
gyenge	Ézs 1,5
hazug	Ézs 59,13
hős	Zak 10,7
hús	Ez 11,19
igaz	Zsid 10,22
jó	Lk 8,15
kárörvendő	Ez 36,5
kevély	Abd 1,3
kő	Ez 11,19
körülmetéletlen	5Móz 30,6
körülmetélt	5Móz 30,6
kövér	Ézs 6,10
lágy	5Móz 20,8
megátalkodott	Jer 23,17
megcsalt	Ézs 44,20
megkeményített	Jn 12,40
megtisztult	Zsid 10,22
osztatlan	1Kor 7,35
örvendező	Ézs 65,14
összetört	Jer 23,9
őszinte	1Krón 29,17
remegő	Ézs 35,4
rest	Lk 24,25
szelíd	Péld 14,30
teljes	5Móz 30,6
tévelygő	Zsolt 95,10; Zsid 3,10
tiszta	ApCsel 2,46
új	Ez 36,26
vidám	Zsolt 28,7; Zak 10,7

A szív tulajdona

Mije van a szívnek?

döntése	1Kor 7,37
gondolata	Lk 2,35; Zsid 4,12
gyötrelme	Zsolt 38,9
jó kincse	Lk 6,45
kívánsága	Zsolt 21,3
látomása	Jer 23,16
öröme	JSir 5,15
szándéka	Lk 1,51
vágyai	Jób 17,11

A szív cselekedetei

Mit tesz a szív?

bízik	Zsolt 28,7
dönt	1Kor 7,37
elcsügged	5Móz 20,8
elhatároz	Lk 21,14
elítél	1Jn 3,20
elszorul	Jer 4,19
epekedik	Ez 16,30
ért	Jn 12,40; Ézs 6,10
fáj	Péld 14,13
fölfuvalkodik	Dán 8,25
gondol	Ézs 59,13
gyűlöl	2Sám 5,8
háborog	Jer 4,19
hajlik	Bír 9,3
hevül	Lk 24,32
hisz	Róm 10,9–10

ismeri a maga keserűségét	Péld 14,10
kételkedik	Mk 11,23
megdermed	Zsolt 143,4; Náh 2,11
megfontol	Péld 15,28
megvet	2Sám 6,16
örül	Péld 23,15
mond (gondolkodik)	Róm 10,6; 1Móz 17,17
paráználkodik	Mt 5,28
reszket	Ézs 7,2
sír	Jer 48,36
szól	Mt 24,48
tanakodik	Mk 2,8
válaszol	Zsolt 27,8
vigad	Zak 10,7
zsong	Zsolt 45,2

A szív tehát rendelkezik minden olyan tulajdonsággal, tulajdonnal és cselekvéssel, amely lehetővé teszi az ember számára a földi életet.

Láttuk, hogy a szív döntési központ (1Kor 7,37), akkor viszont motivációs központ is, mivel a döntés mindig valamilyen motiváció hatására jön létre, tehát a döntést megelőzi és attól elválaszthatatlan. A különböző élethelyzetekben rengeteg vágy (Jób 17,11), szükséglet (Mt 3,11), kívánság (Zsolt 78,34; 21,3) lehet egyszerre jelen, mely döntési motivációként funkcionálhat. Ezek sok választási lehetőséget kínálnak fel, melyek közül való választással a döntéshozó bizonytalansági szintet csökkent, illetve beindítja azokat a folyamatokat melyek a helyes döntéshez vezetnek, és így az ember célt ér. A cél elérése mindenképpen kiváltja azt a hatást, amely visszacsatol élethelyzeteinkre és döntési mechanizmusunkra. Az Isten által megáldott célok elérése élethelyzetünkre való hatásával hitben való fejlődésünk és Isten megtapasztalásának kulcsa lehet.

ÖSSZEFOGLALÁS

Az eddigiek során viszont láthattuk azt is, hogy a szív, mint lelki életünk központja, nagyon sok más pszichológiai jelenség központja is. Nem beszéltünk az észlelésről, az érzékelésről, az érzelmekről stb., pedig ezek mind befolyásolják motivációinkat, illetve döntéseinket. Vagy a szív mint tudatközpont, annak tevékenysége és hatásai mind, mind olyan kérdések, melyek kifejtésével tovább támogathatnánk az előzőeket. Arról sem szabad megfeledkeznünk, hogy az ember, társas lény; személyisége nem egyéni, hanem közösségi meghatározottságú. (Róm 5). Családban, közösségben, társadalomban élt és él. Ez pedig jelentősen befolyásolja élethelyzeteit; és ezekben nagy számú választási lehetőséget kínál fel az ember számára. Nem vizsgáltuk azt, hogy mivel a lelki szív „lenyomata" a testi szív, a lelki szívben lejátszódó folyamatok hogyan hatnak a testi szív fiziológiájára. Nem foglalkoztunk a „bűn" és a szív kapcsolatával, ami igaz átvezet a teológiai antropológia világába, ám ezzel csak azt kívánom érzékeltetni, hogy a dolgozatomban feltárt folyamatok változékonyak, sokszínűek, nem statikusak. Isten szellemével energetizálódnak, mint ahogy azt én hiszem és vallom is, mert az ember valóságos helyzete „Isten szívének" ismerete nélkül nem érthető meg,[25] hiszen Isten szívéhez hozzátartozik világos akarata, aminek alapján az embert megméri, szándéka és jövőbeli cselekedeteinek terve.

Jegyzetek

1. Csia Lajos: *Bibliai lélektan* (Százszorszép Kiadó és Nyomda Kft, Budapest, 1994 9. o.)
2. Biblikusan gondolkodni a pszichológiáról, dr. Veres Sándor – oktatási anyag 1.
3. Motiváció – dr. Veres Sándor előadási anyaga 12.
4. Rita L. Atkinson et al.: *Pszichológia* (Osiris, Budapest 1997).
5. Vajda Zsuzsanna: *Lélektankönyv* (Műszaki Könyvkiadó, Budapest 2001) 118. o.
6. Lásd 3. lábjegyzet
7. Vajda, 118. o.
8. Lásd 3. lábjegyzet
9. U.a.. mint az 5. 129. o.
10. Előadási anyag 12. dr. Veres Sándor nyomán
11. Vajda, 129. o.
12. Motiváció - Dr. Veres Sándor előadási anyag 12.
13. Atkinson, 307. o.
14. Biblikus teológiai szótár (Szent István Társulat, Budapest, 1986). Az ember szabadsága, 911. o.
15. Helmuth Benesch: Pszichológia (Springer, Budapest 1994) 175. o. felhasználásával
16. *Vetés és Aratás*, 39. évf. 4. szám, 11. o. (Werner Gitt: A csodálatos ember).
17. Pollák aim: Héber-magyar teljes szótár (Budapest 1881. 169. o.)
18. Faisz Endre: Gondolkodó szív. Új Exodus, XI. évf. 1. szám. 27. o.
19. Csia, 357. o.
20. Hans Walter Wolff: Az Ószövetség antropológiája (Harmat, 2001), 66. o.
21. Az emberi szív egész működésén átvonul az emberi célra való nézés, amelyet *szándéknak* nevezünk (Csia, 373. o.).
22. Pollák, 81. o.
23. Csia, 358–362. o.
24. U.o., mint az 1. 405. o.
25. Faisz, 84. o.

Szeretni annyi, mint sebezhetővé válni. Bárkit szeretsz, a szíved bizonyára elszorul, és esetleg meg is szakad. Ha biztos akarsz lenni abban, hogy sértetlenül megőrzöd, nem szabad odaadnod senkinek. Gondosan csomagold be hobbikba és apró élvezetekbe; kerülj minden bonyodalmat, biztonságosan zárd be önzőséged ládikájába vagy koporsójába. És abban a ládikában a szíved elkezd változni. Kemény, törhetetlen és visszalágyíthatatlan lesz.

C. S. Lewis

Mórocz Bora

Martin Luther King teológiai portréja

Az emberi méltóság harcosának lelki drámája

„A húsvét a szenvedés ideje. A szenvedés pedig lehet alkotó jellegű. [...] [A férjem] halálában ott van a remény, vagy a feltámadás." – mondta *Coretta Scott* 1968 decemberében, miközben 1963 húsvét nagypéntekjére emlékezett vissza, amikor férjét, *Kinget* a birminghami börtönbe zárták. Ezen a napon Scott nagy szomorúságában depresszióba esett, miközben újszülött csecsemőjükkel otthon tartózkodott, mégis lelki fájdalmai közepette értette meg az ünnep mély üzenetét: nagypéntek nélkül nincs húsvétvasárnap.[1]

Miben tér el egy teológiai portré az önéletrajztól? Abban, hogy nem csupán a kronológiai sorrendben felsorolt eseményeket beszéli el, hanem az ember lelki küzdelmét írja le. A harc a születéstől halálig tartó lelki út, dráma. A portréalkotó azt az igazi személyiséget keresi, mely csak Krisztusban található és érthető meg.[2] A teológia felszabadítja a lelket a testhez kötött vegetatív működéstől és az ember mélylélektan kutatását végzi.[3] A személyiség tartalmát nem a természeti, hanem a lelki ember adja, mely az egyén legmélyén található; az ember – Jung szerint – akkor igazán önmaga, amikor ösztöntermészetén túllépve az erkölcsi jó érdekében akár saját maga ellen fordul, vállalva a fizikai és érzelmi roszszat.[4] Martin Luther King Jr. élete útját eszerint a nézőpont szerint négy felvonásra osztva mutatom be: gyermekkorát, fiatal felnőtt éveit, aktív politikai szerepvállalásának időszakát, valamint halála előtti utolsó napjait különválasztva négy felvonást részletezek.

1. felvonás: A gyermek

Michael King Jr. 1929. január 15-én született Atlantában, az Egyesült Államok Georgia nevű államában. Édesapja, *Michael King Sr.* az 1934-es európai útjától, valamint a szentföldre történő látogatásától kezdve kezdte mind magát, mind legidősebb fiát, Michael Luther Kingnek, majd Martin Luther Kingnek neveztetni.[5] Az akkor ötéves King, még nem saját meggyőződésből, hanem gyermeki versengésből csatlakozott ahhoz a gyülekezethez, melyet édesapja vezetett. *„Amikor [a vendég evangélista] a gyülekezethez való csatlakozásra invitálta a jelenlevőket, [...] nem egy erős meggyőződésből, hanem gyermeki vágyból csatlakoztam a gyülekezethez, hogy lépést tartsak a nővéremmel"*[6] – írta önéletrajzában, melyet egy kurzus keretében készített 21 évesen. Szeretetteljes családja nemcsak erős hátteret biztosított jellemfejlődésének, hanem istenképét határozta meg: *„Elég könnyű számomra a szeretet Istenére gondolni, főleg azért, mert egy olyan családban nőttem fel, ahol a szeretet központban volt, és a szeretetre épülő kapcsolatok mindig jelen voltak"*[7] – emlékezett vissza. King testvéreivel nemcsak korban álltak közel, de - szüleik egymáshoz viszonyuló erős kötelékének példáját követve, - gyermekkoruktól kezdve szoros kapcsolatot ápoltak egymással.[8] Soha nem érezte, hogy szükségben szenvedett volna, mivel édesapja egy „igazi apa" volt, akinek a család mindig prioritást élvezett.[9] Felnőtt éveiben is csodálattal gondolt rá, mégha nem minden teológiai kérdésben tudott egyetérteni vele.[10] *„Egy nemes példát állított elém, melyet szívesen követtem."*[11] – írta, amikor a lelkészség melletti döntésének hátterét magyarázta.

Óvodás éveiben Kingnek volt egy nagyjából azonos korú fehér játszótársa, akivel sokszor találkozott, azonban amikor mindketten iskolába kerültek, barátságuk romlani kezdett. Egy napon végleg el kellett búcsúznia tőle, amikor a fehér fiú apja megparancsolta fiának, hogy többé nem játszhat Kinggel. *„Soha nem felejtem el, milyen nagy sokkot okozott ez nekem. Rögtön megkérdeztem a szüleimet, hogy mi lehet egy ilyen kijelentésnek az indítéka [...] és ez volt az első alka-*

lom, amikor tudatosult bennem a faji probléma létezése. Soha nem voltam tudatában ennek előtte."[12] – körülbelül hat évesen történt mindez vele. Hallva a fajgyűlölet okozta tragédiákat, valamint a családját ért bántalmazásokat, eldöntötte gyermeki szívében, hogy ettől a naptól kezdve minden fehér embert gyűlölni fog.[13] Ez az érzés később csak növekedett benne mindaddig, amíg meg nem ismerkedett több fehér diákkal főiskolás éveiben. Mindezalatt szülei folyamatosan arra emlékeztették, hogy, mint keresztény, ne gyűlölje a fehér embereket, sőt, szeretettel tekintsen rájuk.[14] De hogyan szeresse azokat, akik gyűlölik őt? Hogyan tekintsen szeretettel arra, aki a gyermekkori legjobb barátját elvette? Ez a dilemma több éven át emésztette, amíg a fehérellenes érzés meg nem szűnt benne teljesen.

Életében a második emlékezetes sokkot a halál okozta, mellyel először 12 évesen szembesült, amikor szeretett nagymamája, *Jeannie Celeste Williams* elhunyt. *„[N]agyon kedves volt mindannyiunk számára, de különösképpen a számomra. Néha úgy gondolom, hogy én voltam a kedvenc unokája. Nagyon élénken él még bennem ahogyan számos estén át érdekes történeteket mesél nekünk."*[15] King a halál és halhatatlanság fogalmaival először a gyászban kezdett foglalkozni.

Három év múlva, tizenöt évesen mint a Booker T. Washington Középiskola küldötte egy szavalóversenyen elmondja „A néger és az alkotmány" című beszédét, amelyben arról a szívében lüktető reménységről ír, amelyet Amerika gyermekei felé érez, hogy *Lincoln* példáját követve és Krisztus lelkével átitatva a tökéletes szabadság előtt álló utolsó akadályt ledöntik.[16] A verseny első helyezettjét, Kinget, miközben tanárával Dublinból[17] hazafelé utaztak Atlantába, a buszsofőr felállíttatta, hogy adják át helyüket az újonnan felszállt fehér utasoknak. King először haragjában ellenállt, de a tanár győzködésére megadta magát, és átadta a helyét, így több órát állva kellett utazniuk.[18] Ennek ellenére emberről alkotott képe optimista maradt.[19] Körülbelül 20 évesen vallott úgy, hogy gondolkodása változáson megy át,[20] mégis stabilan érzi magában a nemes erkölcsi és etikai eszményeket, melyeket gyermekkorában örökölt szüleitől, és melyektől soha nem fordulna el, mivel számára a vallás maga az élet.[21]

2. felvonás: Isten szolgája

King tizenöt évesen beiratkozott a Morehouse Főiskolába, hogy orvostudományt és jogot tanuljon.[22] „Főskolás napjaim nagyon izgalmasak voltak"[23] – elevenítette fel emlékeit. Gyors felfogóképességével kérdések sorát fogalmazta meg, és a gyülekezetben elhangzott vasárnapi iskolai tanításokban kételkedni kezdett. *„Tizenöt évesen, amikor megkezdtem főiskolai tanulmányaimat, egyre inkább szakadékot láttam aközött, amit a vasárnapi iskolában tanultam, és aközött, amit a főiskolán oktattak."*[24] Különösen a főiskola első két évében voltak erősek benne a kételyek, amikor a „fundamentalizmus bilincsei lekerültek" róla.[25] A második évben már szkepticizmussal figyelte a körülötte zajló eseményeket,26 azonban, mivel erős gyökerekkel rendelkezett, a viharban is meg tudott maradni a hitben. *„A legjobb barátaim a vasárnapi iskolából voltak, és a vasárnapi iskola segített abban, hogy képes legyek arra, hogy kijöjjek az emberekkel"* – emlékezett vissza.[27]

King végzős egyetemistaként, 18 évesen, édesapjának és édesanyja felőli nagyapjának útját követve, a lelkészség szolgálata mellett döntött. Már előtte is késztetést érzett arra, hogy Istent kell szolgálnia, de az összegyülemlett kétségek elhallgattatták benne ezt a sugallatot. Csakhogy ez az „elkerülhetetlen hajtóerő" újból a felszínre tört.[28] Nem térhet ki élete „tervrajzának"[29] beteljesedése elől. *„Még mielőtt egy ház vagy egy épület felépül, egy építészmérnök megrajzolja annak tervrajzát. […] Az épületet nagyban meghatározza a tervrajz hatékonysága. Egy bizonyos értelemben mindannyian építészmérnökök vagyunk, azzal a feladattal felruházva, hogy megrajzoljuk életünk tervrajzát. Attól függően, hogy mi van rajta, az életünk szerkezete és alapja is változik. Itt van néhány javaslat arra vonatkozóan, hogy minek kellene szerepelnie egy tervrajzban. […] I. Légy határozott és teljes szívvel tedd bele magad életed munkájába. II. Teljes szívvel add át magad a magas és nemes eszményeknek. III. Keress és művelj egy mély és maradandó vallásos hitet"*[30] – vallotta és tanította.

3. felvonás: A küzdő oroszlán

Martin Luther King Jr. 1951-ben doktori tanulmányaiba kezd rendszeres teológiából a Bostoni Egyetemen, melyet négy év múlva befejez. Itt találkozik Coretta Scott-tal, akit 1953-ban feleségül vesz.[31] Négy gyermekük születik: *Yolanda Denise*[32], *III. Martin Luther*[33], *Dexter Scott*[34] és *Bernice Albertine*[35]. King eleinte az egyetemen akart tanítani, de úgy gondolta, hogy néhány évet mint lelkész szolgál. Feleségével nem szándékoztak visszamenni a déli rasszizmushoz, azonban hosszabb beszélgetések után mindeketten úgy érezték, hogy vissza kell térniük oda, ahol a családjaik élnek, hogy ott segítsenek, ahol igazán fennáll a szükség. *Rosa Park* bebörtönzése pedig egyesítette a rasszizmus és szegregáció ellenzőit[36], és King, mint a Southern Christian Leadership Conference (SCLC) – magyarul Déli Keresztény Vezetőségi Konferencia – el-

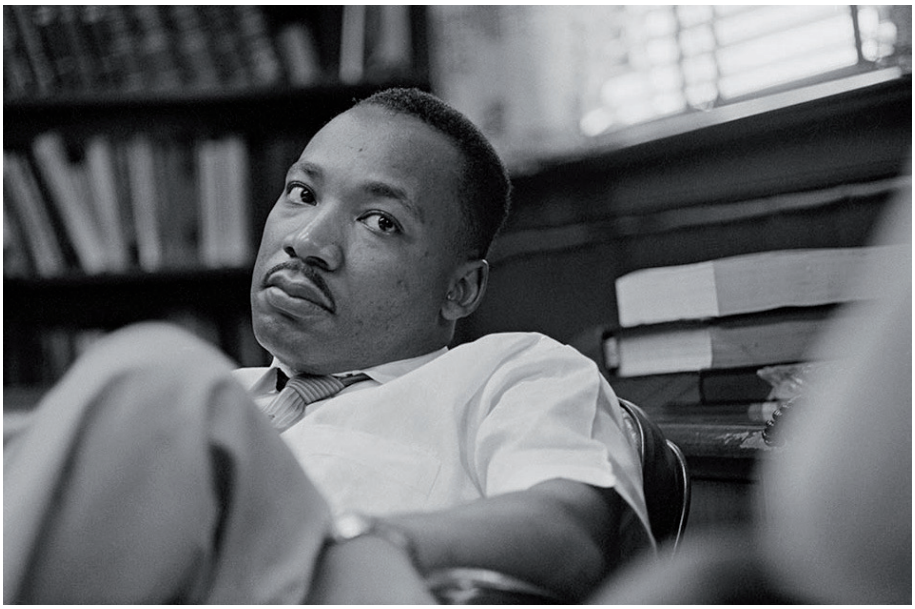

nöke, a feketék polgári jogi mozgalmának vezetőjévé vált. Egyre kevesebb ideje maradt magára és családjára,[37] nem aludt eleget, nem evett rendszeresen, mint férj vagy mint apa, kötelezettségeit nem tudta maradéktalanul teljesíteni, és mindeközben aggódott afelett, hogy ki fogják-e tudni fizetni az SCLC felmerülő költségeit.[38] Coretta segített abban, hogy az otthoni szerető és intim légkör mégis állandóan fennmaradjon. King mint oroszlán harcolt a feketék emberi jogaiért és erőszakmentes hadat üzent az igazságtalanságok ellen, ugyanakkor mint bárány hagyta, hogy verjék, bebörtönözzék, gúnyolják, megdobják, kommunistának nevezzék39, vagy a tűzoltókocsi sugárcsőit reá irányítsák.[40] Kingék étkezője falán ott lógott *Mahatma Gandhi* képe, aki India függetlenségét erőszakmentes tiltakozással harcolta meg.[41] Az ő példáját követve hirdette a szelídség általi győzelmet. Tiltakozásaikat sokszor imával kezdték,[42] énekeltek és békésen meneteltek. *„Az erőszakmentes kampány négy alapvető lépésből áll: tények összegyűjtése annak megállapítására, hogy igazságtalanságok állnak fenn; tárgyalás; öntisztítás; és közvetlen cselekvés.”*[43] – írta híressé vált birminghami börtönlevelében, amit papírzacskókra, vécépapírra, valamint újságok margóira jegyzett fel, mivel az őt felügyelő rendőrök nem adtak neki papírt. Még azt is megtagadták tőle, hogy az ügyvédjével vagy feleségével felvegye a kapcsolatot.[44] *„Birminghamben vagyok, mivel igazságtalanság van itt. Mint a Kr.e. 8. századi próféták, akik maguk mögött hagyva falvaikat és átlépve szülővárosuk határait magukkal vitték Isten üzenetét; és mint Pál apostol, aki Tarsust elhagyva Jézus Krisztus evangéliumát a görög-római világ messzi sarkaira vitte, magam is kénytelen vagyok a szabadság evangéliumát elvinni a szülővárosomtól messze eső helyekre”* – írta válaszul azoknak a fehér lelkészeknek, akik egy újságcikkben szemére vetették, hogy minek jött Birminghambe.[45] Megaláztatások sorát sorolja fel levelében, melyeket maga is átélt: a rendőrök gyűlölettel átkozták, ütötték, sőt megölték a fekete „testvéreit”, országos útjaik során kocsijukban aludtak, mivel a motelek nem fogadták a feketéket, megalázva érzik magukat, amikor a „fehér” és „színes” feliratú táblákat olvassák nap, mint nap, a keresztnevük „nigger” lett és a második nevük „kisfiú” – függetlenül attól, hogy milyen korúak[46] – és feleségeiket, édesanyjukat soha nem tisztelik meg azzal, hogy azt a megszólítást kapják, hogy „hölgyem”. *„Magyarázd meg a hatéves lányodnak, hogy miért nem mehet a nyilvános vidámparkba, amit éppen a televízióban reklámoztak, és nézd, ahogyan könnyet hullat miközben hallgatja, hogy Funtown a színes bőrűek számára zárva van, és az alsóbbrendűség felhői jelennek meg a kis mentális egén, és kezd eltorzulni a személyisége, ahogyan keserűséget érez a fehér emberek felé.”* Mit válaszoljon az ember az ötéves fiának, amikor megkérdezi tőle, hogy a fehér emberek miért olyan kegyetlenek a színesbőrüekkel szemben?[47]

King egyik leghíresebb beszéde 1963. augusztus 28-án hangzott el Washingtonban, amikor 250 ezer ember – fele fehér, fele fekete – összegyűlt. King látva a tömeget meghatódott, és gondosan megírt beszédét félretéve őszinte szívéből beszélt.[48] *„Van egy álmom, hogy […] egy nap Alabamában, kicsi fekete fiúk és fekete lányok kicsi fehér fiúkkal és fehér lányokkal mint testvérek kezet fognak”*[49] – mintha élete első sokkjának feloldását fogalmazná meg. King ettől a naptól kezdve egyre inkább érezte polgártársainak erkölcsi támogatását: 1964. január 3-án mint az év embere a *Time* magazin címlapjára kerül; 1964. december 10-én pedig Nóbel-békedíjra jelölik. King annak ellenére, hogy nem igazán tudta családjának megteremteni az anyagi biztonságot, úgy dönt, hogy nem tartják meg a jelöléssel együttjáró honóráriumot, hanem a teljes összeget az emberi jogok mozgalmának szenteli.[50] *„Hiszem, hogy a valóságban a fegyvertelen igazság és feltétlen szeretet bírja az utolsó szót. […] hiszem, hogy egy nap […] majd az oroszlán a bárránnyal együtt heverészik és minden ember a saját szőlő- és fügefája alatt ül és senki nem fél.”*[51] – Ézsaiás próféta könyve 11. fejezetének 6. versére utalt az átadáson elmondott beszédében. Ezen a napon ráébred arra, hogy neki nemcsak a fekete emberek jogaiért kell felszólalnia, hanem mint próféta, mint Isten embere, másokért is felelős. Így lesz az, hogy később a vietnami háború ellen is beszél, amit sokan úgy kritizálnak, hogy olyan helyen jár, amely nem az ő területe.

Számos fenyegetés, életveszélyes támadás érte mind őt, családját és mind közösségének tagjait: testvére[52] házában dinamittal robbantanak, nyaralásuk közben ismeretlenek fegyverrel lőnek szállásuk ablakára, égetett keresztet szúrnak otthonuk kertjébe.[53] Egy időszakban naponta 30-40 gyűlöletet kifejező és halálra fenyegető levelet kaptak főleg a Ku-Klux-Klan tagjaitól.[54] 1958. szeptember 20-án egy őrült fekete nő az aortájába szúr egy levélnyitót, ami miatt egy egyszerű tüsszentés is King halálát okozta volna. Az eset után 10 nap múlva úgy nyilatkozik King, hogy nem érez ha-

ragot támadója felé.[55] Hét évvel később, Selmában[56] az Albert Hotelben támadják meg.[57] Érzi, hogy „egy másik szintre kerültek a történések".[58] 1963-ban meggyilkolják *Kennedyt,* és ezzel világossá válik, hogy King élete sincs biztonságban.[59] Viszont a félelem, a fenyegetettség nem állíthatja meg a „tervrajz" megvalósításában. Azonban elérkezik életében az az ütközőpont, amikor a saját emberei utasítják el őt és kifejezik, hogy már nincs rá szükségük. „Fekete hatalmat! Fekete hatalmat!" – kiabálják az emberek. 1965 augusztusában, amikor King épp nyaralását tölti, Los Angelesben kitör egy hat napos lázadás, és 34 ember meghal. Amikor egy közösségi találkozón beszélni próbál az összegyűlt emberekhez, valaki átveszi tőle a szót, mondván: „Nem fogjuk a másik orcánkat odafordítani!" A fekete emberek immár az erőszak eszközét használva szeretnék követeléseiket elérni. King lelkileg mélyen megsérül. A lázadók erőszakos viselkedését azzal magyarázza a riportereknek, hogy az emberek ha nem kapnak szót legális úton, akkor máshol keresnek felületet arra, hogy megszólalhassanak. 1968-ban a memphisi zűrzavar szintén nagy szomorúságot okoz Kingnek, aki azt feltételezte, hogy amit délen elértek, azt északon is hasonlóképpen meg tudják valósítani.[60] A békés demonstráció azonban erőszakos rombolásba torkollott – utólag kiderült, hogy fiatalokat béreltek fel rendzavarás okozására. *Robert Byrd* szenátor sértő szavakat használ Kingre – gyáva nyúlnak hívja, – mivel King nem maradt a veszélyes tömeggel. Barátai emlékei szerint King ezen a napon kimondhatatlanul szomorú és lelkileg megterhelt volt.[61]

4. felvonás: Az ígéret földje előtt

King utolsó beszédét 1968. április 3-án mondta el a memphisi Mason templomban. Mint próféta hiszi, hogy a lelkésznek Jézussal együtt kell mondania Ézsaiás próféta 61. fejezetének első versét, hogy „az Úrnak lelke nyugszik rajta", „felkent", hogy a szegények problémájával foglalkozzon. Nem tudta mi következik pontosan, de kijelentette, hogy már nem számít, hogy nehéz napok elé áll, mivel mint Mózes, aki népét az ígéret földjére vezette, már elvégezte feladatát, és járt a hegycsúcson.[62] *„Mint mindenki más, szeretnék hosszú életet élni. A hosszú életnek megvan a maga helye. De most nem aggodalmaskodok ezen. Csak Isten akaratát akarom cselekedni. És megengedte, hogy felmenjek a hegycsúcsra. És átnéztem. És láttam az ígéret földjét. Lehet, hogy nem jutok oda veletek, de szeretném, ha tudnátok ma este, hogy mi, mint emberek, eljutunk az ígéret földjére"* [63] – egyszerre bátrak, szomorúak, búcsúzó hangvételűek, és reményteljesek a szavai. Mint az Apostolok cselekedeteiben szereplő István, lemond a hosszú életről az igazságért. *„És ma boldog vagyok. Nem aggódok semmiért sem. Nem félek egy embertől sem. Az én szemeim látták az eljövendő Úr dicsőségét."*[64]

Felhasznált irodalom és média

- Bagwell, Orlando és Walker, W. Noland: *Citizen King,* WGBH Educational Foundation and ROJA Productions, Inc. 2004, 0:00-1:45 - link: https://www.youtube.com/watch?v=cVz-lz5QN8s
- Békési Sándor: *Sisi személyének teológiai portréja* (L'Harmattan, Budapest 2014).
- King, Martin Luther Jr.: *An Autobiography of Religious Development*, esszé egy kurzus keretében (Davis's course the Religious Development of Personality), Chester, PA, USA, 1950.
- — *Annotated Letter from Birmingham Jail*, Birmingham, AL, USA, 1963. április 16. – link: https://kinginstitute.stanford.edu/king-papers/documents/annotated-letter-birmingham-jail
- — beszéd, Oslo, Svédország 1964. december 10. – link: https://www.nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/1964/king-acceptance_en.html
- — *How Modern Christians Should Think of Man*, esszé egy kurzus keretében (Crozer Theological Seminary, Davis's Christian Theology for Today), Chester, PA, USA, 1949–1950? – link: https://kinginstitute.stanford.edu/king-papers/documents/how-modern-christians-should-think-man
- — *I have a dream,* beszéd, Washington, DC, USA 1963. augusztus 28. – link: http://www.americanrhetoric.com/speeches/mlkihaveadream.htm
- — I've been to the Mountaintop, beszéd, Mason Temple Church, Memphis 1968. április, – link: http://www.americanrhetoric.com/speeches/mlkivebeentothemountaintop.htm
- — *Life's Blueprint* [magyarul: Az élet tervrajza], jegyzet igehirdetésre, 1948-1954? – link: https://kinginstitute.stanford.edu/king-papers/documents/lifes-blueprint
- — *The Negro and the Constitution*, beszéd, Dublin, GA, USA, 1944 – link: https://kinginstitute.stanford.edu/king-papers/documents/negro-and-constitution

- — *"It's A Dark Day In Our Nation"*, igehirdetés az Ebenézer Baptista Gyülekezetben, Atlanta, GA USA 1967. április 30. – link: http://www.informationclearinghouse.info/article16183.htm
- Schloredt, Valerie és Brown, Pam: *Martin Luther King*. Exley Publications, Wisbech, Great Britian 1989

Internetes linkek

Letöltés ideje: 2016. március-április

- MLK Research, Martin Luther King, Jr. Papers Project, Stanford University, Stanford, CA, USA – http://kingencyclopedia.stanford.edu/encyclopedia/encyclopedia/enc_king_martin_luther_michael_sr_1897_1984/index.html.
- Alex Q. Arbuckle, Mashable Inc., http://mashable.com/2016/01/18/mlk-stabbing/#TqaobBolakqf.
- The Huffington Post, 2014. január 20-án közzétett cikk: http://www.huffingtonpost.com/2014/01/20/martin-luther-king-photos-morehouse-college_n_4631981.html.
- Alan Taylor, 2015. január 19-én közzétett cikk: http://www.theatlantic.com/photo/2015/01/remembering-martin-luther-king-jr-in-photos/384635/
- The King Center, Atlanta, Georgia, USA http://www.thekingcenter.org/birth-family#sthash.AD090kUD.dpuf

Jegyzetek

1. „My Bible tells me that Good Friday comes before Easter." – Martin Luther King, *It's A Dark Day In Our Nation*, igehirdetés az Ebenézer Baptista Gyülekezetben, Atlanta, GA USA, 1967. április 30. – link: http://www.informationclearinghouse.info/article16183.htm / Bagwell, Orlando és Walker, W. Noland, *Citizen King*, WGBH Educational Foundation and ROJA Productions, Inc. 2004, 0:00-1:45 - link: https://www.youtube.com/watch?v=cVz-lz5QN8s&list=PLdF6HW-5bu20moYgQIlWMvJdxORZMOoac&spfreload=10
2. Békési Sándor: *Sisi személyének teológiai portréja* (L'Harmattan, Budapest 2014) 193. o.
3. Uo., 180.
4. Uo., 179.
5. http://kingencyclopedia.stanford.edu/encyclopedia/encyclopedia/enc_king_martin_luther_michael_sr_1897_1984/index.html.
6. King, Martin Luther, Jr., *An Autobiography of Religious Development*, esszé egy kurzus keretében (Davis's course the Religious Development of Personality), Chester, PA, USA 1950, eredeti szöveg: „he extended an invitation to any of us who wanted to join the church […] I joined the church not out of any dynamic conviction, but out of a childhood desire to keep up with my sister." – link: https://kinginstitute.stanford.edu/king-papers/documents/autobiography-religious-development
7. Uo., eredeti szöveg: „It is quite easy for me to think of a God of love, mainly because I grew up in a family where love was central and where lovely relationships were ever present."
8. Uo., eredeti szöveg: „Because of {our} relative closeness of ages we all grew up together, and to this day there still exist that intimate relationship which existed between us in childhood. Our parents themselves were very intimate, and they always maintained an intimate relationship with us." [Magyarul: „A viszonylag közeli koraink miatt együtt nőttünk fel, és a mai napig is fennáll az a szoros kapcsolat közöttünk, amely gyermekkorunktól jelen van. A szüleink nagyon bizalmasak voltak egymással, és mindig fenntartották ezt a meghitt kapcsolatot velünk is."]
9. Uo., eredeti szöveg: „I have never experienced the feeling of not having the basic necessities of life. These things were always provided by a father who always put his family first. My father has always been a real father." [Magyarul: „Soha nem tapasztaltam és éreztem az élet alapszükségleteinek hiányát. Mindezek biztosítva voltak az apa által, aki mindig első helyre helyezte a családját. Az édesapám mindig is egy igazi apa volt."]
10. Uo.
11. „He set forth a noble example that I didn't [mind] following'' – Forrás: http://kingencyclopedia.stanford.edu/encyclopedia/encyclopedia/enc_king_martin_luther_michael_sr_1897_1984/index.html
12. Uo., eredeti szöveg: „I never will forget what a great shock this was to me. I immediately asked my parents about the motive behind such a statement [...] and here for the first time I was made aware of the existence of a race problem. I had never been conscious of it before."
13. Uo., eredeti szöveg: „As my parents discussed some of the tragedies that had resulted from this problem and some of the insults they themselves had confronted on account of it I was greatly shocked, and from that moment on I was determined to hate every white person."
14. Uo., eredeti szöveg: „As I grew older and older this feeling continued to grow. My parents would always tell me that I should not hate the white {man}, but that it was my duty as a Christian to love him."
15. Uo., eredeti szöveg: „She was {very} dear to each of us, but especially to me. I sometimes think that I was his favorite grandchild. I can remember very vividly how she spent many evenings telling us interesting stories."

16. Martin Luther King Jr., *The Negro and the Constitution*, beszéd, Dublin, GA, USA, 1944, eredeti szöveg: „My heart throbs anew in the hope that inspired by the example of Lincoln, imbued with the spirit of Christ, they will cast down the last barrier to perfect freedom" – link: https://kinginstitute.stanford.edu/king-papers/documents/negro-and-constitution
17. Georgia állam.
18. Valerie Schloredt, Pam Brown: *Martin Luther King*, Exley Publications, Wisbech, Great Britian 1989, 11. o.
19. King: *An Autobiography of Religious Development,* eredeti szöveg: „It is quite easy for me to lean more toward optimism than pessimism about human nature mainly because of my childhood experiences."
20. King: *How Modern Christians Should Think of Man*, eszszé egy kurzus keretében (Crozer Theological Seminary, Davis's Christian Theology for Today), Chester, PA, USA, 1949–1950?, eredeti szöveg: „my thinking about man is going through a state of transition." – link: https://kinginstitute.stanford.edu/king-papers/documents/how-modern-christians-should-think-man
21. King: *An Autobiography of Religious Development,* eredeti szöveg: „I still feel the affects of the noble moral and ethical ideals that I grew up under. […] I could never turn away from them. […] religion for me is life."
22. Forrás: http://www.huffingtonpost.com/2014/01/20/martin-luther-king-photos-morehouse-college_n_4631981.html
23. King: *An Autobiography of Religious Development*
24. Uo., eredeti szöveg: „At the age of fifteen I entered college and more and more could I see a gap between what I had learned in Sunday School and what I was learning in college."
25. Uo., eredeti szöveg: „especially the first two years, brought many doubts into my mind. It was at this period that the shackles of fundamentalism were removed from my body."
26. Uo., eredeti szöveg: „I passed through a state of scepticism in my second year of college."
27. Uo., eredeti szöveg: „My best friends were in Sunday School, and it was the Sunday School that helped me to build the capacity for getting along with people"
28. Uo., „It was in my senior year of college that I entered the ministry. I had felt the urge to enter the ministry from my latter high school days, but accumulated doubts had somewhat blocked the urge. Now it appeared again with an inescapable drive."
29. A „Blueprint"-ről egy körülbelül 1948 és 1954 között elhangzott prédikációjában beszélt.
30. KING, Martin Luther Jr., *Life's Blueprint* [magyarul: Az élet tervrajza], jegyzet igehirdetésre, 1948-1954? – link: https://kinginstitute.stanford.edu/king-papers/documents/lifes-blueprint
31. Schloredt, Valerie és Brown, Pam: *Martin Luther King*, 15. o.
32. 1955. november 17. Montgomery, Alabama
33. 1957. október 23. Montgomery, Alabama
34. 1961. január 30. Atlanta, Georgia
35. 1963. március 28. Atlanta, Georgia – link: http://www.thekingcenter.org/birth-family#sthash.AD090kUD.dpuf
36. Schloredt, Valerie és Brown, Pam: *Martin Luther King*, 18.
37. Például 1957 és 1958-ban összesen 208 beszédet mond el. Forrás: Schloredt, Valerie és Brown, Pam: *Martin Luther King*, 35-36. o.
38. Clarenc Jones, az SCLC ügyvédje elmondása szerint. Forrás: BAGWELL, Orlando és WALKER, W. Noland, *Citizen King*, 5:25-6:01 - link: https://www.youtube.com/watch?v=GHFVimaAHXg&index=11&list=PLdF-6HW-5bu2omoYgQIlWMvJdxORZMOoac&spfreload=10
39. BAGWELL, Orlando és WALKER, W. Noland, *Citizen King*, 7:18-8:27 – link: https://www.youtube.com/watch?-v=groLroX_82s
40. Schloredt, Valerie és Brown, Pam: *Martin Luther King*, 44–45. o.
41. Schloredt, Valerie és Brown, Pam: *Martin Luther King*, 25. o.
42. Before the voting march in Selma, Alabama link: https://globaldale.files.wordpress.com/2014/01/pray.jpg
43. King: *Annotated Letter from Birmingham Jail*, Birmingham, AL, USA 1963. április 16. – link: http://www.history.com/news/kings-letter-from-birmingham-jail-50-years-later
44. Levelét King 1963-ban, a 13. lecsukatásakor írta. – link: http://www.history.com/news/kings-letter-from-birmingham-jail-50-years-later
45. King: *Annotated Letter from Birmingham Jail*, Birmingham, AL, USA 1963. április 16. eredeti szöveg: „I am in Birmingham because injustice is here. Just as the prophets of the eighth century B.C. left their villages and carried their "thus saith the Lord" far beyond the boundaries of their home towns: and just as the Apostle Paul left his village of Tarsus and carried the gospel of Jesus Christ to the far corners of of the Greco-Roman world, so am I compelled to carry the gospel of freedom far beyond my own hometown." – link: https://kinginstitute.stanford.edu/king-papers/documents/annotated-letter-birmingham-jail
46. King gyermek volt, mikor édesapjával együtt utaztak autójukkal és leállította a rendőr, hogy ellenőrizze. „Hadd lássam a jogosítványodat, kisfiú"– mondta a rendőr, mire az apja: „Látja a gyermeket ott? Ő kisfiú. Én férfi vagyok."– javította ki. Forrás: Schloredt, Valerie és Brown, Pam, *Martin Luther King*, 12. o.
47. King: *Annotated Letter from Birmingham Jail*, Birmingham, AL, USA 1963. április 16. eredeti szöveg: „explain to your six-year-old daughter why she can't go to the public amusement park that has just been advertised on television, and see tears welling up in her eyes when she is told that Funtown is closed to colored children, and see ominous clouds of inferiority beginning to form in her little mental sky, and see her beginning to distort her personality by developing an unconscious bitterness toward white people; when you have to concoct an answer for a five-year-old son who is asking: »Daddy, why do white people treat colored people so mean?«" – link: https://

kinginstitute.stanford.edu/king-papers/documents/annotated-letter-birmingham-jail
48. Schloredt, Valerie és Brown, Pam: *Martin Luther King*, 47–48. o.
49. King: *I have a dream* beszéd, Washington DC, 1963. augusztus 28. eredeti szöveg: „I have a dream that […] one day right there in Alabama little black boys and black girls will be able to join hands with little white boys and white girls as sisters and brothers" – link: http://www.americanrhetoric.com/speeches/mlkihaveadream.htm
50. Bagwell–Walker 4:53–6:35 - link: https://www.youtube.com/watch?v=UvkDsLIZogI&index=5&list=PL_yGGBLcVIzkytsFmROgKpIhXu36V8zVx&spfreload=10
51. King beszéd, Oslo, Svédország 1964. december 10. eredeti szöveg: „I believe that unarmed truth and unconditional love will have the final word in reality. [...] I still believe that one day mankind will bow before the altars of God and be crowned triumphant over war and bloodshed, and nonviolent redemptive good will proclaim the rule of the land. And the lion and the lamb shall lie down together and every man shall sit under his own vine and fig tree and none shall be afraid." – link: https://www.nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/1964/king-acceptance_en.html
52. Alfred Daniel Williams King.
53. http://www.theatlantic.com/photo/2015/01/remembering-martin-luther-king-jr-in-photos/384635/
54. SCHLOREDT, Valerie és BROWN, Pam, *Martin Luther King*, 29.
55. http://mashable.com/2016/01/18/mlk-stabbing/#TqaobBolakqf
56. Alabama államban.
57. http://www.theatlantic.com/photo/2015/01/remembering-martin-luther-king-jr-in-photos/384635/
58. Bagwell–Walker WGBH Educational Foundation and ROJA Productions, Inc. 2004, 0:00-0:46 - link: https://www.youtube.com/watch?v=0YUtMUxIK3E
59. Bagwell–Walker, WGBH Educational Foundation and ROJA Productions, Inc. 2004, 0:54-1:14 - link: https://www.youtube.com/watch?v=groLroX_82s
60. Bagwell–Walker 0:18–3:15 - link: https://www.youtube.com/watch?v=HVJD2DrCR3w
61. Juanita Abernathy meséli el a videóban. Forrás: Bagwell–Walker, 0:00–2:48 - link: https://www.youtube.com/watch?v=YLbQp-SdIIc
62. King: I've been to the Mountaintop, beszéd, Mason Temple Church, Memphis 1968. április, eredeti szöveg: „Well, I don't know what will happen now. We've got some difficult days ahead. But it really doesn't matter with me now, because I've been to the mountaintop." - link: http://www.americanrhetoric.com/speeches/mlkivebeentothemountaintop.htm
63. King: I've been to the Mountaintop, beszéd, Mason Temple Church, Memphis 1968. április, 42:07–42:46 - link: https://www.youtube.com/watch?v=ixfwGLxRJU8
64. King: I've been to the Mountaintop, beszéd, Mason Temple Church, Memphis 1968. április, 42:46–43:05 - link: https://www.youtube.com/watch?v=ixfwGLxRJU8

IDÉZETEK MARTIN LUTHER KINGTŐL

A gyűlölet olyan, mint a lappangó rákos megbetegedés, szétmarja a személyiséget, és eleszi az élethez szükséges egységet. A gyűlölet elpusztítja az ember érzékét az értékek iránt, és az ítélőképességét. Arra készteti, hogy a gyönyörűt visszataszítónak lássa, a visszataszítót pedig gyönyörűnek, arra készteti, hogy összetévessze az igazat a hamissal, és a hamisat az igazzal.

≈

Abban a percben, abban a másodpercben, amikor elkötelezed magad a szabadságnak, függetlenségnek és igazságnak, akár meg is ölhetik a tested, a lelked akkor is győzni fog.

≈

Nincs semmi rossz a hatalomban, ha a hatalmat helyesen használják. Láthatjátok, mi történik, ha néhány filozófusunk eltér az alapoktól. És az egyik legfőbb gond a történelemmel az, hogy a szeretet és a hatalom fogalmát általában szembehelyezték egymással, így a szeretetet a hatalomról lemondásként értelmezték, a hatalmat pedig a szeretet elutasításaként.

≈

Minden személynek döntenie kell egy bizonyos pontnál, hogy a teremtő önzetlenség fényében fog járni, vagy a romboló önzés sötétségében. (...) Az élet ismétlődő és sürgős kérdése: „Mit teszel másokért?"

≈

Az embernek egy olyan módszerrel kell felülemelkednie minden emberi konfliktuson, amely elutasítja a bosszút, az agressziót és a megtorlást. Ennek a módszernek az alapja a szeretet.

≈

A tudomány kutat; a vallás értelmez. A tudomány tudást ad, ami hatalom; a vallás bölcsességet ad, ami irányítás. A tudomány főleg a tényekkel foglalkozik; a vallás főleg az értékekkel foglalkozik. A kettő nem egymás riválisa, hanem egymás kiegészítői.

≈

A halál nem zsákutca, mely az embert a semmibe vezeti, hanem kaput nyit az öröklét felé.

Dr. Simon Ilona

A végtelen Isten keresése

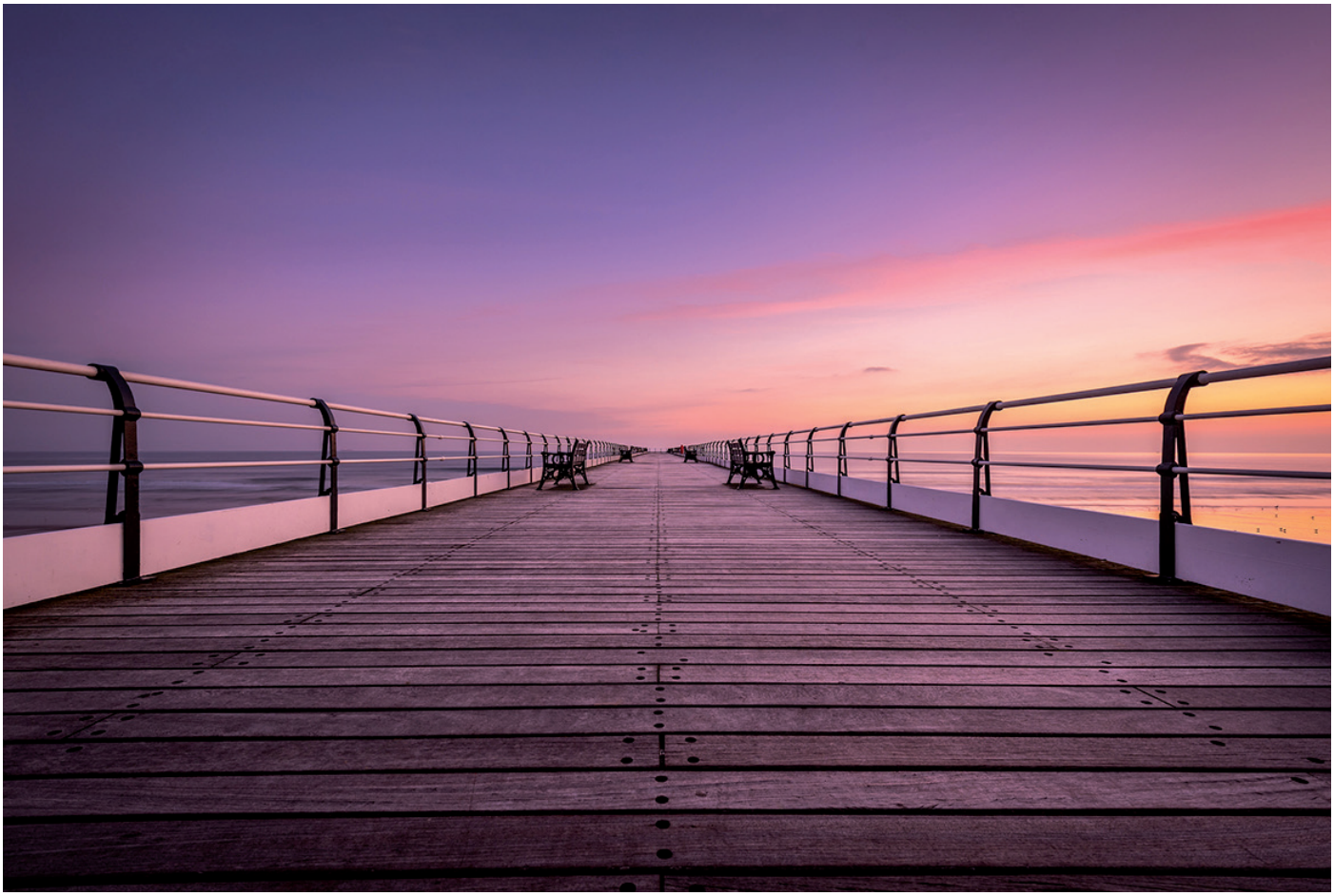

A szerző adjunktus a Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Karán, ahol matematikát oktat.

Véges lény a matematikus is, de évezredek óta foglalkozik a végtelen kérdésével. Az idők folyamán sok huzavona eredményeképpen kikristályosodott számos olyan fogalom, melyekkel már hatékonyan megválaszolhatunk sok, korábban ellentmondásosnak és érthetetlennek tűnő kérdést. (Például konvergencia, sorok összege, halmazok számossága, a különböző végtelen számosságok stb.) Miután már ilyen sokat tudunk róla, ne felejtsük el a szellemi tanulságokat leszűrni. A matematika végtelen fogalmai mutatnak-e egy magasabb valóságra és tanítanak-e minket Isten helyes keresésére?

A köznapi beszédben a végtelent olyan értelemben használjuk, hogy „nagyon sok”, „nagyon nagy”. (X.Y. végtelenül ostoba, Z. előtt végtelen lehetőségek állnak.) (Megjegyzem, hibás a „végtelen nagyság” kifejezés, mert azt sugallja, hogy egyazon mértéke van minden végtelen nagyságú dolognak, pedig dehogy. Olyan sokféle végtelen számosság van, hogy a legtöbben ezek mértékét fel sem foghatják.) Tehát *a megértésünkben a végtelen azt jelenti: elképesztően nagy. Csakhogy a “nagyon nagy” és a “végtelen” nagyon különböző tulajdonságú, mint látni fogjuk.*

Tekintsünk három példát a „nagyon nagy” és a „végtelen” különbözőségeiről a matematika köréből. (Megjegyzem, hitem szerint Isten sok szempontból végtelen, de nem azonos a matematikai végtelennel, hanem afölött álló, önmagát személyként bemutató lény. Ám a matematikai végtelen kapcsán leszűrt tanulság hatványozottan igaz lesz az isten-keresésre.) Ha valaki kihagyná a matekos részt (amit persze sajnálnék) az ugorjon a cikk végénél a „Tanulság” szakaszcímhez.

Egy sor összege

Egy nagyon sok tagú, ám véges összeg átzárójelezhető. Tehát (1-1)+(1-1)+(1-1)+(1-1)=1+(-1+1)+(-1+1)+(-1+1)-1. És ezen nem változtatna az sem, ha közben milliárd szám áll mindkét oldalon. De ha azt mondom, hogy folytassuk az eljárást mindkét oldalon a végtelenségig, azaz minden határon túl, akkor az 1-1+1-1+1-1+1-1+… összeget szeretném kiszámolni, így bajban lennék az átzárójelezéssel. Ugyanis ha a bal oldalit tekintem, (1-1)+(1-1)+(1-1)+(1-1)+… akkor a nullát adom össze végtelenszer, így 0-t kapok, míg ha a jobb oldalit folytatom minden határon túl, akkor az 1-hez adok nullákat, tehát 1-et kapok eredményül. Baj van ezzel, nem igaz a 0=1, és ezen balhéztak már a középkorban is néhány száz éven keresztül, mire kialakult a konvergencia precíz fogalma, és a kérdés megoldódott. (Ez a sor nem konvergens, de *Cesaro* összege 1/2.) Számunkra most elegendő annyit leszűrni, hogy *ami működik a nagyon nagy esetén, az nem feltétlenül működik a végtelen esetén, hiszen más tulajdonságok lehetnek érvényesek a végtelenben.*

Hilbert szállodája

Hilbert szállodája egy képzeletbeli szálloda végtelen sok szobával (pontosabban szólva: legyen annyi szoba, ahány természetes szám, hiszen az ajtókon számok csüngenek). Kezdjük a klasszikus feladattal, de számunkra a hármas számú lesz nagyon tanulságos.

1.) Első éjszaka minden szoba foglalt. Ekkor érkezik még egy utazó. El tudjuk-e szállásolni?

Igen, habár minden szoba foglalt volt, el tudjuk szállásolni az újonnan érkezőt: mindenkit eggyel magasabb számú szobába költöztetünk, így felszabadítva az 1. számú szobát. Második éjszaka minden szoba foglalt és minden szobában ketten vannak. Viszont egyedül szeretnének lenni. Megoldható-e?

Igen, megoldható: Költöztessünk minden k-adik szobából egy embert a 2k-adikba, a másikat pedig a (2k-1)-edikbe. Így minden szobában egyedül lesznek és mindenkinek van szobája.

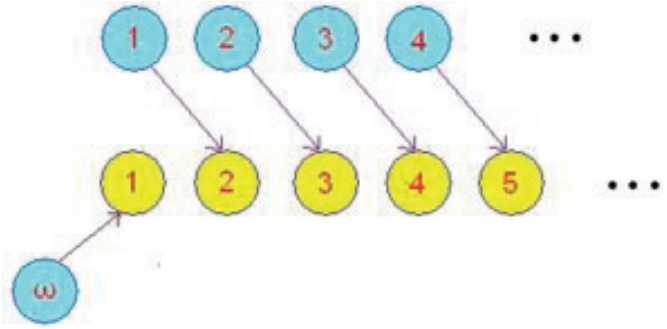

Ennek a feladatnak egy másik változata:

2.) Második éjszaka minden szoba foglalt, és ekkor végtelen sok új vendég érkezik. Megoldható-e? Egyébként most azt modelleztük, hogy két megszámlálhatóan végtelen számosságú halmaz uniója is megszámlálhatóan végtelen. Azaz:

$$\aleph_0 + \aleph_0 = \aleph_0.$$

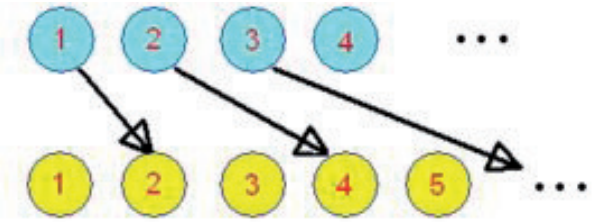

Jöjjön előbb a bemelegítő a fontos harmadik feladathoz:

Harmadik éjszaka csak éjfél előtt lehet beköltözni, ha van szabad és tiszta szoba. A takarítónő rendes, és most minden szoba tiszta.

- Érkezik egy utazó 12:00 előtt 1/2 perccel. Elhelyezzük az 1. szobában.
- Megjön a 2. utazó 12:00 előtt 1/4 perccel. Övé lesz a 2. szoba.
- Majd megérkezik az n. utazó 12 előtt $1/2^n$ perccel. Őt az n. szobában szállásoljuk el.

- Így tovább folytatódik a játék a végtelenségig…
- Elérkezik az éjfél. Hány szabad szoba lesz 12:00-kor?

Érkezik egy utazó 12 előtt $\frac{1}{2}$ perccel... 1. szoba
megjön a 2. utazó 12 előtt $\frac{1}{4}$ perccel... 2. szoba
megjön a n. utazó 12 előtt $\frac{1}{2^n}$ perccel... n. szoba
⋮
Hány szabad szoba lesz 12:00-kor?

Válasz: 0. Hiszen szépen sorban elfoglalják az 1,2,3… szobákat, azaz mindegyiket.
Megjegyzés: Ez így világos, hiszen az elérhető szobák száma csökkent. Na, de most jön a meglepetés…

3.) Harmadik éjszaka csak éjfél előtt lehet beköltözni, ha van szabad és tiszta szoba. A takarítónő most nem siette el a dolgokat, és így éjjeli 12:00 előtt 1 perccel tiszta lesz az 1–5 szoba.
12:00 előtt 1/2 perccel tiszta lesz a 6–10 szoba.
12:00 előtt 1/4 perccel tiszta lesz a 11–15 szoba.
12:00 előtt 1/2n perccel tiszták lesznek a (2n+1).-től a 2(n+1).-ig terjedő szobák.
Közben érkezik az első utazó 12:00 előtt 1 perccel. Elhelyezzük az 1. szobában.
Megjön a 2. utazó 12: 00 előtt 1/2 perccel. Irány a 2. szoba.
Hány szabad szoba lesz 12:00-kor?

Válasz: 0. *A szobák mind elfogynak, pedig az elérhető szobák száma egyre csak növekszik! A nagy* n*-ek esetén egyre csak gyarapodnak a szobáink, de amint* n *tart a végtelenbe, elfogynak. Kérem, álljon meg, és gondolja át, ez nagyon meglepő!*

Végtelen számosságok paradox, furcsa keveredése

A racionális és irracionális számok sűrűsége igen meglepő. Ezt most nem részletezném, de megemlítem, hogy racionális szám is annyi van, amennyi természetes szám, azaz megszámlálhatóan végtelen. Az irracionális számok halmaza kontinuum számosságú, azaz irracionális számból sokkal-sokkal több van, mint racionálisból.

Most jön a bökkenő. Az alábbi állítások bizonyítása egyszerű, ám mivel e cikk terjedelmeit meghaladná, ezért csak tényként közlöm:

- Minden két irracionális szám között van racionális szám.
- Minden két racionális szám között van irracionális szám.

Ezekből az állításokból a józan paraszti ésszel arra következtetnénk, hogy ugyanannyian vannak. Pedig nem: irracionálisból kontinuum sok van, jóval több, mint racionálisból, ami csak megszámlálhatóan végtelen sok. *Hát igen, a mindennapi tapasztalat csak gyenge mutatója annak, hogy mi a valós szám. Gyengén tükrözi, hogy mi történik végtelen számosságok esetén.*

Tanulság

A végtelen tulajdonságai nagyban különböznek attól, amit a véges tapasztalataink alapján gondolunk. Tehát körültekintésre, alázatra van szükség, amikor kiterjesztjük a véges tapasztalatainkat a végtelenre, és ez alapján a végtelenről állítunk valamit.

Óvatosságra van tehát szükség, amikor Istenről, a legteljesebb és legfelsőbb Végtelenről állítunk valamit. A fentiek alapján nem észszerű dolog pusztán a materiális tapasztalatainkra hagyatkoznunk az Isten keresésében és megismerésében. Van létjogosultsága megvizsgálni, hogy megjelent-e az emberi történelemben, és mit mondott magáról? Világunk tele van azzal a spirituális szeméttel, ami pusztán az ember spekulációja Istenről. A keresztények hite nem emberi spekuláción alapul.

Mázlisták vagyunk, mert nemcsak adatott egy ihletett iratgyűjteményünk (Bibliánk), de Isten emberi testben meg is látogatott minket itt a földön (Jézus személyében), ezzel kínálva egyedülálló megoldást a legnagyobb emberi problémára.

Isten végtelenségéről beszél a Biblia is.

„De vajon lakhatik-e Isten a földön?
Hiszen az ég, sőt az egeknek egei
sem fogadhatnak magukba téged,
hát még ez a ház,
amelyet én építettem!”
1Kir 8,27

„A Szentháromság misztériumába nem annyira gondolkodás és képzelet által juthatunk be, mint a szeretet által. A gondolkodás és a képzelet hamar eléri azt a határt, melyet átlépni képtelen. De a szeretet minden határon túlvisz, és megközelíthetjük őt, akit intellektusunk képtelen meglátni.”

(Thomas Merton)

Források:

- Matematika szakkönyvek.
- James Bradley, Russell Howell: Mathematics through the eyes of faith (HarperCollins, NewYork, 2011).
- http://plato.stanford.edu/entries/cusanus

Zsengellér József

Exegézis – igehirdetés – Ószövetség

Alapvető tézisem így hangzik: az igehirdető lelkészt az exegézis különbözteti meg a bizonyságot tevő gyülekezeti tagtól.

Úgy gondolom, a legtöbb aktívan élő keresztény gyülekezet létformájához hozzátartoznak olyan alkalmak, melyeken a „laikus" gyülekezeti tag, „a hitben nagykorú" is megszólal, elmondja hitélményét, tapasztalatát, az Igével kapcsolatos meglátásait. Minderről általában azt tartjuk, hogy megfelel a reformáció egyetemes papságról alkotott gondolatának az 1Pt 2,9 szellemében: „Ti azonban választott nemzetség, királyi papság, szent nemzet vagytok, Isten tulajdonába vett népe, hogy hirdessétek nagy tetteit annak, aki a sötétségből az ő csodálatos világosságára hívott el titeket." A II. helvét hitvallás 18. fejezete azonban tovább részletezi a kérdést: „Krisztus apostolai ugyan minden Krisztusban hívő embert papnak hívnak, de nem az egyházi szolgálat szempontjából, hanem azért, mert Krisztus által mindnyájan királyokká és papokká lévén lelki áldozatokat mutathatunk be Istennek." És bár sokan az egyházi szolgálat ezen szempontján a sákramentumok kiszolgáltatását értik, és általánosan elfogadottnak tartják, hogy teológiát nem tanultak is prédikáljanak (lásd a bibliaolvasó kalauz egyes meditációit), véleményem szerint mégis, ahogyan *Török István* is mondja, „az egyház által végzett istentisztelet lelke: az ige hirdetése".[1] Ezért ezt a szolgálatot annál azért komolyabban kell venni, hogy milyen élményeim voltak, és mennyire megragadott ez vagy az az igeolvasás közben. A Keresztény bibliai lexikon „írásmagyarázat" címszavát olvasva azt tudhatjuk meg, hogy „az írásmagyarázat feltétele a magyarázandó irat kanonikus jellege",[2] én azonban jelen esetben inkább úgy fogalmaznék, hogy az írásmagyarázat alapfeltétele a felkészült írásmagyarázó, a felkészült igehirdető.

1. MIÉRT IDEGENKEDIK AZ IGEHIRDETŐ AZ ÓSZÖVETSÉGTŐL? – HELYZETELEMZÉS

A helyzetelemzés kérdéskör címéül *Marjovszky Tibor* 1988-as cikkének címét választottam.[3] Részben azért, mert ez az írás már rávilágított néhány jelentős kérdésre, és ezeket szeretném felidézni, másrészt néhány problémát tovább kívánok gondolni, illetve egy-két új szempontot is szeretnék felvetni.

Maga a helyzet, amit elemezni lehet, lesújtó. Az volt 1988-ban is, de az még ma is, egy évtizeddel később. Az adventi előkészítő héten egy fiatal kolléga vendége voltam, aki szinte büszkén közölte velem, hogy ő bizony soha nem prédikált még az Ószövetségből. Ha jól számolom, már legalább 15 év szolgálat áll mögötte. Ezen elrettenve, és egy a maihoz hasonló témájú előadás apropóján megkérdeztem egy lelkészgyűlés résztvevőit is, vajon milyen gyakran és milyen rendszerességgel prédikálnak az Ószövetségről. A hallottak ott is eléggé megdöbbentőek voltak. A 20-25 lelkészből talán ketten-hárman mondták azt, hogy rendszeresen, s ez talán 20-30 %-ot jelentett. A többiek általában 10% alatt, s itt is volt egy-kettő, aki azt mondta, hogy sohasem. Ha ezt általánosítjuk, akkor nagyjából 8–10% jön ki átlagosan, s feltehetően országosan sem jobb az arány. Ha mindezt összevetjük az Ószövetség és az Újszövetség terjedelmi különbségével, ami kb. 3:1 az Ószövetség javára, úgy gondolom, jogos a feltett kérdés, és jogos az aggodalom is.

Az alcímben feltett kérdésre háromféle választ adhatunk: először is nem tudjuk, másodszor nem akarjuk, harmadszor nem merjük használni az Ószövetséget az igehirdetésben.

a) Nem tudjuk

Marjovszky Tibor „kettős barikádról" beszél ebben az esetben, elsőként említve az Ószövetség eredeti nyelvének szinte áthághatatlan akadályát. Való igaz, ahogyan majd látni fogjuk, a héber nyelv ismerete nélkül nem beszélhetünk exegézisről. A Károli egyetemen a vallástanárok curriculumában található egy exegézis tanegység, amit kifejezetten nekik tartanak, s itt a magyar szöveget vizsgálják. Ez véleményem szerint olyan, mint amikor a gyerek műanyag borotvával igyek-

szik eltüntetni arcáról a nem létező szakállt. Az Ószövetséget héber nyelven írták, ahhoz, hogy exegetálni, elemezni, vizsgálni, magyarázni tudjuk, szükséges, hogy el tudjuk olvasni, és meg is értsük, hogy észrevegyük a szöveg, a nyelv problémáit. Azért sem lehet a fordításokra hagyatkozni, mivel minden fordítás már egyfajta magyarázat, értelmezés, magában hordozza a fordítónak a szövegről kialakult véleményét és meglátásait. Ezeket természetesen akár el is fogadhatjuk, de csak akkor, ha magunk is helyesnek találjuk. Ennek eldöntése pedig csakis akkor lehetséges, ha az ember saját maga olvassa el és fordítja le az eredeti szöveget.

A barikád másik elemeként Marjovszky a modern idegen nyelvek ismeretének hiányát említi. Ez az akadály még magasabbra emeli az előzőt, mivel ha a hébert nem is éri el valaki, egy kommentárban, szakkönyvben utánanézve mégis talál magyarázatot, segítséget. E könyvek azonban szinte kizárólag csak idegen nyelven hozzáférhetőek. Ezen kívül maga a szakirodalom szintén angol, német, esetleg holland vagy francia nyelven olvasható. Az igényes, körültekintő exegézishez tehát nélkülözhetetlen az idegen nyelv használata.

Egy harmadik elemet is felmutatnék a barikádból, ez pedig a könyvellátás hiánya. A jelenleg működő négy teológiai fakultásunknak, az Evangélikus Teológiának, a PPKE lelkészképző és teológiai karainak, az MTA Keleti Könyvtárának, az ELTE Hebraisztikai Tanszékének, a Budapesti Rabbiképző Intézetnek együttesen sincsen olyan könyv- és folyóirat-állománya, mely tartalmazná az Ószövetséggel foglalkozó szakirodalom szükséges és elégséges anyagát. A legközelebbi teljes könyvtár Bécsben van.

b) Nem akarjuk

Ez a kérdés már összefügg azzal, hogy a megszerzett ószövetségi ismereteket milyen teológiai alapelvekkel párosítjuk. Azaz milyen elveket vallunk az Ószövetség és Újszövetség viszonyáról. Hol és hogyan helyezzük el a keresztény teológiában magát az Ószövetséget. Amennyiben a keresztény teológiában nem hagyunk helyet vagy elég helyet az Ószövetségnek, akkor a keresztény igehirdetésből is kiszorul az Ószövetség, mivel nincsenek meg azok az alapelvek, azok a támpontok, amelyek mentén teológiai szempontból biztonságosan el lehetne helyezni az ószövetségi üzenetet.

A teológiai megfontolás vagy inkább korlátoltság mellé még egy másik korlát is párosul, amely a nem akarjuk motívumot erősíti, ez pedig az időigényesség. Egy újszövetségi szöveggel sokkal hamarabb zöld ágra vergődik az exegéta, vagy nevezzük egyszerűen igehirdetőnek, mivel Jézus tanítását parafrazeálva, néhány ismétléssel bővítve egészen hamar el lehet készíteni egy prédikációt. S ha ebben már rutinnal rendelkezik az illető, akkor minek erőltessen olyasvalamit, ami sokkal időigényesebb, sokkal nehezebb.

A harmadik akarati korlátozottságot jelentheti egyes esetekben az, ha valaki kegyességi hovatartozása miatt nem akar olyan területre merészkedni, ami nagyobb olvasottságot, elmélyültebb készülést, szorosabb értelemben vett teologizálást is igényel.

c) Nem merjük

Az első két gondolatkörből ez a harmadik szinte automatikusan következik. Ha bizonytalanok vagyunk a nyelv ismeretében, ha nem érezzük magunk mögött a kellő teológiai megalapozottságot, akkor hogyan is mernénk nekilátni egy ilyen feladatnak.

Az akarati tényezőnél harmadikként szereplő kegyességi meghatározottság is jelen van, mivel talán igénye lenne a szóban forgó lelkésznek az elmélyültebb és komolyabb vagy éppen tudományosabb készülésre, mégis az irányzat szabta korlátok és árgus szemek miatt letesz róla.

A negatív képet felvázoló helyzetelemzést szeretném némi pozitívummal zárni. Egyrészt biztató tény az, hogy a most már négyre bővült teológiai fakultások szakmai színvonala az állami akkreditáció, de talán még inkább a kialakult, illetve kialakulóban lévő rivalizálás miatt emelkedőben van. A kibővült lehetőségek révén szakspecifikusan is felkészült oktatók kerülhetnek majd a katedrára, és ez magával hozza a héber és a görög nyelv, valamint az exegézis oktatásának erősödését. A táguló világkép, a globalizáció pozitív hozadéka lehet az idegen nyelvek ismeretének bővülése.

A teológiai megalapozottság úgy tűnik, nem az oktatás hiányossága, sokkal inkább tanfegyelmi kérdés, mivel a kálvinista teológia a két szövetség egységét hangsúlyozza, felmutatva benne a kettő viszonyát és arányát. Ebben a kérdésben inkább szemléletmódváltásra lenne szükség, amit a teológiai párbeszéd segíthet elő, vagy olyan kezdeményezések, mint ez a mostani konferencia is.

Örömteli gyarapodást mutat a magyar nyelvű szakirodalom is. Több felekezeti és világi kiadó érzi a fontosságát annak, hogy magyarra fordított ószövetségi témához kapcsolódó könyveket adjon ki, vagy ilyen jellegű magyar írásokat jelentessen meg.

Természetesen mondhatjuk azt is, hogy mindenki másmás karizmát kapott az Ige szolgálatára (1Pt 4,10), mégis aki szoros értelemben véve az Ige szolgálatát végzi, az nem tekinthet el az Ószövetség alapján történő prédikálástól. S bár érezhetjük magunkat alkalmatlannak, sőt lehetünk is alkalmatlanok, ez nem mentség.

2. EXEGÉZIS AZ ELMÉLETBEN ÉS A GYAKORLATBAN

1) Alapvető fontosságúnak tartom annak tisztázását, vajon van-e igehirdetés exegézis nélkül? Kicsit bővítve a kört, mit nevezünk műfajilag igehirdetésnek? Ebbe a kategóriába tartozik a bizonyságtétel, az áhítat, a meditáció, a bibliaóra, az evangelizáció, a prédikáció? Ennek eldöntése most nem feladatunk, ezért csupán a probléma meglétére hívom fel a figyelmet, illetve arra a meggyőződésemre, hogy a lelkipásztor minden olyan megnyilvánulása, mely a Szentírás értelmezésével, alkalmazásával összefügg, az igehirdetés kategóriába tartozhat, ez pedig, véleményem szerint, nincsen meg exegézis nélkül. Mi tehát az exegézis?

Az exegézis lényegét a célja felől lehet a legjobban meghatározni, az exegézis célja pedig mindannak az információnak – sem többnek, sem kevesebbnek – a feltárása, ami a szövegben, az adott szakaszban olvasható. Ez a sem több, sem kevesebb a szigorú értelemben vett exegézis szükséges és elégséges követelménye. Szükséges, mivel az igehirdetés, és a rendszeres teológia is erre épít. A szükségesség szintjét fogalmazza meg *Tillich*, amikor azt írja: „A bibliai teológus, amennyiben teológus (tehát rendszeres teológiai szempontot is érvényesít), nem puszta tényeket tár elénk; teológiailag értelmezett tényeket ad nekünk. Exegézise pneumatikus (lelki) vagy ahogyan ma mondanánk: »egzisztenciális«. Távolságtartó filológiai elemzéseinek eredményeiről úgy beszél, mint végső meghatározottságának kérdéseiről. Úgy foglalkozik a bibliai szövegekkel, hogy közben egyesíti a filozófiát és a kegyességet. Ez egyáltalán nem könnyű, ha mindkét szempontnak tisztességesen meg akar felelni..."[4] Bár Tillich jelen esetben nem az igehirdetésre vonatkoztatja mondandóját, mégis ebben a kontextusban az exegézis része a teológiai értékelés, továbbgondolás, sőt az alkalmazás előkészítése is.

Tillich meghatározása alapján, és korábban a „szigorú értelemben vett" jelzővel magam is kimondtam, hogy létezik – kérdés, hogy jogos vagy mennyire megengedhető – részleges vagy felületes exegézis is. Az úgynevezett tudományos, vagy teljes körű exegézis mellett – mely barikádjaink ismeretében talán túlzott elvárásnak tűnik, mégis éppen ezért – szükségesnek látszik egy exegetikai minimum megfogalmazása. Azaz mi az, amit mindenképpen el kell végezni a textussal ahhoz, hogy lelkiismeret-furdalás nélkül kiállhassunk a szószékre. Mielőtt azonban ennek lehetséges szempontjait sorra vesszük, vizsgáljuk meg, mit is tartalmaz a teljes körű tudományos exegézis.

2) Az exegézis folyamatát elsőként abban lehet meghatározni, hogy minden kérdés feltevése a szövegről, amiknek válaszai a szöveg jobb megértését szolgálják. Alkalmazhatnánk most a bevett írásmagyarázati módszertanok egyes lépéseit,[5] mégis talán gyakorlatiasabb, hogyha egy más módszert, Dougles Stuart 12 kategóriás felosztását vesszük alapul.[6]

A) A szöveg

a) Elsődleges fontosságú az általunk kiválasztott szakasz, textus hosszának meghatározása. Azaz annak kiválasztása, hogy meddig is tart, hol a vége és eleje a szakasznak. Nem lehet önkényesen kiszakítani a mondanivalót a szakaszból, még akkor sem, ha csupán egy szót vagy egy fél mondatot szeretnénk textusnak. b) Elengedhetetlen az eredeti szöveg feltárása, ami az esetleges másolási hibák miatt megváltozhatott. Ennek érdekében meg kell vizsgálnunk minden lehetséges rendelkezésre álló adatot. c) Ide tartozik még a különböző fordítási variációk (LXX, Pesitta, Targumok, Vetus Latina stb.) összehasonlítása. A szövegkritikai munka adja meg az alapot ahhoz, hogy továbbléphessünk.

B) A fordítás

A szövegkritika már rámutatott arra, hogy az exegézis az eredeti szövegből, az eredeti nyelvből történik. A megértést azonban segítheti más modern fordítások tanulmányozása is. Itt két dologra kell azonban figyelni. Az egyik az, hogy a meglévő fordítások nem minden esetben egyeznek meg az eredeti szöveg általunk készített fordításával. A stuttgarti magyarázatos Biblia magyar változatának elkészítésénél sokszor kellett megváltoztatni a magyarázatot azért, mert a német fordítás, amire az eredeti magyarázatok készültek, eltért a magyar szövegtől. Az igehirdetéshez kapcsolódva a felolvasott magyar szöveg esetenkénti felülvizsgálatára is szükség van. „Az eredeti héber szövegben ez áll..." mondhatjuk ilyenkor. Jó példa erre az 1975-ös katolikus fordítás egy fordulata, melyet *Németh Pál* fedezett fel. A szöveg szerint azt olvassuk: „és elmentek Bachtal-ba" Ilyen nevű bibliai helység sajnos nem létezik. A fordítók a német „eredetiből" véletlenül átvették a nagybetűs patakvölgy főnevet, s ezzel új bibliai várost alapítottak.

C) A történelmi kontextus

Az eredeti történelmi szituáció megismerése segít megvilágítani azt, hogy az adott szakaszt hogyan és miért úgy érthette hallgatósága. Ebben a fázisban szükséges a) az elhangzottakhoz kapcsolódó történelmi események feltárása, b) a téma ókori társadalmi elhelyezkedésének tanulmányozása, c) a szöveg értelmét esetlegesen módosító földrajzi, éghajlati utalások vizsgálata, d) a szakasz keletkezési idejének minél pontosabb meghatározása.

D) Az irodalmi kontextus

1. Itt először a szakasznak a Biblia könyvei közti helyét és az egész Bibliában való elhelyezkedését kell megvizsgálni. Majd azt, hogy mi az, ami közvetlenül megelőzi, illetve követi a textust, s mennyiben épít az előbbiekre, s mennyiben szolgáltat alapot az utána következőknek.
2. Minden bibliai könyv szerzője vagy szerkesztője valamilyen elv szerint rendezte el az anyagot, ez a rendezési elv megállapítható és beazonosítható, azaz irodalmi, illetve teológiai funkcióját lehet kitapintani.
3. Ezt követi a részletek vizsgálata (például mennyire egységes a szakasz).
4. Végül fontos még a szerzőség kérdésének vizsgálata is.

E) A forma

A forma elemzése magában foglalja a műfaj szerinti kategorizálást, ami az Ószövetségre nézve hat nagyobb csoportot jelent: törvények, történeti elbeszélések, példabeszédek, bölcselkedések, próféciák és himnuszok. Ezek a nagyobb kategóriák még kiegészülhetnek a költői, vagy a prózai, illetve a vegyes felosztással. A nagy csoportok kijelölése után a meghatározás további szűkítésére van szükség (például a

himnuszoknál, zsoltár, panaszzsoltár, egyéni). E meghatározásoknak a haszna egyrészt a hasonló műfajú szövegrészek összehasonlításában, másrészt a szöveg élethelyzetének felismerésében található.

F) A struktúra

A szöveg szerkezetének vizsgálata az exegézisnek az egyik legfontosabb feladata, mivel ez a szöveg logikájára vezethet rá.

1. Ezért ajánlatos a vázlat kijelölése. A legtöbb szövegben általában három, négy vagy öt szakasz jelenik meg. A kis szakaszok alszakaszokra bonthatók, egészen az önálló mondatok, kifejezések, szavak szintjéig.
2. A szerkesztés eszközeként ismerhetők fel az állandó formulák, ezek megváltoztatott használata, a paralelizmus, a khiazmus, a szokatlan formák és kifejezések használata, az ismétlés vagy fokozás. Ezek mind viszonylag könnyen felismerhetőek és elég egyértelműek. Az exegézis szempontjából csupán az eredetiben megjelenő ilyen eszközök relevánsak.
3. Nehezebb feladat a költői eszközök elemzése. Ezekben az esetekben figyelni kell az eszközök használatának és jelentésének különbségére is: például a Zsolt 19,1-ben az első két mondat nem két eltérő megállapítás, hanem szinonim parallelizmus.

G) A nyelvtan

Mivel a nyelvtan a nyelv logikai rendszere, a nyelvtan helyes megértése nélkülözhetetlen az adott szakasz helyes megértéséhez. A nyelvtani elemzés felmutathatja a textus esetleges nyelvtani furcsaságait vagy bizonytalanságait. Egyes nyelvtani formák gyakran fontos értelmi többletet tartalmaznak. Az ortográfiai és a morfológiai elemzés fontos apró adatokat szolgáltat az értelmezésnek a szöveg datálásához. A szokatlan ortográfia az ősi formákra, vagy a dialektusok eltérésére, és így a szöveg származási helyére is utalhat, mint például az Ám 8,1–3-ban a héber קָיִץ (qajic) aratás, és a קֵץ (qéc) vég sokkal érthetőbb párhuzam északon, ahol mindkettőt „kéc"-nek ejtették ki Ámósz idejében.

H) A lexikális elemzés

1. A szavak helyes megértése elengedhetetlen az exegézis számára. Egy-egy szó jelentése nem mindig magától értetődő. A személynevek mindig fontosak a héberben. A szavakat csak eredetiben szabad elemezni. Elrettentő példa ennek ellenkezőjére az egyik budapesti kábeltelevíziós csatornán sugárzott „vallási műsor", melyben egy idősebb kalapos hölgy nagy lelkesen magyarázta Isten lényegét. A paradigma kifejezés számára a Gondoskodó szó volt. Elemzésében a szót egy 10x10-es négyzetrácsba írta fel különböző felosztásban, melyekből kiviláglott, hogy Isten nem csupán a világ teremtője, mivel létrehozta, hanem kormányzója is, hiszen gondja van reá. Ezt állandóan és alaposan teszi, hiszen gondos. Teremtőként azonban övé az élet létrehozásának joga is, mivel ebben az isteni attribútumokat felsorakoztató szóban benne foglaltatik az ondó is, ami az élet kezdetét jelenti. Ez a „szóexegézis" az abszolút nonszensz kategóriába tartozik.
2. Majd minden szakasznak van egy vagy több kulcsszava, ezeket meg kell találni.
3. A legfontosabb szavakat külön is meg kell vizsgálni. Ez az úgynevezett szóexegézis. Mivel egy-egy szónak több szemantikai mezeje is van, minden lehetséges variációt át kell tekinteni. Jó példa erre az עָבַר (ábar) szó, melynek jelentései: átmegy, átkel, áthág – vétkezik, héber, ivrit). Ezek mind befolyásolhatják a jelentést, ugyanakkor azt kell megvizsgálni, hogy mindezekből melyik az, amelyik az adott szövegbe a leginkább belefér.

I) A bibliai kontextus

1. A szakasz egésze általános üzenetének megfogalmazása (ez bizonyos mértékig igen szubjektív megközelítés), ami már egységként kezeli a szöveget. Ennek az egésznek az elhelyezése a bibliai üzenetben.
2. Hol használták újra vagy utaltak erre a szövegre. Hogyan és miért? Mindez rávilágít arra, hogyan értelmezték a szöveget a bibliai korban.
3. Milyen szerepet tölt be a szöveg teológiailag az adott nagyobb egységben, könyvben.
4. Mennyire hasonul vagy tér el mondanivalójában közvetlen környezetétől.
5. Milyen jelentősége van a Biblia más részeinek megértésében, épít-e magára a gondolatiságra valamely másik szöveg?

J) A teológia

Bár az exegézis eddigi folyamata is teológia, itt mégis a bibliai és a rendszeres teológiát értem teológia alatt.

1. Ebben az esetben az exegézis során meg kell vizsgálni, hogyan kapcsolódik bele az adott szakasz a teljes kijelentésbe. Milyen jelentősége van az üvtörténetben, Istennek teremtéséhez való viszonyában, vagy Isten tetteinek, jellemzőinek, lényegének, transzcendenciájának megvilágításában. Hogyan kapcsolódik a szöveg a nagyobb teológiai koncepciókhoz, mint például az antropológia, krisztológia, pneumatológia, hamartológia, szótériológia, eszkatológia. Fel kell azonban hívni a figyelmet, hogy a szavak nem azonosak magukkal az elméletekkel.
2. Szükséges a sajátos témákkal kapcsolatos mondanivalót is kirajzolni, úgymint áldások, hitvallások, etikák stb.
3. Talán itt történhet a felismert dogmatikai ellentmondások értékelése is, hiszen a II. helvét hitvallás előszava szerint is lehet jobbra tanítani, még a dogmatikusokat is. Természetesen mindezt csak nagyon óvatosan és körültekintően szabad elvégezni.

K) Másodlagos irodalom

A másodlagos irodalom használata, mint már említettem az első gonolatkörnél is, elengedhetetlen. Természetesen jelen besorolás nem jelenti azt, hogy csak mindezek elvégzése után kell és lehet kézbe venni más által írt munkákat. A szövegkritikában, a nyelvtani elemzéseknél, a jelentésváltozatok mérlegelésénél, teológiai jelentések vizsgálatánál nagy segítséget adnak a szakkönyvek, kommentárok, cikkek. Óvatosan kell azonban forgatni ezeket, megvizsgálva az egyes szerzők előfeltételezéseit, hátterét is. Ez gyakran véleményük megfogalmazásából is kiderül.

L) Az alkalmazás

Az exegézis proper már egyesek számára a teológiai vizsgálódás előtt véget ér. Egy köztiszteletben álló egyetemi tanár megfogalmazása szerint azért nem érdemes meghallgatni a papokat, mert „marhaságokat beszélnek a Bibliáról". Ez az ő olvasatában egyrészt az exegézis nélküli prédikálásra, másrészt az exegézis eredményének alkalmazására értendő. Van tehát olyan tudományos exegézis, melynek célja csupán idáig terjed, jelesül annak megfogalmazásáig, hogy mi volt egykor a szöveg értelme, s a teológiai összefüggések keresése, illetve az alkalmazás már nem tartozik a hatáskörébe.

Ugyanakkor Tillich szerint: „A rendszeres teológiának egy olyan bibliai teológiára van szüksége, amely minden korlátozás nélkül történetkritikai és ugyanakkor kegyességi-magyarázó jellegű is, mivel figyelembe veszi azt a tényt, hogy a végső meghatározottság kérdéseivel foglalkozik."[7]

Az exegézisnek tehát a bibliai teológiai elemzés mellett kegyességi-magyarázónak, azaz alkalmazó irányultságúnak kell lennie. Ez nem jelenti azt, hogy maga az exegézis alkalmaz, hanem kijelöli az alkalmazás lehetőségeit, azaz mi az, ami lehetséges, és mi az, ami nem lehetséges az adott szöveg alapján. Miről beszél, és miről nem beszél a szöveg.

Természetesen mindezek elvégzése minden egyes prédikáció előtt egy hetente több igehirdetést igénylő lelkészi szolgálatban lehetetlennek tűnik. Mégsem lehet az egész exegézist egyetlen kézlegyintéssel elintézni. Éppen ezért szükségesnek látszik és a fentiek alapján talán lehetséges is egy exegetikai minimum megfogalmazása. Három lépést tartok elengedhetetlennek minden prédikáció írása során: a) a héber szöveg átolvasása segédeszközökkel (szótár, kritikai apparátus, kommentárok), b) a magyar nyelvű szakirodalom elolvasása (bevezetések, kommentárok), c) annak végiggondolása, hogy mit jelenthet, és mit nem jelenthet a szöveg.

3. TEOLÓGIAI ALAPELVEK AZ IGEHIRDETŐI GYAKORLAT SZÁMÁRA

Végül igehirdetési gyakorlatunk felfrissítéséhez, lehetőségeink továbbgondolásához három jól ismert teológiai princípiumot szeretnék példák segítségével felfrissíteni és ajánlani.

a) Tota scriptura

Első alapelvként a teljes írás (tota scriptura) gondolatát kell megemlíteni. Bár a 2Tim 3,16-ban szereplő πᾶσα γραφὴ jelentésén nyelvileg lehet vitatkozni, mégis a reformátori alapelveket követve a két szövetség teljes Szentírás voltát hangsúlyozzuk. Amennyiben ezt tesszük, akkor lehetséges, sőt szükségszerű ennek gyakorlati megvalósítása is, azaz a Biblia minden részletének felhasználása.

Az Ószövetség tekintetében a korábban említett sajnálatos számarányokat még jobban gyengíti, ha a felhasznált igehelyeket vesszük számba. Úgy gondolom, hogy a leggyakrabban használt könyvek a Zsoltárok, Ézsaiás, Genezis, Jeremiás, Jób (ebből is a kerettörténet, az 1,21 valamint a 19,25), Ruth (esküvőre), a történeti könyvek ismertebb eseményei, és a messiási textusok. Legkevésbé pedig a Leviticus, a Prédikátor, Jeremiás siralmai, egyes kisprófétáék és az apokaliptikus szövegek kerülnek elő.

Az egyes könyveken belül is vannak elhanyagoltabb vagy szinte soha fel nem használt részek. Ide tartoznak például a nemzetségtáblázatok, a tárgyak vagy eszközök, épületek leírásai, a törvények, prófétai, bölcselő és apokaliptikus stílusú részletek. Természetesen sokkal nagyobb idő, energia és gondolkodás és imádság befektetését igényli egy-egy ilyen szöveg textussá tétele, de nem lehetetlen, sőt gyakran sokkal jobban megragadja a gyülekezetet, éppen szokatlan témája, hangvétele miatt.

A nemzetségtáblázatok alkalmasak számvető jellegű, buzdító és erősítő igehirdetés alapigéjéül, mivel a felsorolt személyek életéről általában tudunk valamit. Ezek a listák ugyanakkor különleges célzattal szerepelnek azokban a könyvekben, ahol olvassuk őket, vagy bevezetésként, legitimálva a megszólalót, a megszólítottat vagy éppen a könyvben említésre kerülőket, vagy egyes korszakok, eseménysorozatok summájaként összegzik a történteket. Ilyen textus esetében alapvető félreértés lehet, ha csupán egyvalakit ragadunk ki a listából, és annak az életével kapcsolatos eseményekről beszélünk. Az ige a lista, és ezt a kontextust ebben az esetben soha nem szabad elfelejteni.

A tárgyak, eszközök, ruhák, épületek leírása szintén nem véletlenszerű. Ezek mind funkciójuk miatt lettek olyan jelentőssé, hogy a Szentírás részét képezzék. Az igehirdetés tehát ilyen irányban indulhat el. A Nm 15,37–41 például a ruhabojtok elhelyezésének parancsát tartalmazza. A bojt szerepe az emlékeztetés volt, ebből alakult ki a zsidóságban a ma is viselt rojtos kendő (cicit). Emlékeztetés Isten törvényére és az Istenhez tartozásra. Az Ex 28,31-38 a papi öltözet két

fő kellékét, a palástot és a homlokdíszt tárgyalja. A palást a csengettyűk révén jelezte a kívülállóknak, hogy a pap mikor lép be a szentélybe, és mikor jön ki onnan. Jelzésértéke tehát az Istennel való találkozás idejére vonatkozik. A homlokdíszen pedig az áll: „Az Úrnak szentelt", ez a pap felelősségét és viszonylatait határozza meg. Az Ez 40,1–7-ben a jeruzsálemi templom részletekbe menő megmérését olvashatjuk. Az épület tökéletes, az egyes elemek más-más szerepet töltenek be, és eltérő méretűek. A problémát ezekben az esetekben a tárgyak elspiritualizálása jelentheti, ezért funkciójukat és jelkép voltukat érdemes hangsúlyozni.

A törvények természetesen önmagukért beszélnek, mégis rendkívül fontos mai értelmezésük. Szerepük a hivatkozott negatív cselekmények, állapotok szabályozása volt, ilyen értelemben érdemes és kell az egyes témákkal foglalkozni. Nyilvánvalóan a büntetések esetében nem a mai aktualitást, hanem a mértéket, az arányokat kell vizsgálni, s ez ad ismételt lépcsőket az üzenet megfogalmazásához.

A prófétai, bölcseleti és apokaliptikus szövegek kimeríthetetlen tárházát adják a legkülönbözőbb témáknak. Nem csupán a helyes vagy helytelen istentisztelet miatti ítélet vagy ígéret szólalhat meg rajtuk keresztül, hanem az emberi élet legapróbb problémái kapnak hangot. S itt jelenik meg az Ószövetség legfontosabb jellemvonása, mégpedig az, hogy mindennel foglalkozik, utalva arra, hogy Isten a teljes élet ura, kezdve a legprofánabb dolgoktól, mint az illemhely használat (Dt 23,10–15), a munkán, szórakozáson, szereteten, gyűlöleten, születésen, halálon át a legszentebb eseményekig, mint az istentisztelet és az imádság. Ezen szövegek legnagyobb problémája az aktualizálás, ami gyakran erőltetetté válik, még akkor is, ha oly könnyedén adódik valamilyen újszövetségi megoldás. Még a messiási szövegek esetében is szükség van nagyobb körültekintésre.

b) Második alapelvként a teológiai egységet említhetjük

Ez az Ó- és az Újszövetség szoros egységét jelenti mind a szöveg, mind pedig az értelmezés tekintetében.

A kérdést történetileg vizsgálva elmondható, hogy az Újszövetség szereplői – ide értve Jézust (Jn 5,39: „Ti azért kutatjátok az Írásokat… pedig azok rólam tesznek bizonyságot"), Pált (Róm 1,2: „Isten kiválasztott, hogy hirdessem evangéliumát, amelyet prófétái által a szent iratokban előre megígért") és Pétert is (1Pt 1,10: „Ezt az üdvösséget keresték és kutatták a próféták, akik a nektek szánt kegyelemről prófétáltak") – de még az Újszövetség írásba foglalói is az Ószövetséget tekintették hitük alapjának. Számukra az volt a kérdés, hogy hogyan viszonyulnak az általuk végrehajtott tettek vagy megélt események az Ószövetséghez. A korai keresztségben azonban megváltozott ez a viszony, és az Újszövetség formálta a hit bázisát, s kérdésessé vált, hogy miként viszonyul mindehhez az Ószövetség.

Jól követhető ez a probléma a keresztény kánon kialakításának folyamatában. A korai apostoli atyák számára nem volt kérdéses az Ószövetség Szentírás mivolta. De a 2. században *Markion*, feltehetően gnosztikus háttérből adódóan, már nem fogadta el azt, hogy az Ószövetség törvényadó és büntető Istene azonos az Újszövetségből megismert Jézust elküldő mennyei Atyával. Ennek eredményeként elhagyta a Bibliából az Ószövetséget. A későbbiek során ez a teológiai érv kiegészült a Krisztus halála miatt a zsidókkal szembeni gyűlölettel.

Ha jól megfigyeljük, ez a két szemlélet tér vissza újra meg újra az egyháztörténet során. *Ágoston* kiemeli az Ó- és Újszövetség egységét. Szerinte mindkettő ugyanannak a hitnek bizonyságait hordozza, még ha kifejezésmódjuk különbözik is (ezt a gondolatot majd *Kálvin* viszi tovább). „Az Újszövetség el van rejtve az Óban, és az Ószövetség az Új által érthető meg" *(In Vetere Novum latet et in Novo Vetus patet)*.[8]

A középkorban ugyan a két szövetséget egységben kezelték, a négy hermeneutikai alapelv segítségével magyarázva őket, mégis *Szent Viktori Hugó* megfogalmazásával élve az Újszövetséget az Ószövetség magasabb rendű folytatásának tekintették.

Mind *Luther*[9], mind Kálvin[10] a két szövetség egységét a különbségek ismeretében hangsúlyozták. A reformációra adott katolikus válaszban a Tridenti zsinat (1546) határozatában elismeri a két szövetség azonos súlyát, de hozzá kapcsolja a hagyományt is, a liturgiában pedig a mai napig megmaradt az ószövetségi olvasmány és az evangélium közötti különbség.

A racionalizmus és a felvilágosodás végtermékeként *Schleiermacher* mondja ki leghatározottabban azt, hogy az Újszövetség felette áll az Ónak, ami csupán azért maradhat a Bibliában, mert az Újszövetség utal rá, másrészt mivel történelmi összefüggésben áll vele.[11]

1921-ben jelenik meg *Adolf Harnack*[12] és *Friedrich Delitzsch*[13] tollából az Ószövetség elvetésének időszerűségéről írott mű. A két teológiai megalapozású vélemény mellé alig tizenöt év múlva csatlakoztak a Deutschen Christen, akik a náci propagandával karöltve az Ószövetség helyére a germán mitológiát és irodalmat emelték.

Bár a nácizmus és annak bibliája elbukott, mégis az újmarkionizmusnak nevezett jelenség a mai napig él a keresztény, s főleg a protestáns egyházakban. Az evangélium hangsúlyozásával minden más háttérbe kerülhet. A kimondott vagy ki nem mondott mellőzés és háttérbe szorítás is egy ilyen jelenség.

Az értelmezésben az Ó- és Újszövetség közötti szoros egységet tekinthetjük a prófécia és beteljesedés, az ígéret és beteljesedés, a törvény és evangélium kapcsolatának, a lényeg minden megfogalmazási formában a kölcsönhatásban van. Ebből következik az, hogy az Újszövetséget az Ószövetség hátteréből szemléljük, az Ószövetséget pedig az Újszövetség tudatában vizsgáljuk. A kettőnek egyszerre kell történnie, ami megelőzi azokat a félreértéseket és radikális teológiai megoldásokat, melyek bár elfogadják az egységet, a viszonyt alá-, illetve fölérendeltségnek állítják be, akár az egyik, akár a másik oldalon. Az Ószövetséget feljebb állítók közé tartozik *van Ruler* vagy *James Barr,* de még *Miskotte* is,[14] az Újszövetség kiemelőit pedig legpregnánsabban *Bultmann* és *Baumgärtel* képviselik.[15] A kölcsönhatás másik következménye az úgynevezett üdvtörténeti vonalvezetés felismerése. Nem fejlődéselméletről szól ez a teológiai gondolat, melyet elsőként *von Rad* fogalmazott meg, hanem időirányultságról. A Biblia teljességében végigkísérhető üdvvonalról. Ezt egy kettős tölcsérstruktúraként jellemezhetnénk, melyben Isten az univerzum, majd a föld, majd az emberiség megteremtése után egy emberen, illetve egy népen keresztül eljut Krisz-

tusig, akiről először csak egyes emberek, majd népek, végül majd az egész világ megbizonyosodik, amikor ott áll majd az üdvösség kapujában. A Genezistől a Jelenésekig tartó kettős tölcsérstruktúra vonala a teremtés pillanatától az új teremtésig viszi végig Istennek az emberrel meglévő kapcsolatát. Ez a kapcsolat, bár súlypontokat mindenképpen kell tennünk benne, mégis az üdvtörténet minden pillanatában megvan. Így bármely pontját vizsgáljuk, mindig az Isten-ember viszony áll előttünk. Ezért nem szükségszerű azáltal „kereszténnyé" tenni az Ószövetséget, hogy minden egyes igébe megpróbáljuk beleszuszakolni Krisztust. Természetesen bizonyos teológiai gondolatokat meghatároz a krisztológia, és a Krisztus-esemény maga, ez mégsem szükségszerűen jelenik meg minden egyes szövegben.

c) A harmadik alapelv a teologia est grammatica

Bár az elsőéves héber tanulás után úgy tartják, hogy a teológus már csak felejt, s mire kikerül a gyülekezetbe, már a betűkre sem emlékszik, mégis ha már az Ószövetségről való prédikálásról beszélünk, feltétlenül ki kell még egyszer emelni ezt a protestáns elvet is. Hogy mennyire így van ez, s milyen nagy segítséget jelent a textus helyes megértésében, azt mutatják az állandóan készülő újabb és újabb bibliafordítások. Egyrészt a használt nyelv változik, másrészt az újabb régészeti ásatásokkal előkerülő szövegek szókincse és szóhasználata értelmi bővülést is eredményezhet egyes szavaknál, ami jelentésárnyalat-változásokat okozhat a bibliai szövegekben.

A héber szavak esetében még szóba jöhet a szinonimák kérdése is. Mivel a héber általában három gyökmássalhangzóval képzi az igéket, s belőle a főneveket, ezért ha két szó között két gyökmássalhangzó-azonosság van, akkor jelentésbeli kapcsolatuk is lehet. Egy példát szeretnék mutatni, a Jób 29,2-ből. Az új fordításban ez áll: „Bárcsak olyan lennék, mint a hajdani hónapokban!" Valóban, az egész mondat vágyódást fejez ki, melyet megfelelően fejez ki a magyar bárcsak. Az eredeti héber szöveg azonban szó szerint így hangzik: „Ki tesz engem olyanná, mint a hajdani hónapokban?" A két fordítás értelme között a találó magyar kifejezés ellenére óriási a különbség. Az egyikben egy pozitív töltetű vágy fogalmazódik meg, amelyben akár maga az alany is aktív cselekvő lehetne. Míg a héber eredetiben egy csalódott, reménytelen, még Istenben sem reménykedő hang szólal meg. Alapvetően más az eredeti héber szöveg üzenete, s ezzel együtt Jób éppen aktuális istenképe is. Nem istentelen, csak éppen Isten nélküli. E miatt egészen más irányban folytatódhat a gondolatmenet.

Hasonlóan fontos még a korábban felsoroltak közül kiemelni a mondatszerkesztés vizsgálatát, ami a szavak elhelyezkedéséből a hangsúlyt mutathatja meg. A héber általában az igével kezdi a mondatot, ilyenkor mindig a cselekvésen van a hangsúly. Amennyiben nem az ige áll a mondat élén, akkor az elöl álló szavak hangsúlyosabbak. Ez a jelentésben hangsúlyeltolódást eredményezhet, ami az értelmezést is befolyásolhatja.

4. ÖSSZEGZÉS

Mindezek alapján kinek-kinek van mit elemeznie saját igehirdetői gyakorlatában. Úgy gondolom, nem állhatunk meg a diagnózisnál, a meglévők kiértékelésénél, hanem szükséges az is, hogy változtassunk is a meglévő gyakorlaton annak érdekében, hogy nyugodt lelkiismerettel mehessünk fel a szószékre, mint Isten Igéjének hirdetői.

Jegyzetek

1. Török István: *Dogmatika* (Free Univ. Press, Amsterdam, 1985) 402. o.
2. Vladár Gábor: „Írásmagyarázat" in *Keresztény bibliai lexikon*, I. kötet. (Bartha Tibor szerk., Budapest, 1993) 659. o.
3. Marjovszky Tibor: „Miért idegenkedik az igehirdető az Ószövetségtől?" *Theologiai Szemle* 31/6 (1988) 372–374. o.
4. Paul Tillich: *Rendszeres teológia* (Budapest, 1996) 46. o.
5. Ilyen G. Fohrer, *Exegese des Alten Testaments* (Quelle&Meyer, Heidelberg, 1973), J. Barton: R*eading the Old Testament* (London 1984). Magyarul Karasszon István: *Az Ószövetségi írásmagyarázat módszertana* (Budapest, 1991).
6. S. Dougles: „Exegesis" in *Anchor Bible Dictionary* II. (1992) 682–688. o.
7. Tillich: *Rendszeres teológia*, 47. o.
8. Questiones in Exodum, 73. o.
9. Luther Márton: Előszók a Szentírás könyveihez (Magyar Luther Könyvek 2., Budapest 1995) 33–34. o.
10. Kálvin János: A keresztény vallás rendszere (Institutio) (MRE, Pápa 1909, repr. Budapest, 1994) II.9 cím; II.10,2; II.11.1.
11. F. Schleiermacher: *Die christliche Glaube* (1821) 132. Par.
12. A. von Harnack: *Marcion: Das Evangelium vom fremden Gott* (Leipzig, 1921).
13. F. Delitzsch: *Die grosse Täuschung* Band I–II. (Stuttgart-Berlin, 1920–1921).
14. A. A. van Ruler: *Die Christliche Kirche und das Altes Testament* (1955); K.H. Miskotte, Wenn die Götter schweigen (1963); J. Barr, Old and New in Interpretation: A Study of the Two Testament (London, 1966).
15. R. Bultmann: „Das Relevanz des Alten Testaments für dem christlichem Glaube" In Glauben und Verstehen I. (1933); F. Baumgärtel, *Verheissung: Zur Frage des evangekischen Verständnisses des Alten Testaments* (Bertelsmann Gütersloh, 1952).

Forrás: http://www.reformatus.hu/lap/gyakorlatiteologia/bejegyzes/32/

Tóth Sándor

Csoportgondolkodás

A csoportgondolkodás

A vezetői döntéshozatalt sokféle hatás igyekszik befolyásolni. A megtévesztéssel kapcsolatosan külön elméletek[1] születtek már. A názáreti Jézus az úgynevezett nagy apologetikus beszédében[2] kiemelt figyelmet szentelt ennek a témának mint az utolsó idők keresztény vezetőit is komoly kihívás elé állító áramlatnak. Az igazság, egyenesség mindig is nagy értéknek számított, még akkor is, ha oly sokaknak kellett érte súlyos árat fizetniük. *David Mamet* így fogalmaz: *„Mindig mondj igazat, arra a legkönnyebb emlékezni”*,[3] *Samuel Goldwyn* pedig ezt írta: *„Azt akarom, hogy az emberek megmondják nekem az igazat, még ha az az állásukba is kerül.”*[4] Jézus szavai szerint[5] a keresztény embernek nem kell nélkülöznie azt, hogy hallja Isten szavát, és ezáltal megértse jó akaratát (Jn 10,14–15). A vezető célra tartása a helyzet objektív, Isten szemszögéből történő vizsgálata és mérlegelése nélkül ellehetetlenül. Egyik jellemző torzító hatás napjainkban is a csoportgondolkodás.

„Isten Lelkének vezetése helyett emberi bölcsesség, illetve a csoport közös véleménye orientálja a vezetői döntéseket. A csoportgondolkodás modellje szerint az egyformaságra és lojalitásra irányuló csoporton belüli nyomás arra vezethet, hogy komolyan megzavarhatja a megismerés hatékonyságát és az erkölcsi ítéletalkotást” – ez *Philip E. Tetlock* sommás

összefoglalója *Irving Janis*[5] csoportgondolkodásra vonatkozó kutatásainak konklúziójaként. Janisnak a „csoportgondolkodásról" szóló munkájában közzétett érvelése szerint a politikai kudarcok gyakran olyannyira a hibás döntéshozatali folyamatokból erednek, hogy az erre épülő politika *„megérdemli sorsát"*.[6]

A csoportgondolkodás jellemzője tehát, hogy időnként olyan nyomást helyezhet az egyénre, hogy az a tiszta és józan gondolkodás ellenében foglal állást. A csoportnyomás hatására megtörténhet a tiszta gondolkodás és értékítélet deformálódása. Az egység erőltetése válik központivá, így egyre nehezebb a más vélemény megfogalmazása, kinyilvánítása. Ilyen helyzetet dolgoz fel a „Tizenkét dühös ember"[7] című, 1957-ben készült film is, melyben tizenkét esküdtnek látszólag egy sima gyilkossági ügyben kell ítéletet hoznia. Kezdetben tizenegy vélemény áll az eggyel szemben. Mivel az ellenvéleményt annak formálója kételyei miatt fenntartja, fokozatosan mások is megváltoztatják korábbi álláspontjukat. Amennyiben ez az egy esküdt nem vállalta volna fel ellenvéleményét, a fiút gyilkosság vádjával halálra ítélik. A más véleményt a többséggel szemben felvállalni nem könnyű, de rendkívül fontos a közösség igazságismerete szempontjából is. Vezetőként több esetben kerülhetünk ilyen helyzetbe. A Biblia számtalan ilyen eseményről számol be,[8] amikor a többségi vélemény szembehelyezkedett Isten szavával, jó tervével és így az azt képviselő vezetővel.

A csoportgondolkodás *„olyan gondolkodásmód, amelyet akkor tesznek magukévá az emberek, amikor az egyetértés igénye egy összetartó csoportban olyan erőssé válik, hogy ez megakadályozza az alternatív cselekvési lehetőségek valódi mérlegelését"* – írja Irving Lester Janis.[9]

A csoportgondolkodás jellemzői[10]

Tekintsük most át a csoportgondolkodás jellemzőit felsorolásjelleggel. Ezek tehát a következők:

- Az elsődleges álláspontot nem lehet megkérdőjelezni.
- Nagyobb az egyetértés iránti igény, mint az igazság tényleges megismerésére törekvés.
- A csoport elfogult egy tagja, általában vezetője álláspontja iránt,[11] mely mellett a csoporttagok igyekeznek vallást tenni.
- A csoport tagjai minden kétkedést, belső ellenállást a közös cél elérése akadályaként fognak fel. A csoportban ez a gondolkodásmód, hozzáállás hat.[12]
- A kétkedők elfojtják magukban a kritikai gondolatokat.
- A csoport döntéseit igazolni igyekszik ahelyett, hogy újra alaposan felülvizsgálná azokat.
- A megegyezés „társas fertőzés" eredménye, mert a tagok nézete a csoport véleményétől függ.
- Az ellenvéleményt ellenszegülésnek tartják, mellyel szemben alacsony toleranciával viszonyulnak, igyekezve azt megsemmisíteni, a renitenst rendre utasítva.[13]

A felsorolásban látható veszélyeket végiggondolva eszünkbe juthatnak a názáreti Jézus szavai:

Lk 12,32

Ne félj, te kicsiny nyáj, mert úgy tetszett a ti Atyátoknak, hogy nektek adja az országot!

Jn 14,6

Jézus így válaszolt: „Én vagyok az út, az igazság és az élet; senki sem mehet az Atyához, csakis énáltalam.

Az ember bűnös, romlott természettel születik, ezért megváltásra szorul, és nincs más Megváltó, csak Jézus Krisztus. Függetlenül attól, hogy mit skandál a „tömeg", ez az igazság. Isten ennek ellenére mégsem erőlteti senkire akaratát, véleményét, de mindenkinek felkínálja mint választási lehetőséget a bűnbocsánatot, az örök életet és a Vele való személyes közösséget. Isten azonban nem mentesít egyetlen embert sem a szabad akaratból történő választás felelősségétől. Ő nemcsak szerető, de igazságos is, ahogy ezt Pál apostol nagyon szépen megfogalmazza az Efezusiakhoz írott levelében:

Ef 2,8–9

Hiszen kegyelemből van üdvösségetek a hit által, és ez nem tőletek van: Isten ajándéka ez; nem cselekedetekért, hogy senki se dicsekedjék.

Az apostol itt rávilágít arra, hogy teljesítménye okán egyetlen ember sem juthat Isten közelébe, így aki kegyelemből nyert életet, nem fuvalkodhat fel cselekedetei miatt. Egy teljesítményorientált világban, ahol még a vallások képviselői is különböző szokáskényszereket tesznek mértékadóvá, felszabadítólag hatnak Pál szavai. Valójában mindannyian Isten kegyelmére szorulunk minden pillanatban. Ő az, aki ezt a kegyelmet Krisztusban és szeretetéből kész meg is adni. A krisztusi alázat segít elfogadni, tisztelni a más véleményt és arra ösztönöz, hogy megfontoljuk, sőt értékeljük mások mienkhez vagy a csoportunkéhoz képest megfogalmazott ellenvéleményét is. Ez a kegyelem ad erőt a vezetőnek, hogy kitartson bármi áron is az Isten akarata mellett, töretlenül haladva a jó cél felé, a jó úton. Ugyanakkor alázatra is serkenti, hogy a *„segítséget jelent, ha sok a tanácsadó"* (Péld 11,14) bibliai alapelvet megértve maga mellé vegye azokat a tanácsadókat, akik segíthetik az Isten akaratának keresésében, felismerésében és követésében. A tanácsadók véleményével kapcsolatosan ugyanakkor tudnia kell, hogy soha nem keresheti a látszólag könnyebb utat – ha Istennek kíván tetszeni –, azzal, hogy pusztán a tanácsadók véleményét követi, nem pedig az Istenét. A vezető áldozatkészsége, mely a jó, azaz Isten szava (Logosz) iránti elkötelezettségből fakad,

bátorítást jelent a vezetetteknek is, hogy kitartsanak és a krízispontokon se adják fel a jó cél felé, a jó úton történő haladást. Ugyanakkor nyilvánvalóan rossz példával jár elöl, ha megértve Isten szavát, majd ezen meggyőződését megosztva vezetettjeivel nem azt cselekszi. Szomorú példája ennek Aháb, Izráel királya, aki Isten szavát pontosan követve (1Kir 20,13–14.28) aratott két ízben is csodálatos győzelmet a sokszoros túlerőben lévő arám, és a szövetséges támadó csapatokkal szemben (1Kir 20,26–21,4) Benhadad, az arámok királya zsákruhát öltve tévesztette meg Ahábot, aki figyelmen kívül hagyva Isten szavát szövetséget kötött az ellenséggel. Nem kérdezte meg az Urat, aki prófétái által küldött „Legyen" szavát beteljesítve adott diadalt Izraelnek. Aháb beszéde meghökkentő hatással volt a vezetettjeire:

1Kir 20,33

Az emberek jó jelnek vették ezt, sietve bizonygatták, és mondták: Igen, a te testvéred Benhadad!

Döntését nyilvánvalóan befolyásolta a siker következtében érzett dicsőség, mely miatt úgy gondolhatta, a döntés az ő kezében van. Ezzel együtt szavai tetszést arattak a körülötte lévő vezetőknél is. Majd Isten ismét elküldte prófétáját (1Kir 20,39–43) Ahábhoz, hogy megtérésre intse azért, amiért engedetlenül eltért szavától. Ahelyett, hogy megtérésre szomorodott volna meg, megsértődött és hazament. Otthonában pedig még mindig nem az Úrral való közösség helyreállításával, a megtérés útjának keresésével volt elfoglalva, hanem kívánságai töltötték ki szívét. Egy egyszerű embernek, Nábótnak a szőlőjét vágyott megszerezni. Romlása a vezetettjeinek, népének romlásához is vezetett.

A csoportgondolkodás veszélyei valójában nem abban állnak, hogy a racionális ember technikai döntéshozatali eljárásmódjai nem elég hatékonyak, hanem az Isten tettének, Fia áldozatának semmibevételében, ami maga a bűn.

Az ember romlott, bűnös természetéből fakad, hogy hajlamos önmagát, véleményét a középpontba állítva önigazságbálványokat emelni és azokat szolgálni, sőt azok elfogadását egyedül jónak tartani. A bálványimádó természete, hogy szüksége van a külső megerősítésre, mert nincs és nem is lehet a szívben a Szentlélek általi bizonyosság, melyet a Szentlélek Krisztus kegyelméből csak az Isten igazsága szerint járóknak ad. Ezért is van szoros kapcsolat a bálványimádás és a csoportgondolkodás között. Pál erről a jelenségről ekképpen írt:

Róm 1,20–21

Ami ugyanis nem látható belőle: az ő örök hatalma és istensége, az a világ teremtésétől fogva alkotásainak értelmes vizsgálata révén meglátható. Ennélfogva nincs mentségük, hiszen megismerték Istent, mégsem dicsőítették vagy áldották Istenként, hanem hiábavalóságokra jutottak gondolkodásukban, és értetlen szívük elsötétedett.

A bűnös ember nem ismeri el Isten mindenek feletti, így önmaga feletti hatalmát. Emiatt magát vagy másokat ültet „élete trónjára". Amikor az ember a csoportgondolkodás látszólag könnyebb útját választja, valójában személyes felelősségét próbálja áthárítani másra, másokra. Ha a vezető beleesik ebbe a céltévesztésbe, valójában már nem vezet, csak sodródik az árral, és másokat is sodor magával. Persze a személyes felelősségvállalás alól senki nem bújhat ki, amint erről a következő bibliaversek is tanúskodnak:

Róm 14,10–12

Akkor te miért ítéled el testvéredet? Vagy te is, miért veted meg testvéredet? Hiszen mindnyájan oda fogunk állni Isten ítélőszéke elé. Mert meg van írva: „Élek én, így szól az Úr, bizony előttem fog meghajolni minden térd, és minden nyelv magasztalni fogja Istent." Tehát mindegyikünk maga fog önmagáról számot adni az Istennek.

A legegyszerűbbnek látszó viselkedés az utánzás, mely nem kíván elemzést, értékelést, esetenként pedig tépelődő mérlegelést, istenkeresést. A legegyszerűbb a többség által elfogadott normákat, viselkedési mintákat követni. Ez azonban a céltalan, céltévesztett (bűn állapota) sodródást eredményezi. Az ilyen gondolkodásmód mellőzi az igazság megismerésére alapozott meggyőződést, hitet. Aki Krisztus-követő kereszténnyé válik, annak folytonos kihívás, hogy a korszellem nyomása ellenére is gondolkodjon, mérlegeljen, elemezzen és kérje Isten Szentlélek és az Ige általi vezetését, hogy eligazodhasson a világban, annak útvesztőiben, és így el ne bukjon. Az Isten vezetése ajándék és kegyelem, melyre rendkívüli módon szükségünk van ma is!

Az Asch-kísérlet

Az Asch-kísérlet[14] a szociálpszichológia egyik ismert kísérletsorozata, melyben *Solomon Asch* a konformitás erejét

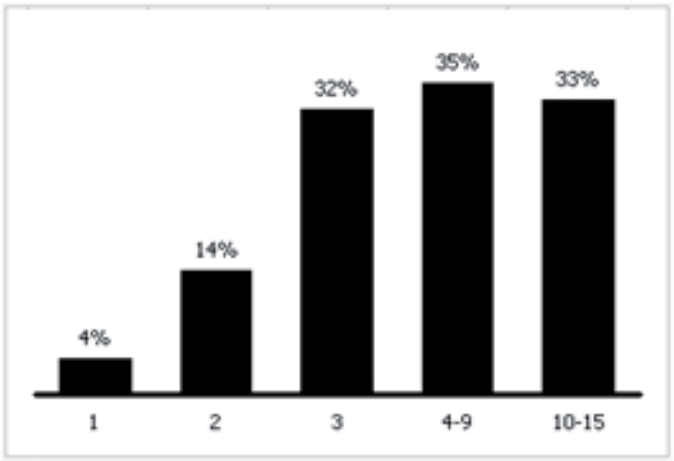

1. ábra - Asch-kísérlet – csoportlétszám hatása

vizsgálta, azaz hogy a kísérleti személyek mennyire engedelmeskednek a csoport nyomásának. Asch kísérletének megdöbbentő eredménye az volt, hogy a résztvevők még teljesen egyértelműen helytelen válasz esetén is hajlandóak voltak a többség oldalára állni. Azoknál a kritikus kérdéseknél, ahol a többség rossz választ adott, a véleményükkel egyedül maradt résztvevők 37%-a csatlakozott a helytelen többségi válaszhoz. Viszont az egyes résztvevők nagyon különböztek abban, mennyire hajlandóak alávetni magukat a többség véleményének. Mintegy negyedük egyszer sem csatlakozott a helytelen állásfoglaláshoz. Egy másik részük, a csoport 8%-a viszont szinte kivétel nélkül, tizenkettőből tíz alkalommal a többségi, helytelen választ ismételte meg. Asch megfigyelte, hogy a csoport mérete is befolyásolta az eredményt. Azok a résztvevők, akikkel szemben csupán egyetlen beépített ember képviselte a rossz választ, 4%-ban vették azt át. Kéttagú csoporttal szemben a rossz választ átvevők aránya 14%-ra, 3-tól 15-ig terjedő létszámú csoportok esetén pedig 31 és 37% közötti számra emelkedett, de ebben a tartományban nem mutatott statisztikailag számottevő változást. A csoportméret hatása 3–4 fős létszám fölött már nem erősödött. Pál, a pogányok apostola és mint vezető leginkább olyan körülmények között képviselte Krisztus evangéliumát, amikor a többség véleménye nem csupán más volt, mint Isten igéje, hanem sok esetben ellenségesen is reagáltak Pál szavaira. Az apostol Isten iránti bizalmát és a Szentlélek általi meggyőződését tükrözik alábbi szavai, melyekre fontos nekünk is figyelnünk:

Gal 1,10
Most tehát embereknek akarok a kedvében járni, vagy Istennek? Vagy embereknek igyekszem tetszeni? Ha még mindig embereknek akarnék tetszeni, nem volnék Krisztus szolgája.

Bernard Le Bovier de Fontenelle pedig így fogalmaz: *„Ellenállni az árnak, ahhoz erő kell, de úszni az árral, ahhoz nem kell erő. Csak, ha képes valaki függetlenedni az emberi egyetértésektől, elismeréstől, képviselheti azt, amikor vele van az Isten. Ez menti meg a konformizmustól, a megalkuvástól, hogy gyáva legyen, akikről azt tudhatjuk, hogy ilyenek nem öröklik az Isten országát (Jel 21,8).”*[15]

Jegyzetek

1. Em Griffin: *Bevezetés a kommunikációelméletbe*, Harmat, Budapest, 2001, 92–103. o., David Buller és Judee Burgoon – Az interperszonális megtévesztés elmélete
2. Máté evangéliuma 24–25 rész
3. Veres Sándor Péter - előadás-prezentáció – Visszacsatolás – 1. dia.
4. Uo., 38. dia.
5. Irving Lester Janis (1918. május 26. – 1990. november 15.), akinek a nevéhez köthető a csoportgondolkodás teóriája.
6. Philip E. Tetlock et al.: A politikai csoportok dinamikájának mérése: a csoportgondolkodás modelljének a vizsgálata. In *Történeti és politikai pszichológia*. Hunyady György (szerk.) (Osiris, Budapest, 1998. 165–205. o.). – Átvéve: Veres Sándor Péter: Jetró tanácsa és a csoportgondolkodás. *Veritas et Vita*, 2013/1–2. 39. o.
7. Tizenkét dühös ember (12 Angry Men) c. film (1957); Reginald Rose: *12 Angry Man* c. könyve alapján
8. Mózes több esetben kénytelen konfrontálódni a néppel Isten akarata képviseletében, de Pál apostol is az evangélium megosztása során folyamatosan ütközik a zsidó vallásos gondolkodással vagy a pogány vallások képviselőivel, de a kora vezetőivel is.
9. Veres Sándor Péter, előadás-prezentáció - A csoportgondolkodásról – másként – 4. dia.
10. Uo. – 5–6. dia.
11. Például Pilátus, Jézus szabadon bocsátásával kapcsolatos kérdésére válaszul a tömeg „Feszítsd meg!”-et kiált, ahogy ezt a főpap és a nép vezetői véleménye prejudikálta (Mk 15,12–14).
12. Például a vakon született ember meggyógyítása után annak vallástétele és az arra kapott reakció – Jn 9,24–34
13. Veres: A csoportgondolkodásról, 9. dia.
14. Asch-kísérlet (2014.5.14.) Wikipedia
15. Veres: *Jetró tanácsa és a csoportgondolkodás,* 59. o.

Az emberiséget három nagy csoport alkotja: a mozdíthatatlanok, a mozdíthatók és azok, akik mozdulnak.
Benjamin Franklin

H. Kovács Judit

Proaktivitás és az élet értelme

Victor E. Frankl elmélete az üzleti életben

„A tartalom forrása az elménkből ered. Ha valaki olyan keveset tud az emberi természetről, hogy boldogságát nem a saját viselkedése, nem a saját gondolkodása, hanem valami más megváltoztatásában keresi, akkor az egész életét terméketlen munkával fecsérli el, és ahelyett, hogy elmulasztaná, még inkább megsokszorozza bajait."

(Samuel Johnson angol író)

Victor E. Frankl osztrák neurológus, pszichiáter megjárta Auschwitzot, ahonnan családtagjai közül csak ő került ki élve. Mind szüleit, mind állapotos feleségét elvesztette ott. Ezután súlyos depresszióba került, és hosszú ideig tartó ön-

keresgélés után sikerült újra értelmet látnia az életben. Újra megnősült, gyermeke született, és szakmailag is megtalálta önmagát. Később a koncentrációs táborbeli tapasztalatait felhasználva alkotta meg a *logoterápiának*, később *egzisztenciaanalízisnek* hívott pszichoterápiás módszertanát, melynek lényege, hogy hogyan találja meg az ember az értelmet még a legsanyarúbb körülmények között is.

Megtaláljuk az értelmet?

Frankl elmélete szerint az akarat szabadsága és az értelemre való törekvés az élet értelme. Az akarat szabadsága azt jelenti, hogy az emberi lét választási szabadságot rejt magában az okok és körülmények ellenére is. Minden helyzetben adottak bizonyos körülmények, a többi megváltoztatása vagy változatlanul hagyása az ember kezében van. Szörnyű és tragikus tapasztalatai ellenére úgy vélte, hogy az életnek feltétel nélkül van értelme. A logoterápia megközelítésében az embernek túl kell lépnie önmagán és egy adott helyzetben az értéklehetőségek horizontjából ki kell választania a leginkább értelemmel teljeset, majd meg is kell azt valósítania. Az értelemre törekvés minden ember veleszületett képessége. Itt azonban az értelem nem az élet végső, abszolút értelmét jelenti, hanem az egyes szituációk értelmét, melyet az ember pillanatról pillanatra megvalósíthat. Frankl szerint az élet értelmét nem egy nagy cél megvalósítása adja, hanem a hétköznapokban való helytállás, felelősségvállalás. Megfőzni egy vacsorát, virágot adni valakinek, megölelni a szerettünket, nevetni a játékban, elvégezni a munkát, kidobni a fölöslegeset vagy éppen méltón elviselni a szenvedést. Az élet értelmét a pillanatok értelemmegvalósítása adja össze.

Tulajdonképpen a proaktivitásról beszél Frankl, hogyan irányítsa az ember saját életét.

A proaktivitás a mai üzleti világ egyik közkedvelt hívószava. Hogy jön ez a koncentrációs táborból kiszűrt frankli tapasztalatokhoz? Mi köze e két területnek egymáshoz? Sokan vélték úgy, hogy az üzleti élet szereplőinek is érdemes tanulniuk Frankl elméletéből, mert abban az embertelen környezetben élet-halál kérdésévé is válhatott egy-egy emberi mozzanat. Például *Stephen Covey* is részletesen hivatkozik Frankl logoterápia elméletére *A kiemelkedően eredményes emberek 7 szokása (The 7 habits of Highly Effective People)* című művében.

Mire vagyunk hatással – és mire nem?

Általános vélemény, hogy a vállalkozói attitűd proaktív hozzáállást, kockázatvállalást, kezdeményezőkészséget feltételez. De vajon mit jelent ez? Pontosan mikor vagyunk proaktívak? Mennyiben határozza meg a proaktív vagy reaktív magatartás a szervezet viselkedését, fennmaradását, életgörbéjét?

A proaktivitás mértékét, területét meghatározhatjuk, ha megvizsgáljuk, hogy mire fordítjuk az időnket, energiánkat, tudásunkat, készségeinket – azaz megvizsgáljuk az érdekeltségi körünk elemeit. Érdekeltségi körbe tartozik a családunk, az egészségünk, a munkahelyünk, a kapcsolataink, a jövedelmünk, a piaci részesedés, a környezetvédelem, az államadósság, a korrupció, az éghajlatváltozás, az időjárás, és még sorolhatnánk. Ezen érdekeltségi területen belül lehet egy határt húzni: hol van az a terület, amit – személyesen, vagy szervezeti szinten – befolyásolni tudunk, és melyek azok a részek, amelyekre nem vagyunk hatással. Azt is érdemes látni, hogy mely területtel mennyi időt töltünk, hogyan gondolunk ezekre, mekkora hatalmat adunk azoknak a dolgoknak, amelyek a befolyásolási területen kívül esnek? Milyen a hozzáállásunk: először a külső dolgoknak kell megváltozni ahhoz, hogy mi is megváltozzunk?

A proaktív megközelítés szerint a változás belülről vezet kifelé, a gondolkodásunk, a hozzáállásunk megváltozása segít a külső dolgok elfogadásában, vagy akár megváltoztatásában is.

Proaktivitás vs. reaktivitás

A proaktív emberek azokra a területekre fordítják az energiáikat, amelyek a befolyásolási körön belül vannak, így ezek az energiák pozitív és erősítő hatást váltanak ki magukból és környezetükből is. Ezzel szemben a reaktív emberek olyan dolgokra fordítják az érzékelésüket, energiájukat, amelyekre nincs befolyásuk, és sokszor olyan körülményekkel foglalkoznak, amelyeket nem tudnak megváltoztatni. Ez gyakran vezet vádaskodáshoz, és eredményez áldozatszerepet. Így az az érzés alakulhat ki egy reaktív emberben, hogy mások határozzák meg az egyén, a szervezet sorsát. Emellett a reaktivitás miatt azzal a területtel sem foglalkozik az illető, ahol ténylegesen képes lenne tenni valamit, amire vonatkozóan még lennének is szükséges kompetenciái, így a valódi befolyásolási terület is zsugorodni kezd. Mind egyéni, mind szervezeti szinten meghatározó szerepe van annak, hogy lássuk és megragadjuk azokat a dolgokat, területeket, amelyek a befolyásolási körünkbe tartoznak, ahol kapacitással, készségekkel rendelkezünk a beavatkozásra.

Tehát a válasz nem minden esetben jelenti azt, hogy feltétlenül egyből meg akarjuk, vagy meg tudjuk változtatni a körülményeket, de jelenti azt, hogy felelősséget vállalunk a jövőért, döntéseket hozunk és végrehajtjuk azokat. Az egyének, a családok és a közösségi csoportok, vállalatok magukévá tehetik a proaktív megközelítést, kialakíthatják a proaktivitás kultúráját. Merjünk proaktívak lenni, merjük felvállalni, megtenni, ami a mi felelősségünk ott, azon a helyen, ahol vagyunk, agresszió vagy áldozatszerep nélkül.

Tim Challies

A kiváló lelkészi szolgálat ismertetőjegyei

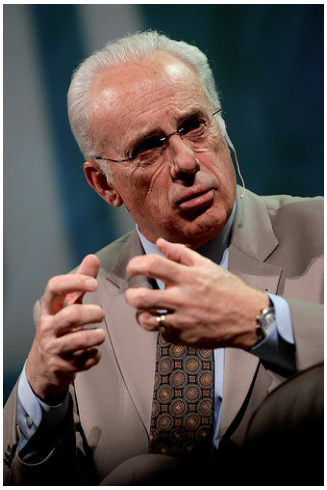

John MacArthur

John MacArthur hosszú, hűséges, gyümölcsöző szolgálatán semmilyen komoly botrány nem ejtett foltot. Évtizedekig szorosan összpontosított a Biblia versről versre, könyvről könyvre való tanítására. 2006-ban az 1Tim 4 alapján tanított, azt szemléltetve, hogyan látja el fiatal pártfogoltját Pál útmutatásainak gazdag összefoglalásával, melyeket azok számára írt, akik az egyházat szolgálattevőként, lelkészként szolgálják. Ez annak a kinyilvánításával kezdődik, hogy milyen a kiváló szolgálattevő, aki Jézus Krisztus jó szolgája.

Melyek egy ilyen ember ismertetőjelei? MacArthur tizenkettőt tár fel közülük.

A kiváló szolgálattevő figyelmezteti az embereket a tévedésre

Pál sürgeti Timóteust, hogy „utasítson bizonyos embereket, hogy ne hirdessenek idegen tanokat… ahelyett, hogy az Isten szerint való rend és sáfárság fenntartását segítenék elő„ (3. vers). Ugyanezekkel az utasításokkal találkozunk két résszel lejjebb, valamint a 2Jn-ban, 3Jn-ban, Júdás levelében, és az 1Thessz 5-ben. Egy kiváló szolgálattevő „érti, hogy micsoda pusztító erő van a hazugságokban", és arra oktatja a rábízott embereket, hogy ne tanítsák és ne higgyék el azokat. „Amikor tévedésre mutatsz rá, akkor Krisztus nemes szolgája vagy."

A kiváló szolgálattevő a Szentírás hűséges tanulmányozója

Ez egy szakadatlan folyamat, amelyre odaszánja az életét. „*Egész életedet egy könyv elsajátításával fogod tölteni – egy könyv, az egyetlen könyv elsajátításával, amelyet Isten ihletett, amelyben az ő igazságának teljességét elhelyezte. A Biblia válik szolgálatod egyetlen tartalmává, prédikálásod egyetlen témájává, és annak kell átitatnia elmédet és lelkedet. Radikális elkötelezettségre jutsz a Biblia iránt, a bibliatanulmányozás iránt és Jézus iránt. Ez annyi, mint pillanatok alatt elveszni a szolgálatban.*" Ez a veszteség nyilvánvaló, amikor kultúránkban a Biblia már nem képvisel tekintélyt. A kiadók a bibliaeladások újbóli megnövelésére irányuló nyomás alatt úgy érzik, hogy „*inkább az emberek által szükségletnek érzékelt dolgokra kell tekintettel lenniük, mintsem az isteni kinyilatkoztatásra*". A Biblia nem kitaláció, nem javaslatok könyve, hanem Isten ihletett igéje. „*Át kell itatnunk magunkat a Szentírás tanításával, a hit tartalmával, annak szavaival, és a* didaskalia*-val, azzal, amit a Szentírás konkrét állításként megfogalmazva erősít meg.*

A kiváló szolgálattevő kerüli a szentségtelen tanítások befolyását

„*A szentségtörő […] meséket pedig utasítsd el…*" (7. vers). Az itt használt szó a *paraiteomai*, ami a szentségtelentől való gyökeres elkülönülést jelenti. Vannak dolgok, amelyek annyira gonoszak, hogy egy lelkésznek meg sem szabad hallgatnia őket. „*Számos, a szolgálatban elinduló fiatalembert nem az tett tönkre, hogy a tévedéseket mint tévedéseket ismerte meg, hanem az, hogy olyasvalaki alatt tanult, aki a tévedést igazságként hirdette. Olyasvalakitől származó tévtanítás csábította el őket, aki a tévtanítást igaznak hitte.*" A kiváló szolgálattevő elkülöníti magát a „*szentségtelen tanítók megrontó hatásától*".

A kiváló szolgálattevő gyakorlott a személyes kegyességben

„*Gyakorold magad a kegyességben.*" (7. vers) Ez „*megfeszített gyakorlást, önmegtagadó, magunk számára meghaló önfegyelmet kíván a kegyesség irányában – az elvarratlan szálak rendbetételét, elménk derekának felövezését, ahogy azt Péter mondaná, testünk alávetettségig való leküzdését, hogy amíg másoknak prédikálunk, mi magunk* adokimos*-szá, »a versenyből kizártakká« ne legyünk*". Mindeközben a kiváló szolgálattevőnek lelkiismeretét is tisztán kell tartania. Pál egy olyan kultúrához szólt, amely – a miénkhez hasonlóan – a hiúság és a testgyakorlás megszállottja volt, de „*a kiváló szolgálattevőt, bár önmaga testi egészségéért is felelős, sokkal inkább ösztökéli kegyesség iránti vágya és önmagának mindazon területeken való gyakorlása, amelyek a kegyességet kiformálják*".

A kiváló szolgálattevőben megvan a kemény munka iránti elkötelezettség

„Ha valaki hajlandó megfizetni a kimerültség és elcsigázottság árát, akkor szolgálata nem lesz középszerű." A kiválóan végzett szolgálat velejárója, hogy kimerítő. Pál arra hívja Timóteust, hogy „fáradjon és küzdjön" (10. vers). Ezt az *agónizomai* (kínlódom, erőlködöm) szó fejezi ki. Az evangélium megéri, hogy a szolgálattevő kínlódjon érte, mivel ennek a munkának örökkévaló jelentősége van. *„Mert a mi pillanatnyi könnyű szenvedésünk minden mértéket meghaladó nagy, örök dicsőséget szerez nekünk, mivel nem a láthatókra nézünk, hanem a láthatatlanokra, mert a láthatók ideig valók, a láthatatlanok pedig örökkévalók."* (2Kor 4,17–18) MacArthur így folytatja: *„Nincs fontosabb, dicsőségesebb, csodálatosabb munka, mint amilyenről Pál beszélt a 2Kor 4-ben: újabb lelkeket adni hozzá a mennyei hallelujakórushoz, hogy hangjuk hozzájárulhasson Isten dicsőségéhez."*

A kiváló szolgálattevő a tekintély határozottságával tanít

A 11. vers ezt mondja: *„rendeld el ezeket, és tanítsd"*. A Biblia nem ötleteket vagy javaslatokat ad, hanem parancsokat. *„A felhatalmazás Istentől jön hozzánk a Szentíráson keresztül, amikor az Igét pontosságra, világos megértésre törekedve és bátorsággal forgatjuk."*

A kiváló szolgálattevő a szellemi erény mintaképe

„A jó példa a legerőteljesebb szónoki fordulat." Pál ezt parancsolja Timóteusnak: *„Senki meg ne vessen ifjú korod miatt, hanem légy példája a hívőknek…"* (12. vers). MacArthur a gyülekezetében töltött első hetet felidézve úgy emlékszik vissza, hogy valahogy így mutatták be: *„Nem tudjuk, mit tudhat ez a fiatal kölyök tanítani nekünk."* Hogyan küzdötte le ezt? Úgy, hogy istenfélő életet élt. *„Prédikálásunkban az igazság legeslegfőbb alátámasztója az, ha példamutató életet élünk. Ez a mi legmegbízhatóbb fegyverünk. Ez tesz mindent hihetővé."*

A kiváló szolgálattevő mélyrehatóan biblikus szolgálatot végez

A 13. vers mindannak az összefoglalása, amelynek a végzésére a lelkész elhívása szól: *„Amíg megérkezem, legyen gondod az Írás felolvasására, az igehirdetésre, a tanításra."* Olvassuk, magyarázzuk, alkalmazzuk a Szentírást, és járja át életünket az Ige iránti szenvedély! *„A múlt nagyjai értették, hogy egész életük átfogóan Isten szavának van átadva."* MacArthur, amikor tanítványai megkérdezik, hogy mi a nagyszerű prédikálás titka, így válaszol: *„Tartsuk a hátsó felünket a székben, amíg nem végzünk a munkánkkal. Akkor jöjjünk elő, amikor van mit mondanunk."*

A kiváló szolgálattevő használja szellemi ajándékát, és szolgálatba állítja azt

„Más szóval hűséges annak az ajándéknak, annak az elhívatásnak, annak a szolgálatba állításnak, annak a hosszú-hosszú távra szóló elkülönítettségnek a hasznosságához." A 14. vers ezt mondja: *„Ne hanyagold el a benned levő kegyelmi ajándékot."* A kiváló szolgálattevő tudja, hogy a benne levő, a Szent Szellem által adott és életében megerősített ajándék olyan ajándék, amelyet egy életre kapott: *„Hosszú életnek nézel elébe. És remélem, hogy hosszú lesz – nagyon hosszú."*

A kiváló szolgálattevő szenvedélyesen viszonyul munkájához

A 15. versben használt nyelvtani szerkezet szó szerinti fordításban ezt jelenti: *„ezekben a dolgokban légy!"* Ez teljes életünkre vonatkozik – nincs szó a munka és az élet közötti elkülönítésről. *„Ebben élj, mozogj!"*

A kiváló szolgálattevő nyilvánvaló módon növekszik szellemileg

MacArthur itt már megállapította, hogy a kiváló szolgálattevő életét a szellemi előrehaladásnak kell jellemeznie, de a kulcsszó itt az, hogy *„nyilvánvaló módon"*. A dolognak látszania kell! *„Lássa mindenki fejlődésünket! Az emberek ezzel együtt tudnak élni. Egy ilyesvalakit tudnak szeretni. Látniuk kell gyengeségeinket! A szívükbe fognak zárni érte. Szeretni fognak minket érte. És tudni fogják, hogy megértjük gyengeségeiket."*

Végül pedig a kiváló szolgálattevő állhatatosan kitart a szolgálatban

Az összes többi tizenegy elem felvirágzása ezen áll. MacArthur 37 évnyi szolgálatára így tekint vissza: *„37 éven át volt alkalmam látni, hogy milyen munkát végez az Ige a gyülekezetben, és micsoda öröm, micsoda kimondhatatlan áldás volt ez az életemre! És amikor az ember mindezt megteszi, azzal mind önmaga, mind az őt hallgatók számára az üdvösséget munkálja."*

Ezt teszi egy kiváló lelkész, és ezekre a magasztos elkötelezettségekre kell eljutnia. Befejezésül MacArthur megkérdezi: *„Eredményeket akarsz? Ezek a legjobb eredmények, amelyeket elérhetsz. A menny – az a legnagyszerűbb eredmény."*

Forrás: http://www.challies.com/articles/12-marks-of-excellent-pastoral-ministry

Fordította: Dobnerné Calligaris Brigitta

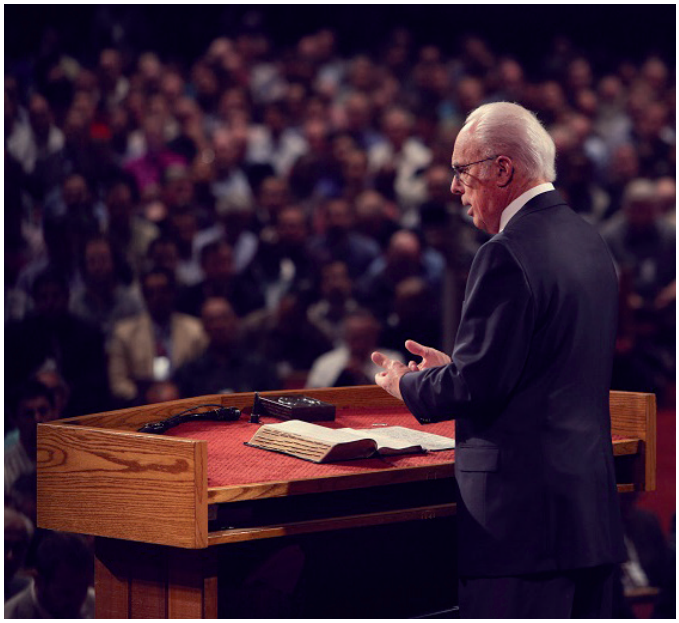

Vas Lajos

A vezető és a múlt rendezése

Péter megtagadja Jézust. Andrew Lyons grafikája

Manapság sok gyülekezet és közösség keresi a megújulás útjait. Szeretnék sokkal több áldással, eredménnyel végezni a szolgálatukat, missziójukat. A jelenben és a jövőben végezni kívánt misszió eredményessége szempontjából azonban alapvető fontosságú elméleti és gyakorlati kérdés, a közösség és a hívő gyülekezeti tagok múltjának rendezése. Jelen tanulmányban a különféle szintű keresztény vezetők múltjának a rendezéséről lesz szó. Beszél erről a témáról a Biblia? Miért kell ezt megtenni? Hogyan lehet ezt kivitelezni? Van kapcsolat a múlt eseményei és a jövő missziója között? Mi lesz a rendezés eredménye? Erről lesz szó az alábbiakban.

A Biblia egyik legfontosabb tanítása a következő. Ha van bűnbánat *és* bűnvallás, akkor van bűnbocsánat és helyreállás (1Jn 1,9).

Isten népe életében azt látjuk a Bibliában, hogy a megújulást, az új kezdést, az Istennel való szövetség megújítását mindig megelőzte a múlt bűnbánattal és bűnvallással (néha böjttel) történő lezárása, melyben fontos szerepet játszottak *(elöljártak)* a közösség vezetői: 2Sám 7,2–6; Ezsd 9–10; Neh 9–10. Ha volt a múlttal és a múlt bűnös cselekedeteivel való szembenézés, volt (lehetett) szövetségújítás. Ha nem, akkor nem történt semmi. Maradtak a bűnök, vereségek az ellenségektől, területvesztés, gazdasági nehézségek (például szárazság) stb. Ha nem beszél a vezető a múltról (pedig

lenne miről), azt üzeni az adott gyülekezetnek, közösségnek: Rendben van (volt) minden, nincs miről beszélni, mindent jól tettünk, mehet minden ugyanígy tovább…

Pál apostol élete jó példa számunkra a múlttal való helyes bánásmódra. Őszintén, bűnbánattal és Isten előtti alázattal tudott beszélni múltjáról mindenkinek. Nem szégyellte a múltját senki előtt: 1Tim 1,13–15; Gal 1,13–16.

Efezusban, amikor a Szentlélek kiáradt a városra Pál apostol munkája nyomán, nem volt kérdés a titkos bűnöket elkövető hívők számára, mit tegyenek, bár nem kényszerítette őket senki a bűnvallásra (ApCsel 18,19). Önként álltak elő, és tettek vallást bűneikről.

A gyülekezetet, közösséget érintő (vezetői szolgálatban elkövetett) hibák, mulasztások, hanyagságok közösség előtti beismerése, rendezése jellem kérdése is. Úgy mutatom – e be magamat, mint aki sohasem hibázik? Vagy úgy, mint aki kész vagyok beismerni mulasztásaimat?

A feszültségekkel, kérdésekkel teli, lezáratlan múltat rendezni kell. Isten fontosnak tartotta, hogy József testvérei huszonkét év után rendezzék kapcsolatukat Józseffel, felébresztve lelkiismeretüket (1Móz 44–50).

Ez a kérdés komoly kihívást jelent a vezetők számára. Van-e tartás bennem beismerni hibáimat, mulasztásaimat és hanyagságomat, vállalva az esetleg felmerülő kényelmetlen kérdéseket, következményeket, beleértve akár a személyes felelősség kérdését is? Nézzük meg Dávid életét: 2Sám 12,13; Zsolt 51; 2Sám 15,24–26; 2Sám 24,10.17.

Dávid ezt mondja a népszámlálása után: *„Én vétkeztem, én, a pásztor tettem rosszat. De mit tettek ők, a juhok?"* (1Krón 21,17). Ha a „pásztor" hibázik, a juhok bűnhődnek (ebben az esetben 70 000 halott). Ezt az igazságot látjuk Dávid életében más esetben is (például Betsabé esete). *Tom Marshall A vezetés megértése* című könyvének 5. fejezetcíme sokatmondó: *„Vigyázat! Működésben levő hatalom!"* A vezető feladata ilyen esetben legalább hármas irányú:

1. bűnbánat, bűnvallás
2. megpróbálja helyretenni, jóvátenni – akár áldozatok hozatalával is – az elkövetett hibákat
3. igyekszik helyreállítani a kapcsolatot Isten és az ő népe között.

A múlt rendezése lelkiismereti kérdés is. Szemébe tudunk-e nézni őszinte sajnálattal azoknak a testvéreknek, *akik* megbíztak bennünket a szent (vezetői) szolgálat végzésével, *akik* ránk, vezetőkre bízták (felügyeletünkre) életüket, gyermekeiket, szeretteik életét, a jövőjüket, és *akik* most siratják őket, ahogy mennek a kárhozatba, mert elmaradtak az ifjúságból, gyülekezetből, mert nem végeztük elég gondosan a vezetői munkát?

Tudunk-e az érintett szülőkkel, gyülekezeti tagokkal együtt őszintén sírni, böjtölni, személyes mulasztásainkról vallást téve? Megvallani, hogy mi is felelősek vagyunk egyéni tragédiáikért? Számba merjük-e venni az adott gyülekezet, közösség ez irányú veszteségeit? Mikor vettük (mint vezetők) észre a bajt, és mit tettünk a veszteségek minimalizálásáért?

Tom Marshall *A vezetés megértése* című könyvének 16. fejezetében ezt írja: *„A bizalom szükségszerűen összekapcsolódik a felelősségtudattal, más szóval a megbízhatósággal. Amikor az emberek megbíznak vezetőikben, akkor kiengedik a kezükből néhány dolog kimenetelét, és rábízzák ezt vezetőikre,*

ami azt jelenti, hogy ettől kezdve ők a felelősek az eredményekért és az esetleges kudarcért. A jó vezető egyik ismertetőjele az, hogy képes és hajlandó vállalni a felelősséget a következményekért. A kérdés csak az, hogy a vezetők kinek tartoznak felelősséggel vagy számadással? A válasz pedig az, hogy azoknak az embereknek tartoznak számot adni dolgaikról, akik beléjük vetették bizalmukat. Ez azt jelenti, hogy felelősséggel tartozhatnak fölöttük állóknak, de alattuk lévő embereknek is. Sok keresztény vezető képtelen ezt megérteni, néhányan vitatják ennek igazságát, de a bizalom elkerülhetetlenül számonkérhetőséget eredményez. Az emberek nem várják el vezetőiktől, hogy tévedhetetlenek legyenek – bár vannak vezetők, akik azt hiszik, hogy annak kell lenniük –, azt viszont igenis elvárják, hogy legyenek őszinték. A világ végére is elmennek utánad, ha biztosak lehetnek abban, hogy ha hibát követsz el, és veszélybe sodrod őket, kész vagy ezt beismerni, és visszavezeted őket a biztos talajra."

A múlt rendezése példamutatást is jelent. Az elkövetett hibák elismerésének, beismerésének, valamint az őszinte bűnbánatnak, bűnvallásnak a hiánya hiteltelenné, követésre méltatlanná teszi a vezetők szolgálatát.

A múlt rendezése biztosít jó alapot és jó reménységet (a tanulságok levonásával) a jövőbeni munka jobb, gondosabb végzésére! Ez alázatot is jelent: 1Kor. 15,8–10. Nem könnyű személyesen nyilvánosan beismerni, ha a gyülekezeti életben hanyag munkát végzett egy vezető szolgálatban álló hívő személy. A bűnvallásnak ugyanis olyan körben kell elhangoznia, amekkora kört érintett a hanyag vezetői munka vagy mulasztás.

Azt is látjuk, tapasztaljuk, hogy őszinteség, nyíltság, egyenesség gyakorlása nélkül nem lesz hiteles, követésre méltó a vezetői szolgálata egy adott vezető személynek vagy testületnek a gyülekezetben. A keresztény vezető ugyanis általában olyan felelősségteljes pozícióban van, ahol *csak ő* (vagy a vezető testület) változtathat érdemben az események folyásán (1Kor 11,1; 2Kor 4,2).

A vezetői szolgálathoz való hozzáállása az adott vezetőnek meghatározza a vele kapcsolatban levő, általa vezetett személyek (gyülekezeti tagok) hozzáállását, aktivitását a gyülekezeti élethez és más missziós eseményekhez. Nem elfogadható az Ige tanítása alapján, hogy egy gyülekezeti vezető személy élete azt az üzenetet küldje a tagok felé (vagy ezt lássák az érintettek), hogy Istent elég fél szívvel is szolgálni.

A Róma 12,6–8 igeverseinek önvizsgálatra kell késztetniük minden vezető szolgálatban álló hívő személyt: *„A nekünk juttatott kegyelem szerint adományaink is különbözőek, aki a prófétálást kapta, tegyen tanúságot a hit szerint, aki tisztséget kapott, töltse be tisztségét, aki tanító, tanítson, aki a buzdítás ajándékát kapta, buzdítson, aki jótékonykodik, tegye egyszerűségben, aki elöljáró, legyen gondos, aki irgalmasságot gyakorol, tegye örömest."* (Róm 12,6–8)

Az alapkérdés ezzel kapcsolatban a következő: mennyire vagyok gondos elöljáró? Hogyan, mennyire töltöm be szolgálatomat (Kol 4,17, 2Tim 4,5)? Olvassuk el, mit tett Dávid, amikor a követeit meggyalázták (2Sám 10). Dávid számára egyértelműen egy súlyos háború vállalását jelentette, amit az ammoniták tettek a követeivel. Nem vette félvállról, ami történt! *Érték volt számára minden személy Isten népéből!*

A jó vezető életét az integritásra, igényességre, precizitásra való törekvés is jellemzi. Nem megy el szó nélkül a közösséget ért veszteségek, szomorú esetek mellett, vagy amikor Isten népét gyalázzák vagy gyalázni akarják. Ilyen szempontból még Saul első győzelme is példa lehet a számunkra (1Sám 11). Fontos kérdés, mire használjuk fel az Istentől kapott hatalmat és a gyülekezeti felhatalmazásunkat? (2Kor 13,10). Építésre vagy a rombolás, romlás, veszteségek eltűrésére, elfogadására?

A Bibliából mindenhol azt látjuk, hogy Isten a vezetőkön, a vezetők életén, munkáján keresztül akarja megáldani az adott közösséget. Ha azt tapasztaljuk, hogy nincs vagy kevés az áldás az adott közösségben, ennek – kevés kivételtől eltekintve – általában a vezetői munka hiányosságai, a vezetők vezetéshez való hozzáállása a fő oka. A vezetői munka minősége ugyanis meghatározza a gyülekezet, közösség szentségét, életét. Van egy rendkívüli súlyú igevers ezzel kapcsolatban: *„Ha a fölkent pap vétkezik, és a nép vétkessé vált miatta, akkor elkövetett vétkéért mutasson be egy hibátlan bikaborjút vétekáldozatul az Úrnak."* (3Móz 4,3) Vezetői hanyagságunk megsokasítja a tagok által elkövetett bűnöket, valóban igaza van az Igének.

A múlt eseményeinek értékelése a gyülekezet különböző fórumain (vezetőség, gyülekezet) a békesség, az egység, és az egységes látás kialakítása miatt is fontos. Problémák esetén ugyanis a gyülekezetben az elmúlt időszak missziós eseményeinek a megítélése is ellentmondásos lehet. A vélemények még attól is függhetnek, ki melyik oldalról szemlélte az eseményeket, vagyis melyik oldalon állt.

A múlt eseményeiből fakadó – és a jelenbe is kisugárzó, jelenre is hatással levő – feszültségek, nézetkülönbségek, konfliktushelyzetek rendezése szintén alapvető vezetői feladat: *„…állítsátok helyre a jó rendet magatok között, fogadjátok el az intést, jussatok egyetértésre, éljetek békességben, akkor a szeretet és békesség Istene veletek lesz"* (2Kor 13,13).

A lezáratlan múlt terheket, fájdalmakat és keserűséget is jelent az érintettek (illetve az eseményeket jól ismerő gyülekezeti tagok) számára (Zsolt 32). A terhektől való megszabadulás előfeltétele az őszinte, nyílt bűnvallás azok felé, akiknek fájdalmat, megütközést, csalódást vagy botránkozást okoztak a vezetők – vagy „csak" hiteltelenné tették a vezetői tekintélyüket, szolgálatukat…

A lezáratlan múltnak következményei vannak: elzárja az áldásokat (vagy az áldások egy részét) Isten népétől. Elfogy az öröm a közösség életében, lelki szárazság lesz. Van egy nagyon kemény történet ezzel kapcsolatban a Bibliában, ószövetségi megoldással: 2Sám 21,1–14.

Terhelt, rendezetlen, panaszokkal teli háttérrel, kapcsolatokkal, követésre nem méltó vezetői szolgálathoz való hozzáállással nehéz áldásos, „oltár körüli" szolgálatokat elképzelni. Nagyon elgondolkodtató és figyelmeztető számunkra Élinek és fiainak az esete (1Sám 2,12–25). Ma biztosak lehetünk benne, hogy egyházunkban nem ilyen súlyú bűnöket, mulasztásokat követnek el a vezetők az „oltár körüli" szolgálatukban, de attól tartok, hogy vannak gyülekezetek és közösségek, ahol sok jogos és meg nem válaszolt panasz, kritika érte már a vezetői szolgálatokat, melyeket nem tudtak még a vezető testvérek rendezni őszinte szívvel, bűnbánattal a gyülekezettel, vállalva a múlttal való szembenézést. Komoly figyelmeztetést mond számunkra Jézus Krisztus ezzel kapcsolatban: Mt 5,23–24.

A múlt rendezésének a gyülekezetben jelenleg is jelen levő személyekre kellene kiterjednie, nem a már eltávozott személyekre. A (maradó) helyi vezetőknek önmagukkal kell szembenézniük, elszámolniuk, nem másokban vagy a rossz körülményekben kell keresniük a problémák okait.

Szükség van arra is időnként, hogy a vezető szolgálattevő testvérek – beleértve a lelkipásztort is – szeretettel, de őszintén értékeljék egymás életét, szolgálatát. Az ilyen őszinte beszélgetések sok tanulsággal szolgálhatnak egymás számára.

A múlt lezárásának lelki folyamatát a gyülekezet minden érintett fórumán érdemes végigvenni és végül a gyülekezet elé tárni, egy gyülekezeti órán vagy fórumbeszélgetésen belül, lehetőséget adva az őszinte vélemények elmondására (amelyeket lehetséges, hogy néha nem lesz könnyű elfogadni az adott vezetőknek…).

Milyen elemekből állhatna ez a lelki folyamat?

- A múlttal szembe kellene nézni, a rendezetlen múltat le kellene zárni, értékelni a vezetőség, gyülekezet szintjén.
- Utána az értékelés alapján a jövőre szóló tanulságokat le lehetne vonni, elsősorban a vezetőség részére.
- Ezután meg lehetne határozni azt a cselekvési tervet, ami biztosíthatná, hogy hasonló események többé ne forduljanak elő vezetőkkel, szolgálattevőkkel a gyülekezetben.
- Szükség lenne az elkövetett hibák őszinte beismerésére (nevezhetjük nyilvános bűnbánatnak, bűnvallásnak is) a gyülekezet előtt.
- Végül, az új cselekvési terv ismertetése lenne célszerű a gyülekezettel.

Problémák esetén egy adott vezetőség, vezető személy így nyerhetné vissza részben a hitelességét és tekintélyét, valamint a gyülekezet, közösség bizalmát, amelyek esetleg megkérdőjeleződtek az események fényében.

A jövőbeli elhatározások bejelentése, akár ünnepélyes formában is (határozatok, fogadalmak) a legfontosabb része lenne ennek az alkalomnak. Ebből a szempontból nagyon tanulságos lehet számunkra Jézus Krisztus háromszori ünnepélyes *„Szeretsz-e engem?"* kérdése Péter felé. Péter Jézus Krisztus iránti szeretete, hűsége ugyanis az események fényében megkérdőjeleződött. *A garancia a változásra, a gyülekezet megújulására, az irányváltásra a misszióban, a gyülekezet vezetőinek a megújulása lenne. Ez pedig csak a múlt lezárása után történhet meg.*

A vezető múlttal való bánásmódja, múltbeli eseményekhez való hozzáállása nagymértékben meghatározza a gyülekezet jövőbeli misszióját.

Egy ünnepélyes fogadalomtétel, elhatározás bejelentése számonkérhetőséget, felelősséget jelentene a vezetők számára, a gyülekezeti tagok számára pedig jó reménységet, a jövőre nézve.

Az adott vezetőnek kötelessége részt venni az általa elkövetett hibák következményeinek kijavításában (menteni, ami menthető), még áldozat hozatalával is.

Az elkövetett hibák bevallása, beismerése a tapasztalatok alapján nem csökkenti a vezetők gyülekezet előtti tekintélyét.

Talán mondani sem szükséges, hogy a legjobb az lenne számunkra, és az általunk vezetett közösség számára is, ha nem sok „árnyék" maradna az életünk vagy életünk egy-egy szakasza után. Sámuel próféta élete nagyszerű példa egy ilyen élet és ezzel kapcsolatos múlt tiszta lelkiismerettel történő nyilvános lezárására (1Sám 12,1–5), de gondolhatunk Pál apostolra (ApCsel 20,17–36), Józsefre vagy Dániel életének lezárására is. Az Újszövetség felszólít minket arra, hogy figyeljük a gyülekezeti vezetők életének a végét (Zsid 13,7). Úgy gondolom azonban, hogy emellett *az egyes életszakaszuk egy-egy részét is tanulságos megfigyelni.*

Isten áldja meg életünket, hogy Isten és az adott közösség előtt rendezett múlttal, békességben, szeretetben, tisztaságban, Jézus Krisztus evangéliumához méltó élettel, jó bizonyságokkal tudjunk szolgálni, vezetni, példaképei lenni a nyájnak!

A múlt egy olyan hely,
amit érdemes meglátogatni,
de nem jó ott is maradni.

Nicky Gumbel

Bacsó Benjámin

1956 és a baptisták

Töredékek 1956 előzményei és következményei kapcsán a baptisták szemszögéből

Az Eszterházy Károly Egyetemen szervezett 1956-os megemlékezés keretében tartott konferencián elhangzott előadás alapján.

Bevezetés

Ha megnézzük az elmúlt évtizedek írásait, láthatjuk, hogyan változott 1956 megítélése. Mi lehet ennek az oka? Erre válaszként hadd idézzem *Litván Györgyöt*: „Ötvenhat történetírása a forradalom után szinte azonnal megkezdődött, méghozzá mind az igazság feltárásának, mind pedig elfedésének és eltorzításának irányában. Az előbbit kezdetben főként nyugati és emigráns magyar írók és publicisták művelték, később a forradalom börtönviselt résztvevői, majd immár évtizedek óta a fiatalabb magyar és külföldi történészgeneráció tagjai a *Kádár*-rendszer hazugságaival és a felejtéssel szembeszállva igyekeznek a valódi 1956-ot, a magyar forradalomnak az idő múlásával is mind sokrétűbben megmutatkozó valóságát feltárni és bemutatni."[1] Litván György gondolatai után ott lebeg a kérdés: Hogyan tekintsünk 1956-ra? Mit tehetünk mi azért, hogy ehhez az 1956-os sokszínű képhez hozzájáruljunk? Hogyan élték meg ezt az időszakot a baptisták?

Nem egyértelmű, ki milyen képet akar kiemelni, mutatni. Sokféle mítosz, elképzelés él a társadalomban ezen forradalmi időszakkal kapcsolatban.[2] A kutatás mai állása szerint nem lehet egészében „a baptisták" szemszögéből beszélni. A ránk maradt források néhány ember vélekedését tükrözik. Azonban ezek az emberek vezető szerepet töltöttek be az egyház[3] életében.

Több meghatározó személyiség távozott a forradalom nyomán, illetve több imaház szenvedett sérülést. Ennek nyomán nem csoda, ha a helyzetet igen eltérően értékelte a „reálpolitikát" folytató hazai egyházvezetés és az „Amerikában" élő magyar baptista emigráció. Azt azonban előrebocsátom, hogy mind a két csoportról elmondható: a maga helyén és módján helytállt ebben az időszakban. A társadalmi viszonyokat látva azon kell csodálkoznunk, hogy a kivándorlás ebben az időszakban kezelhető méretekben zajlott és a gyülekezetek tagságában nem okozott maradandó visszaesést. Ugyanis a lakosság jelentős hányada az 1950-es években szegénységben élt. *Romsics Ignác*[4] megjegyzi, hogy az akkori szakszervezeti számítások szerint egy felnőtt létfenntartásához 1954-ben 580 forint kellett. A munkás- és alkalmazotti családok negyedében azonban az 500 forintot sem érte el az egy főre jutó jövedelem. A családok harmadában 500 és 700 forint között mozgott a fejenkénti bevétel, 22%-uk esetében 700 és 900 között, s ennél magasabb jövedelemmel csak a családok 20%-a rendelkezett. Köztudott, hogy ebben az időben a baptisták jelentős része tartozott az alkalmazotti és munkásréteg alsóbb feléhez, ami a jövedelmi viszonyokat illeti.

A baptisták viszonya az államhoz

1956 előzményeihez hozzátartozik a baptista közösség államhoz való viszonyának ismerete. Csak a legfontosabb tényeket kiemelve elmondható, hogy az 1905. V.K.M. rendelettel elismerték a baptistákat. Ennek a jelentősége a későbbi évtizedek során felértékelődött. Amikor 1947-ben a XXXIII. tc. értelmében megszűnt a különbség a bevett és az elismert közösségek között, úgy tűnt, hogy a hosszú évtizedek óta tartó küzdelem eredményeképpen megvalósul a vallásszabadság és a különböző felekezetek közötti egyenlőség. Ezt a várakozást csak fokozta, hogy kedvező jelként mutatkozott az 1949. évi XX. törvény, amely biztosítja a vallásszabadságot, a szólásszabadságot és a gyülekezési szabadságot is: „*54. § (1) A Magyar Népköztársaság biztosítja a polgárok lelkiismereti szabadságát és a vallás szabad gyakorlásának jogát. (2) A lelkiismereti szabadság biztosítása érdekében a Magyar Népköztársaság az egyházat különválasztja az államtól.*" Ezzel jogilag megtörtént a szeparáció állam és egyház között. A valóságban azonban ez ellenségesen ment végbe. Jól jelzi ezt a *Szabad Nép* 1950. júniusi számában az a cikk, amely így kezdődik: „*Harc a klerikális reakció ellen.* Révai József *beszámolója az MDP központi vezetőségének ülésén: Fokoznunk kell a harcot a különböző szektákkal szemben is. Az adventista, jehovista, baptista és egyéb szekták vezetői a legtöbb esetben az amerikai imperializmus szolgálatában állnak, a szekták nem egyebek, mint imperialista propagandaszervek.*"[5] *Szabó László,* aki helyettesítette az ekkor már súlyos beteg dr. Somogyi Imrét az 1950-es elnöki jelentésében reagál erre a kijelentésre. A jegyzőkönyv az 1950-es rendkívüli közgyűlésről ezt mondja: „*...Révai József miniszternek a klerikális reakció során a baptistákról tett kijelentéseit, amelyek ellen felszólaltunk és bár konkrét választ nem kaptunk, a jelekből megállapítható, hogy figyelembe vették felszólalásunkat.*"[6]

Ezt csak nyomatékosította, hogy 1951-ben az I. tc. alapján felállították az Állami Egyházügyi Hivatalt (röviden: ÁEH),

ami a pártszervekkel és a rendőrhatósággal, valamint az Államvédelmi Hatósággal együttműködve valósította meg a legfelsőbb pártvezetés egyházpolitikai szándékait. Ettől kezdve folyamatosan egyeztetni kellett a lelkészi igazolványoktól kezdve a ki- és beutazásokon át szinte mindenféle belső egyházi lépést.

Budapest, 1956. október 23. A Petőfi-szobornál egybegyűlt hatalmas tömeg (MTI fotó: Fényes Tamás)

Az egyházak és 1956

Általában elmondható, hogy a szabadságukban korlátozott és megfélemlített egyházak vezetőit váratlanul érte a forradalom október 23-i kirobbanása. Annak ugyanis sem eszmei-ideológiai előkészítésében, sem megszervezésében az egyházak nem vettek, nem vehettek részt.[7] Már a változások jele volt, hogy 1956. július 28. és augusztus 4. között Galyatetőn tartotta évi ülését az Egyházak Világtanácsának Központi Bizottsága. A Lutheránus Világszövetség közbenjárására a Legfelsőbb Bíróság október 5-én, az egyházi törvényszék pedig október 8-án rehabilitálta Ordass Lajos evangélikus püspököt. A református egyház Egyetemes Konventje pedig az Elnöki Tanácsnál kezdeményezte a hivatalban lévő egyházi vezetők „felülvizsgálását".

Jelentős előkészületekkel történnek erre az eseményre a baptista közösségen belül. Még 1956 júniusában, amikor az országos elnökség az előkészületeket beszéli át, elhangzik, hogy komolyabb anyagi terhet fog jelenteni, de ugyanakkor többen fognak külföldről érkezni, és a főtitkár a Nap utcai Imaházban fog prédikálni: *„Elnök tv. előadja, hogy ezen a nyáron július 28–aug. 5-ig az Egyházak Világtanácsa Budapesten ülésezik, a Központi Bizottság ülésezése lesz ez, amely egy zárt egységet képez. Tekintve, hogy a magyar kormány mindenkinek szabad bejövetelt adott az ülésre, külföldről igen sokan jönnek. Július 29-én lesznek a megnyitó istentiszteletek, három helyen egy időben: a Kálvin téren, a Deák téren és a Nap utcában. A Nap utcában dr. Pain és dr. Wissert Hooft testvérek szolgálnak. Az utóbbi az Egyházak Világtanácsának a főtitkára, aki saját kívánságára jön hozzánk baptistákhoz szolgálni."*[8] Emellett az a megtiszteltetés is éri a baptista egyházat, hogy felveszik az Egyházak Világtanácsának tagszövetségei közé[9].

A forradalom kitörése után, október 29. és november 4. között *Nagy Imre* az eseményeket már nem ellenforradalomnak, hanem nemzeti forradalomnak minősítette, kilépett a Varsói Szerződésből, és deklarálta az ország semlegességét. Úgy tűnhetett, hogy megvalósul a szovjet csapatok kivonulása is az országból. Minden bizonnyal ez a változás az egyházakat már azzal a reménnyel töltötte el, hogy a demokrácia és függetlenség révén helyreáll a vallásszabadság és az egyházak működési szabadsága is. A hatalom egyházpolitikai szándékai azonban nem voltak világosak. Így nem került sor az ÁEH formális feloszlatására sem, hanem az működését a forradalmi események sodrában volt kénytelen szüneteltetni.[10] Nincs forrásokkal igazolható nyoma annak, hogy október 23-tól a Kádár-kormány Budapestre érkezéséig egyáltalán létezett-e ez a kormányhivatal.

1956 után a *Rákosi*-korszakban üldözött egyház ismét üldözötté vált. A Kádár-korszak több mint három évtizede alatt elérte azt, amit Rákosiéknak nem sikerült: megroppantotta az egyházak gerincét.[11]

A magyaroszági baptisták és 1956

Kevés adatunk van az 1956-os események és a baptisták kapcsolatáról. Jórészt visszaemlékezések és az egyház akkori vezetésének későbbi reakciói állnak rendelkezésre. Ezek azonban az ismert politikai helyzet miatt nem adnak teljes körű képet. Valószínűleg a legjobban jellemzi a forradalom időszakát *Baranyay Mihály* levele, aki arról tájékoztatja *Dr. Geogre W. Sadler*t, hogy: „We do not know how will turn the future." [Nem tudhatjuk, mit hoz a jövő.][12] Szintén ebben a levélben, tájékoztatás ad arról, hogy okt. 23. és jan. 4. között szünetelt a tanítás a Szemináriumban.

Kovács Géza visszaemlékezései szerint *„a nagy társadalmi megrázkódtatások nyomán egy ébredési hullám éltető szele is átfújt az országon az Aliansz, illetve ökumenikus összefogás gyümölcseként."*[13] Ennek az eredménye, hogy némely gyülekezet tudta ellensúlyozni a kivándorlásból fakadó veszteségeket. Jó példa lehet erre Újpest,[14] ahol 1953-ban 278 tagot tartottak nyilván, 1959-ben és 1960-ban pedig már 302 tagot.[15] Ha ehhez hozzávesszük, hogy 1956-ban 16 ember távozott külföldre,[16] ez közel 6%-a az akkori gyülekezeti tagságnak, akkor értjük meg, hogy az „ébredési hullám" mekkora jelentőséggel bírt. Különös eseményként kell megemlíteni *Dr. Tóth Piroska* esetét, aki 1956. november 4-én kalandos körülmények között távozott Magyarországról.[17] Amikor számba veszik a veszteségeket 1956 után, az országos elnökség előtt Szabó László kénytelen ezeket a megállapításokat tenni." Teológiai Szemináriumunk három tanárát elvesztette, *dr. Haraszti Sándor* és *Héthalmi Károly* külföldre távozott."[18] Ezért két új tanerő bevonásáról döntenek: *Beharka Pál* és Kovács Géza. Amikor pedig a lelkészi kart tekintik át, akkor: „Két lelkipásztor távozott külföldre dr. Haraszti Sándor és *Cserepka János*. *Gábos Imre* volt lelkipásztor szintén külföldre távozott. [19]

Az 1957-es közgyűlés is foglalkozik az 1956-os eseményekkel. Szabó László elnöki beszámolójában a következőket

mondta: *„...az elmúlt esztendő a megpróbáltatásoknak nagyon súlyos éve volt. Kezdődött a földrengéssel, folytatódott az árvízveszedelemmel, és befejeződött azokkal a véres eseményekkel, amelyek nagyon sok emberéletet követeltek áldozatul, és romba döntötték fővárosunk nagy részét is. Ezeknek a tragikus eseményeknek esett áldozatul a Nap u.-i imaházunk is. Ugyanis a harcok súlypontja éppen erre a területre esett.”*[20] Nemcsak a Nap utcai épület sérült meg, hanem a Csepeli Baptista Imaház is.[21] Ez is bizonyítja, hogy a baptistákat nem hagyták 1956 eseményei érintetlenül, azonban inkább elszenvedői voltak az eseményeknek. Ezt támasztja alá, hogy Szabó László ezekkel a szavakkal kezdi meg az 1957 februárjában tartott közgyűlést: „Három nemzeti katasztrófa okozta a pénzügyi zavarokat: földrengés, árvíz és október.”[22]

Az amerikai baptisták és 1956

„Magyarország népe vérzik, szenved, küzd a szabadságért. Mindenki tudja, hogy milyen szörnyű vérengzések történnek a magyar fővárosban is. Imádkozzunk értük mindannyian és mindenütt, hogy mentse meg szülőhazánkat a harcok, vérengzések borzalmaitól, és hogy adja vissza a magyar nemzetnek és népének békés szabadságát.”[23]- írja az *Evangéliumi Hírnök* az 1956-os események kapcsán. A magyar menekültek tömegei érkeztek, köztük baptisták is. Az Evangéliumi Hírnök igyekezett abban segíteni, hogy a szétszakadt családok egymásra találjanak, így többször megosztotta az Államok kormánya által közétett felhívást, amelyben arra kérték a kiérkezőket, hogy adják le az információkat családjaikról. A magyar baptista gyülekezetek igyekeztek segíteni a menekültként érkező magyaroknak, ezzel is helytállva.[24]

1956 végén az összes clevelandi magyar rádió jelentette, hogy a Shaker téri Magyar Baptista Gyülekezetben első alkalommal szólalnak fel a budapesti szabadságharcosok. A téli időben a zsúfolt templomban felszólaló magyar menekültek a csodálatos megszabadulásról szólva így összegezték meggyőződésüket: Él az Isten![25] Amikor az első telefonhívás alapján *Bretz Emil* lelkipásztor[26] meghirdette az adakozást a magyar menekültek segélyezésére, azonnal küldték a segítséget az osztrák–magyar határra. A pénzen kívül ruhát, élelmet és bátorítást is nyújtottak a menekülőknek. Amikor a lelkipásztor az első hét szabadságharcost bemutatta a gyülekezetben megjelenteknek, hatalmas tapsvihar és ujjongás köszöntötte őket. Később a menekülők áradata a templom minden zugát betöltötte. Amikor már nem volt semmi hely akkor a gyülekezeti tagok házuk ajtaját nyitották meg a menekültek befogadására.[27]

Azonban a Magyarországon maradt és az emigrációban élők között nem volt mindenben összhang. 1956 vége felé került sor egy evangélizációs alkalomra, amelyen *Gábos Imre* lelkipásztor hirdette az igét. Róla az 1957-es elnöki jelentésben azt olvassuk, hogy: *„és ott baptista lelkipásztornak, sőt elnöknek adta ki magát. Sok kárt igyekezett okozni.”*[28] Arról a kutatás jelenlegi állásában nem tudunk biztosat, hogy pontosan mi is volt ez a károkozás.

Amikor a forradalom leverése és a kádári hatalomátvétel zajlott, így tudósította az ott élő magyarokat és a forradalom ügye iránt érdeklődőket az Evangéliumi Hírnök: *„Az újabb Magyarországi hírek szerint a kommunista Kádár kormány Budapesten és az egész országban teljes terrorral dolgozik. Letartóztatja a munkások vezetőit, akiket vagy börtönben puhítgat, vagy Szibériába hurcoltat kényszermunkára.”*[29]

Befejezés

Ma még az elején járunk annak a megismerési folyamatnak, amely a Magyarországi Baptista Egyház XX. századi történetével kapcsolatos. Ennek a folyamatnak azonban az egyik sarokköve, hogy jobban megismerjük az 1956-os eseményekhez és azok következményeihez való viszonyulásokat.

Habár a történeti megismerésnek vannak korlátai, ezen a területen még messze nem értük el őket. Miközben a katolikus, református vagy akár az evangélikus felekezet egy-egy markáns alakjának ismerjük a véleményét, meglátásait, addig a baptista szempontok nem jelentek meg a tudományos diskurzusban. Ezzel a vázlatos képpel kívánok ennek a megkezdéséhez hozzájárulni.

Jegyzetek

1. Litván György: Mítoszok és legendák 1956-ról. In *Évkönyv VIII.* – 1956-os Intézet, Budapest, 2000. 205. o.
2. Uo. 205–218.old
3. 1955-től hivatalosan használt név a Magyarországi Baptista Egyház.
4. Romsics Ignác: Magyar állam és társadalom 1956-ban. In *1956. Tanulmányok a forradalomról.* EKF, Eger, 2008. 17. o.
5. *Szabad Nép*, 1950. június 6. szám.

6. 1950. okt. 31.-i jegyzőkönyv A „Baptista-Hitközség Budapest" rendkívüli jegyzőkönyve (Baptista Levéltár).
7. Gergely Jenő: Egyházak, egyházpolitika 1956-ban In 1956.
8. 1956. 06. 20-i jegyzőkönyv az Országos Elnökség üléséről, Balatonföldváron (Baptista Levéltár).
9. Szabó László elnöki beszámolója, 1957 (Baptista Levéltár)
10. Gergely, i. m.
11. Uo., 32. o.
12. Baranyay–levél angol nyelven dr. George W. Sadlernek (Baptista Levéltár).
13. Kovács Géza: *Életutam*. (Menedék Alapítvány, Budapest, 2002.) 105. o.
14. Újpest kapcsán meg kell jegyezni, hogy a missziós lendület mellett a beköltözések is hozzájárultak a gyülekezet gyarapodásához.
15. Baptista statisztikai adatok (Baptista Levéltár)
16. Marosi Nagy Lajos In *Az újpesti egyházak és felekezetek története 1830-1995*. 16. o.
17. Dr. Tóth Piroska: Neveden szólítottalak (Super Guide Bt. Andornaktálya, 2015.)
18. 1957. 02. 19-én tartott Országos Elnökség jegyzőkönyve (Baptista Levéltár).
19. Uo.
20. Szabó László elnöki beszámolója 1957 (Baptista Levéltár)
21. Száz év Isten formáló kezében. A baptista misszió története Csepelen kezdetektől napjainkig (Budapest, 2002. 59. o.)
22. 1957. febr. 21–22. Országos Közgyűlés jegyzőkönyve (Baptista Levéltár).
23. *Evangéliumi Hírnök* 1956. novemberi szám.
24. Hungarian Baptist Church helps refugees In *Evangéliumi Hírnök* 1957. márc. 15-i szám.
25. Gerzsenyi László: A clevelandi magyar baptista misszió 100 éve (Észak-amerikai Magyar Baptista Szövetség, Budapest, 1999).
26. 1956. július 13-án Bretz Emil Shaker téri prédikátort választották meg az Amerikai Magyar Baptista Szövetség elnökévé.
27. Gerzsenyi, i. m.
28. 1957. 02. 19-én tartott Országos Elnökség jegyzőkönyve (Baptista Levéltár).
29. Evangéliumi Hírnök, 1957. évi szám.

MAGYAR EGYHÁZI KIADVÁNYOK 1956-RÓL

Szalai Zsolt

Bemutatkozik a Keresztyén Vezetők Társasága

Bevezető gondolatok

A Keresztény Vezetők és Üzletemberek Társasága (KEVE Társaság) 1992-ben társadalmi szervezetként alakult, és missziós társaságként jellemzi magát. Mi az, hogy „missziós társaság”? Hisszük, hogy mindannyiunknak van személyes küldetése, feladata, céllal születtünk erre a földre. A KEVE Társaság missziója, küldetése, hogy megszólítsa, – elsősorban a vezetők által – elérje a társadalmat. A megszólításon túl a feladatunk, hogy a Biblia üzenetével, az örömüzenet, az evangélium, Jézus megváltó szeretetének átadásával bátorítsuk a vezetőket, a kortársainkat. Bátorítsuk, támogassuk a környezetünkben élőket, hogy a Biblia üzenete, Jézus tanítása ma is élő, gyakorlatként megélhető, életvezetési útmutatóként, sőt „menedzserkönyvként”, vezetési tanácsadásként használható.

Korunkban, amikor a keresztény tanítások a világ szemében devalválódtak, amikor már hivatalosan nem beszélhetünk arról, hogy Európa meghatározó közös értékrendjét a keresztény alap jelenti, amikor minden szempontból egy értékválságban szenvedő társadalomban élünk, a KEVE Társaság missziójának tekinti, hogy közreműködjön a felelősséget vállaló vezetők, az elhívottak, a közösségek helyreállításában. Missziónk, hogy megszólítsuk, elérjük azokat a kortársainkat, akik képesek és akarnak is felelősséget vállalni a körülöttük élőkért, a családjukért, lakó- vagy munkaközösségük tagjaiért, céljaikért és azok megvalósításáért is! Legyen az a közösség akár egyházi, önkormányzati, civil/nonprofit szervezet vagy versenyszférában működő vállalkozás.„Fáradozzatok annak a városnak békességén, ahová fogságba vittetelek benneteket, és imádkozzatok érte az Úrhoz, mert annak békességétől függ a ti békességetek is!” (Jer 39,7) Ez volt a hite a társaság alapítóinak 25 évvel ezelőtt, és ez a hitünk ma is, hogy Isten igéje ma is élő, értelmezhető, a gyakorlatban is megélhető, a XXI. század életkörülményei között is működő, s mert habár a technika vívmányai fejlődtek ugyan, de a teremtett ember természete, jelleme ennek ellenére sem! Az üzenet készen van, elérhető, csak a mai életkörülményeinkben is érthető módon kell „dekódolnunk”.Mélyen hiszünk abban is, hogy a társaságot alapító elődeink helyesen fogalmazták meg a működésünk négy alapelvét (lásd működési alapelveink). Szilárd elveink megtartása mellett hangsúlyozzuk az életgyakorlat, a szakmai igényesség és az állandó tanulás fontosságát. Nyitottságunk szintén társaságunk lényegéhez tartozik, mivel valljuk: az üzenet mindenkié.S hogy ilyen körülmények között – a társadalmi, gazdasági élet viharai, olykor reménytelennek, kiábrándítónak tűnő helyzetei között - is miért hiszünk abban, hogy a munkánk nem hiábavaló? Mert mélyen hiszünk Jézus Krisztusban és tanításában: „Íme, én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig” (Mt 28,20)

Nagy szeretettel várjuk mindazokat a KEVE Társaság rendezvényeire, akik keresik a választ, az utat saját elhívásuk megtalálása és betöltése érdekében, és akiket érdekel a Biblia üzenete.

A KEVE Társaság alapítói az alkotmányban határozták meg a társaság küldetését, a legfontosabb működési elveket és ezek igei alapját. Az alábbiakban néhány fontos gondolatot idézünk ebből.

Résztvevők egy csoportja a 2016. május 31-én a Benczúr Házban megtartott vezetői műhelyen

A KEVE Társaság működése során szolgált, illetve szolgáló elnökök
(balról jobbra: dr. Illéssy János, H. Kovács Judit, Barátossy Jenő, dr. Tomka János, dr. Szalai Zsolt)

KÜLDETÉS ÉS MŰKÖDÉS

Kivonat a KEVE Társaság alkotmányából

I. Küldetésünk

Célunk a magyar társadalom vezetőinek megszólítása - hogy Jézus Krisztust mint személyes Megváltójukat elfogadják - és értelmünk Jézus Krisztus által történő megújulásával a Biblia vezetésre vonatkozó üzenetének megértése és közvetítése a gazdasági, társadalmi és egyházi élet képviselői felé, a közösség hasznára.

„Menjetek el tehát, tegyetek tanítvánnyá minden népet, megkeresztelve őket az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében, tanítva őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam nektek; és íme, én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig." (Mt 28,19–20)

„A Isten irgalmára kérlek tehát titeket, testvéreim, hogy okos istentiszteletként szánjátok oda testeteket élő és szent áldozatul, amely tetszik az Istennek; és ne igazodjatok e világhoz, hanem változzatok meg értelmetek megújulásával, hogy megítélhessétek: mi az Isten akarata, mi az, ami jó, ami neki tetsző és tökéletes." (Róm 12,1–2)

Krisztus szeretete indít bennünket, Isten Lelke pedig képessé tesz arra, hogy hatással legyünk a világra, szembesítsük az üzleti és értelmiségi közösségeket Jézus Krisztus evangéliumával, azáltal, ahogyan dolgozunk, élünk, és azáltal, hogy bizonyságot teszünk arról, aki életünket megváltoztatta, és képessé tett arra, hogy lelki gyümölcsöket teremjünk.

Ezen küldetésünket nem feltűnést keresve, nem felszínesen (pusztán a hitre segített emberek *számát* tekintve), hanem megfontoltan építve a Krisztus testét - végezzük.

„A kevés is ezerré nő, a kicsiny is hatalmas néppé. Én az Úr, rövid idő múlva megvalósítom ezt." (Ézs 60,22)

Küldetésünk nem változtatható meg, de megvalósításának formája természetesen minden korban és földrajzi helyen más és más a gyakorlatban, figyelembe véve az adott viszonyokat.

II. Céljaink

A küldetésünkből adódó gyakorlati céljaink megváltoztathatatlanok és megvalósításuk érdekében minden mást alárendelünk:

- A vezetésben és az üzleti életben dolgozók megtérésének, bibliai újjászületésének elősegítése, az ennek érdekében végzett határozott evangelizáló (élő hitre segítő) missziós munka.
- A hitre jutott és szolgálatra kész vezetők továbbképzése és tanítása, hogy alkalmasak legyenek maguk is a nagy missziós parancs cselekvésére, azaz vezetőtársaik evangéliummal való elérésére.

- Szakmai segítségnyújtás a fent említett kör számára bibliai alapon nyugvó szakmai szemináriumok, előadások és olyan találkozók által, ahol a különböző szektorokhoz tartozó vezetők egymással kapcsolatot alakíthatnak ki, munkakapcsolatba kerülnek stb.

A fent említett célok felsorolása fontossági sorrendet is jelöl.

III. Hitvallás

A KEVE Társaság az apostoli hitvallást tekinti működése alapjának.

IV. Működési alapelveink

1. *A Biblia tanításához való ragaszkodás*

Meggyőződésünk, hogy egyedül a teljes Szentírás nyújt biztos alapot a vélemények, módszerek és gyakorlatok sokféleségében való eligazodáshoz, így mi ehhez igyekszünk tartani magunkat minden döntésünkben.

2. *A hitbeli meggyőződés és az életgyakorlat közti összhang*

Őszinteségre kell törekednünk, azaz arra, hogy amit mondunk, ne kerüljön ellentmondásba sem meggyőződésünkkel, sem cselekedeteinkkel.

3. *Nyitott, felekezetek közötti közösség*

Társaságunk tagjai különböző felekezetekhez tartoznak, közös vonásuk azonban, hogy Jézus Krisztust személyes megváltójuknak vallják. Munkánk során éppen ezért az újonnan születést mint összekötő kapcsot keressük és nem a különbségekre tesszük a hangsúlyt.

4. *Szakmai igényesség és állandó tanulás*

Valljuk, hogy tudásunkat és tapasztalatainkat állandóan bővíteni, ismereteinket frissíteni kell.

Szervezeti működés, tagság

A KEVE Társaság operatív irányítását a közgyűlés által megválasztott öttagú vezetőség és annak elnöke látja el. Mind a vezetőség, mind az elnök mandátuma hároméves, újraválasztásuk lehetséges. A KEVE Társaság jogi szempontból egyesületként működik, és Budapest székhellyel bejegyzett társaság. A társaság rendes tagjai a misszió önkéntes munkatársai. Az alapszabályban részletezett rendes tagságot a pártoló tagságtól az különbözteti meg, hogy rendes tag az lehet, aki elfogadja hitvallásunkat és alkotmányunkat, alapszabályunkkal és céljainkkal egyetért, anyagilag és tevőlegesen is támogatja munkánkat, és akit két rendes tagunk ajánl.

A vezetőség bemutatása

Szalai Zsolt
elnök

Hazai és angliai tanulmányait követően az elmúlt két és fél évtizedben felső vezetői feladatokat látott el hazai és külföldi bankszektorban, valamint tőke befektető társaságokban. Jelenleg saját tulajdonú cégében üzletviteli tanácsadó. Karrierje során rendkívül kiterjedt tapasztalatot szerzett vállalatfinanszírozási, tőkepiaci, projektfinanszírozási és innovációmenedzsment területeken. Utóbbi témában társoktatói feladatokat is ellát a BME Informatikai Karán. 2013 óta a Keresztény Vezetők és Üzletemberek Társaságának tagja, 2013–2016 között alelnöke, 2016 áprilisától elnöke, a „Compass – Isteni pénzügyek" szolgálat társvezetője. Nős, két egyetemista gyermeke van, Szentendrén él.

Jodi Butts
alelnök

Érzelmi intelligencia fejlesztéssel foglalkozik 12 éve. A Fiatalok az Élet Küszöbén Diákszervezettel dolgozott 9 évig ahol keresztény értékrendszert tanított és személyiség fejlesztéssel foglalkozott a Corvinus egyetemistáival. Jelenleg saját vállalkozásában coaching technikákat alkalmaz fiatal pályakezdők EQ fejlesztésére, és mentorálásukra mind a munkában, mind magánéletükben. Amerikai és magyar kultúrákban, kétnyelvűként felnevelkedve, szenvedélye, hogy a két kultúra legértékesebb jellemzőit felhasználva tanítson, és környezete javára fordítsa objektív perspektíváját.

Schauermann Péter,
vezetőségi tag

A közgazdasági egyetem után a piackutatás területén helyezkedett el, több mint tíz éve készít kutatásokat a szolgáltatási szektor vállalatai számára. Jelenleg a GfK Hungária kiemelt ügyfélkapcsolati munkatársaként dolgozik, és pénzügyi cégek számára készít kutatásokat, elemzéseket kollégáival közösen a saját örömére és az ügyfelek támogatása céljából. A KEVE Társaságnak 2016-ban lett tagja, de több éve kapcsolatban van a társaság szolgálatával.

Szabó Iván
vezetőségi tag

Lelkipásztor, ifjúsági munkás, egy nevelési és oktatási alapítvány vezetője. Elkötelezett a valódi értékek mellett. Fontosnak tartja, hogy a vezetők követhető példát mutassanak a fiatal generációknak, mert meggyőződése, hogy a ma vezetője formálja a holnap társadalmát. Ebben a folyamatban aktívan részt kíván venni, és ott ahol lehet, hatással lenni.

Tomka Anikó
vezetőségi tag

Építészmérnök, az AT-RIUM Kft. tulajdonos ügyvezetője. Lakások, családi házak tervezésével, kivitelezésével, belsőépítészettel, projektmenedzsmenttel és tanácsadással foglalkozik. Harminchat éve él házasságban, három felnőtt gyermeke és két unokája van. Egyetemista kora óta fontos számára, hogy egyensúlyt találjon a család, a munka, a közösség és a személyes kapcsolatok sokszor egymásnak ellentmondó kihívásai között. Két évtizede a KEVE Társaság tagja, ezalatt tíz éven át támogató hátteret adott férjének a KEVE elnöki feladatainak ellátásához.

Működési környezetünk áttekintése

Peter Drucker, a XX. század egyik meghatározó, vezetéselmélettel foglalkozó szakemberének véleménye szerint egy vezető elsődleges feladata annak pontos ismerete, hogy az általa vezetett szervezet milyen környezetben működik, mi a realitás. Fontos ez a KEVE Társaság számára is, a közelmúltban a vezetőség ezt meg is tette, ennek összefoglalója található az alábbiakban.

Posztkeresztény és posztmodern gondolkodásmód, a kereszténység értékeinek elavultságát hirdető megközelítések, erőteljes individualizmus megtapasztalása, akár a mikrokörnyezetben is (például család).

Liberális, az abszolút, embertől független igazság tagadását valló gondolkodásmód elterjedése és a liberális teológiai nézetek erős meghatározottsága az intézményes egyházakban is.

Növekvő igény a spiritualitásra, mely ugyanakkor sokszor az ezotéria felé fordul, ami önálló iparággá nőtte ki magát.

A fiatalok körében tapasztalható útkeresés és szembefordulás a XX. századot meghatározó materialista világszemlélettel.

Keresztény körökben is eluralkodó fogyasztói szemlélet és programkultúra, ami nem a tanítványságra koncentrál, hanem szórakoztatásra. A keresztények döntő többsége csak fogyasztó, nem aktív szolgáló.

Átpolitizált közélet, kereszténység politikai kisajátítása, illetve általános csalódottság/közöny az intézményesített egyházzal és gyülekezetekkel szemben.

Elmosódott határok az újjászületett hívők és a vallásos keresztények között, a biblikus alapokon gondolkodók és a vallási szertartásokat előnyben részesítők között.

A korrupció mint viselkedésforma elfogadása, generációk számára való természetes létforma (például iskolai puskázás, adóoptimalizálás stb.).

Jelentős tudás és tehetség érhető el a társadalomban, de ennek gyakorlati átültetése és felhasználása nem hatékony, illetve sok esetben a középszerűség a tehetséggel szemben előnyben részesül.

Szégyenkultúra erőteljes meghatározottsága, mely nem segíti az egészséges társadalmi tudat és emberi kapcsolatok kialakulását.

Erőteljes társadalmi változások megtapasztalása (öregedő társadalom, migráns helyzet (mind bevándorlók, mind kivándorlók)), a család, mint a társadalom alapegysége háttérbe szorult, sőt erős támadásnak van kitéve.

A hagyományos kommunikációs formák helyébe lépett új, online kommunikációs platformok sem segítik a hagyományos közösségek kialakulását és fejlődését, illetve a keresztények jelentős elmaradást mutatnak az új kommunikációs formák alkalmazása területén.

Az evangélium és a biblikus világszemlélet jelenleg még szabadon, megkötöttség nélkül hirdethető és nyilvánosan felvállalható.

Partnereink

A KEVE Társaság egyházaktól függetlenül működik, de jó kapcsolatra törekszünk minden evangéliumi alapon álló keresztény felekezettel. Tagjaink különféle, szélsőségektől mentes egyházakhoz tartoznak, de közös jellemzőnk, hogy Jézus Krisztust személyes megváltónknak tartjuk.

Szívesen együttműködünk minden biblikus keresztény szervezettel, egyházzal és missziós társasággal. Ezek közül is kiemelt társszervezeteink:

- Aliansz (Magyar Evangéliumi Szövetség)
- Apológia Kutatóközpont
- Barnabás Csoport
- Bethesda Gyermekkórház
- Élet Szava Magyarország
- ÉrMe Klub
- Evangéliumi Fórum
- GLS Nemzetközi Vezetői Csúcskonferencia
- Harmat Kiadó
- HÍD Evangéliumi Alapítvány
- Immanuel Kiadó
- Keresztény Ismeretterjesztő Alapítvány
- Magyar Evangéliumi Keresztyén Diákszövetség
- Magyar Bibliatársulat
- Szentírás Szövetség
- Timóteus Társaság

A társaság nemzetközi kapcsolatai

Társaságunk tagja a Christian Business Men's Committee International-nek (CBMC International) és a Europartners-nek. Utóbbi szövetség a CBMC európai társszervezeteit fogja össze, többek között a CiW (Christen in der Wirtschaft (www.ciw.de) és az IVCG (Internationale Vereinigung Christlicher Geschäftsleute (www.ivcg.org) egyesületeket.

Ezek az együttműködések informális szövetséget jelentenek, a társszervezetek alá- és fölérendeltségi viszonyban nincsenek sem egymással, sem a szövetségek vezetőségeivel. E két szövetség igen sokrétűen (szakmai segédanyagokkal és professzionális előadókkal) támogatja a különböző országokban működő társszervezeteket – köztük a KEVE Társaságot is. Vezetőségünk, tagjaink gyakran vesznek részt nemzetközi konferenciákon, tanulmányutakon, csendeshétvégéken.

Társaságunk kapcsolatban áll továbbá a The Trinity Forum (TTF) európai központjával (www.ttf.org). A TTF-rendezvények magyarországi moderátorait a TTF európai szervezetének munkatársai képezték, illetve adtak irányvonalat

társaságunknak az alkalmak elindításában és a programok kialakításában. Rendezvényeink olvasmánygyűjteményeit, az úgynevezett curriculumokat is európai szövetségünk biztosítja, melyeket később a KEVE Társaság fordít magyar nyelvre.

Legújabb szövetségesünk a Compass, Finances God's Way (www.compass1.org).

Mind a TTF-ről, mind a Compass-ról bővebb információ található szolgálataink bemutatásánál.

V. Szolgálataink

Imakör

A KEVE-imacsoport személyes találkozóit, imaalkalmait kéthetente egyszer tartjuk. A bibliai gyakorlat szerint nagyon fontos a közbenjárás: a gyülekezetekért, a vezetőkért, az országunk, nemzetünk helyzetéért, a misszióért, megújulásért, megtérésért, egymásért – család, munkatárs, ismerős, barát – és általában az emberekért, a bűnök elhagyásáért, megbocsátásáért, gyógyulásokért. Hisszük: „Az igaz buzgó könyörgésének nagy ereje van!" (Jak 5,16) Közbenjárás elöljárókért, feljebbvalókért (1Tim 2,1–3).

Fontosnak tartjuk a kitartó és a közösségben végzett közbenjárást, az imaszolgálat építését a KEVE szolgálatáért. A közbenjárás a gyülekezetekért, Isten egyházáért az együvé tartozást is erősíti.

Különösen fontos imádságunk azokért, akik már szolgálnak a KEVE-ben, és azért, hogy mindig Isten járjon előttünk, mutassa meg, kiket szólítsunk meg, kik azok, akik nyitottak.

Reggeli beszélgetések

Arra hivatott események, hogy az ott elhangzó rövid, gondolatébresztő bevezető előadások segítsék a keresztény testvéreket a hétköznapi kihívások közötti helytállásban, ugyanakkor a nem hívő barátaink bevonását és „kísérését". Kezdetben – a 1990-es évek végén – a Centrál Kávéházban indultak ezek az alkalmak, majd áthelyeződtek a Gerlóczy Kávéházba.

Ezek a találkozók lehetőséget adnak arra, hogy „gyűjtőhelyük" legyenek kereszténynek és nem kereszténynek, ahová bizalommal fordulhatnak kérdéseik feltevésével, gondolataik közlésével. A reggelik alkalma egy belépési lehetőség a KEVE Társaság életébe és egyéb szolgálatainak megismerésébe, kapcsolatok építésére – Istennel és egymással egyaránt. Az összejövetelek egy-egy konkrét szakmai vagy bibliai téma rövid bevezetésével kezdődnek, ehhez néhány gondolatot fűz a témafelelős az üzleti és a gyakorlati életből valamint a Szentírásból, majd 6-8 fős asztaltársaságokban, kötetlen beszélgetésben, reggeli mellett lehet a gondolatkört feldolgozni, segítségül hívva a Biblia alapelveit, tanítását.

Ugyanakkor nagyon nagy igény van arra, hogy e lehetőleg széles merítésű, az érdeklődésre számot tartó témák iránt elkötelezett és felkészült előadók előadása kerüljön röviden, frappánsan kidolgozva, vitaindítóra alkalmas formában prezentálásra. Igazi szellemi kihívás ez.

Valamennyi üzleti reggeli helyszínen hasonló előnyöket látunk gyümölcsként érlelődni:

- Egészséges, fórumszerű beszélgetések
- Érdekes, napi aktualitású témák, jó témagazdák
- Kialakult, letisztult „technológia" (kézikönyv, útmutató)
- Alkalmas közeg a nem hívők fogadására
- Igazi feltöltődést jelentő friss gondolatok megosztása
- Önfenntartó működés
- Kevés adminisztrációs igény

Az üzleti találkozók indításánál nagyon fontos a megalapozott előkészület. Jelenleg Budapesten a Gerlóczy Kávéházban és Érden vannak rendszeres reggeli alkalmaink.

KEVE Y

A KEVE Társaság Y generációs csoportja 2014 nyár elején indult kis létszámmal, hogy aztán rendszeresen 10-15 fővel folytatódjon a Kelet Kávéházban. Kéthetente szerda reggelenként valósul meg a közös reggelik alkalma, amelyeken jelentős és aktuális beszélgetéseket folytatnak a fiatalok közösségüket, barátságukat is építve. Kezdett kialakulni egy mag, egy összetartozás, és ugyanakkor egy vágy, hogy létszámban növekedjenek, hogy több és más szemszögből is lássák a megbeszélt témákat. Tetszik a közösségnek, hogy egymástól tanulhatnak, és hogy a közösség van a központban. Nehéz az új résztvevők toborzása, mert személyes meghívásra reagálnak a fiatalok is. A KEVE Y alkalmakról látható reakciók, beszámolók a csoport saját Facebook-csoportjában nagyon lelkesítőek.

The Trinity Forum

Szókratésztől napjainkig sok gondolkodó hirdette, hogy „az önvizsgálat nélküli élet nem igazi élet". A modern élet tempója és feladatai mellett azonban számunkra az jelenti a kihívást, hogy egy önvizsgálatot nélkülöző korban önvizsgáló életet éljünk.

A The Trinity Forum pontosan ennek a kihívásnak a megválaszolására jött létre 1991-ben. Az általában „falak nélküli

THE TRINITY FORUM

Contributing to the Transformation and Renewal of Society Through the Transformation and Renewal of Leaders

akadémiaként" emlegetett fórum abban kíván segíteni, hogy a vezető pozícióban lévők a közéletben vállalt szerepük és személyes életük kulcskérdéseit a hit kontextusában vegyék szemügyre. A The Trinity Forum egyik vezérgondolata, hogy a vízióval rendelkező és elkötelezett egyének meghatározó befolyással lehetnek korukra. A The Trinity Forum egy nonprofit szervezet, mely támogatja azon programokat, illetve kiadványokat, melyek hozzá kívánnak járulni a társadalom formálásához és megújulásához a társadalom vezetőinek formálása és megújulása által. Krisztus-központú fórum, mely részvételre bátorít minden hívőt és nem hívőt egyaránt.

A fórumok stílusa

A TTF a tanulás kollegiális megközelítését választotta, így a fórumokon „mindenki tanár és diák is egy személyben". Az egyes alkalmak tartalmas beszélgetések, illetve viták lehetőségét kínálják az egyenrangú résztvevők számára, a kiválóan megszerkesztett tananyag és a felkészült moderátorok segítségével. A fórumok általában egy, kettő vagy három nap hosszúak, a többnaposaknál magukban foglalva egy vagy két ott töltött éjszakát. Az étkezések is fontos részei a programnak, tekintettel arra, hogy további beszélgetések lehetőségét nyújtják.

Curriculumok

A fórumok alapját intellektuálisan rendkívüli gondossággal összeállított olvasmánygyűjtemények, úgynevezett „curriculumok" képezik, melyek a történelem kiemelkedő személyiségeinek, gondolkodóinak, íróinak, vallási vezetőinek gondolatait gyűjtik össze különböző témák körül. A KEVE Társaság 2004-ben kezdte meg a magyarországi fórumok szervezését, illetve a Harmat kiadóval közösen a magyar nyelvű curriculumok kiadását.

Az eddig megjelent kötetek

- „Az Élet vállalkozása" (C1) – a hitről és a céltudatos élet kihívásáról szóló anyag,
- „Amikor senki sem lát" (C2) – a jellem kérdéséről,
- „Eligazodni a zűrzavarban" (C3) – a bűn és az erény kérdéséről az erkölcsi zűrzavar korában,
- „Csak ne általam" (C4) – szembenézni a gonosz és szenvedés problémájával hét lépésben,
- „Úton" (C5) – A hit és értelem keresése.

Vezetői műhely

A vezetői műhely programsorozat célja, hogy a felkért előadó által felvetett témát fehér asztalnál, egy vacsora mellett továbbgondoljuk a személyes életünkre, munkánkra, vállalkozásunkra vonatkozóan, és így egymás gondolatai által mindannyian épüljünk s új tapasztalatokat szerezzünk.

Állandó tanulásra kötelezzük el magunkat gyorsan változó világunkhoz, változások kezeléséhez mindig korszerű tudásanyaggal, módszertannal felvértezve, egymás tapasztalataiból is tanulva, interakcióban működünk együtt. Megtartjuk a bibliai alapelveket.

Finom vacsorával egybekötött első Vezetői Műhelyünkön *Paul Donders* volt a vendégünk a Benczúr Ház dísztermében. Az Xpand International vezetője a munka-magánélet integrációjáról tartott előadást.

„Azok az idők elmúltak, amikor csak hazajöttünk a munkából, s ki tudtunk kapcsolni. Egy mindig mozgásban lévő, 24/7 üzleti környezetben élünk. A cégünk, szervezetünk nem áll meg akkor, ha kilépünk az irodából, amikor szabadságra megyünk. Az elmúlt évtizedekben mindenki a „munka-magánélet" egyensúlyának fontosságáról beszélt, de ebben az új környezetben megváltozott a trend. Most az új kifejezés a „munka-magánélet integráció", ahol a vezetőknek egyesíteniük kell a szakmai és személyes dolgaikat, hogy mindkettő működni tudjon. Ennek elsajátítása ma már elengedhetetlen, és az autentikus vezetés egyik fontos eleme."

Üzleti Alpha

Vajon többről szól-e az élet? Vajon van-e a profiton, a sikeren, a vállalkozásomon és a munkámon felül más is? Mi az élet értelme, van-e valami, ami nagyobb, mint én, hogyan érthetem meg az életet? A vállalkozásom, a kapcsolataim, a meggyőződéseim, Isten és a hit – minderről szó esik az Üzleti Alphá-n.

Mi is az Üzleti Alpha?

Az Üzleti Alpha egy mindenki számára elérhető bevezető alkalomsorozat a keresztény hitbe. Lehetőséget ad beszélgetni más üzletemberekkel az élet nagy kérdéseiről, és elgondolkozni azon, hogy a keresztény hit képes-e ezekre megfelelő válaszokat adni.

Mit jelent ez a gyakorlatban?

Az Üzleti Alpha heti egy találkozót jelent 11 héten át. Az alkalmak kötetlen beszélgetéssel és közös étkezéssel kezdődnek. Ezt követi a téma bemutatása. Ezután lehetőség van kiscsoportokban kérdéseket feltenni és nézőpontokat cserélni. Ezen felül egy hétvége is része a programnak (gyakran egy péntek és/vagy egy szombat), a résztvevők igényeitől függően.

Lehetőség van arra is, hogy minden elköteleződés nélkül valaki megnézze a sorozat első alkalmát, és utána döntsön a részvételről.

Miről szól?

Az Üzleti Alphán a keresztény hit különböző témái kerülnek megbeszélésre.

- Van-e ennél több az életben?
- Kicsoda Isten és Jézus?
- Hogyan van jelen Isten az életünkben?
- Imádkozás és bibliaolvasás,
- Hogyan kezeljük a betegséget, szenvedést és a gonoszt?
- Hogyan hozhatom ki a legtöbbet az életemből?

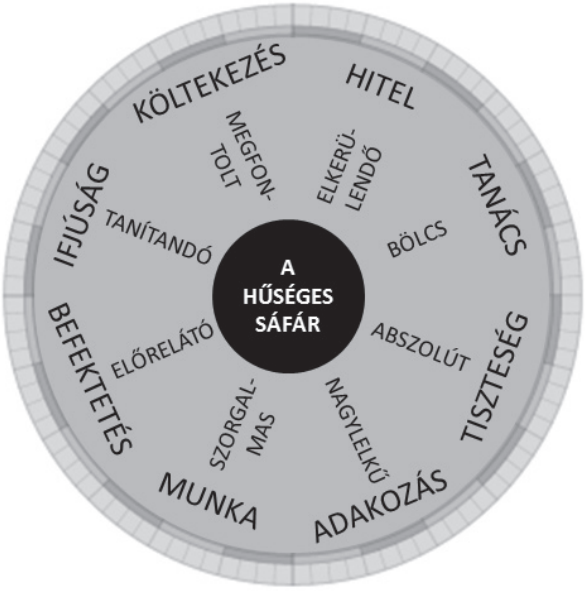

Egy ábra a KEVE által kiadott *Számít a pénzed* című könyvből

És ezekhez hasonló, a keresztény hit alapkérdéseiről szóló témák kerülnek terítékre.

Kiknek szól?

Az Üzleti Alpha legfőképpen olyan vállalkozóknak, üzletembereknek és vezetőknek szól, akik fel szeretnék fedezni az élet értelmét.

Compass – Isteni pénzügyek

Kérdések

Biblia és pénz? Nem furcsa párosítás? Nem azt hirdeti a Biblia, hogy az Isten emberei szegények? Vagy tán pont fordítva: hogy a Jézusban hívőket azonnal anyagi bőséggel is megáldja Isten? Törődött egyáltalán Jézus a vagyonnal, pénzzel, tulajdonnal?

Van Istennek konkrét mondanivalója a hitelről? A jövedelemszerzésről, a megtakarításról, a költekezésről? Az adakozásról, az őszinteségről, a tanáccskérésről vagy a fiatalok okításáról?

Nem összeegyeztethetetlen dolgokról van szó, amikor a hitéletről és a pénzügyi életről együtt beszélünk? Hát nem a pénz minden rossznak a gyökere?

A válasz

Semmi sem lehetne távolabb az igazságtól! Isten a Biblia lapjain megdöbbentően sokat tanít a pénzen, tulajdonon, vagyonon keresztül. Teremtőként és mindenek Tulajdonosaként ránk, emberekre bízza földi vagyonát – ezzel sáfári megbízatást adva nekünk az élet minden területére.

Az anyagiakat tekintve is bensőséges kapcsolatra törekszik velünk! Megtanít, hogy a pénzügyi problémák leküzdése elsősorban a lélekben dől el. Hogy anyagi gondokat nem lehet pénzzel megoldani. És hogy nem az számít, sokat vagy keveset kaptunk, hanem hogy hűségesek vagyunk-e vele vagy sem.

Kontraszt

A világ ezt sugallja: *Istennek nincsen szerepe abban, hogyan kezelem a pénzemet, és boldogságom attól függ, mennyire tudom elérni a kívánt életszínvonalat.*

A Szentírás ezt mondja: *Ahogy megismerjük és követjük a pénz kezelésének bibliai alapelveit, egyre közelebb kerülünk Jézushoz, és megtanuljuk, hogyan legyünk elégedettek minden körülmények között.*

A *„Compass – Isteni pénzügyek™”* tanításainak közvetítése a KEVE Társaság egyik szolgálati ága. Segítséget nyújt abban, hogy megismerjük a Biblia pénzzel és tulajdonnal kapcsolatos iránymutatásait. Saját gondozásunkban megjelentettük a Compass alapítója, *Howard Dayton* „Számít a pénzed!” című könyvét és munkafüzetét.

A KEVE Társaság Compass csapata érdeklődő keresztény gyülekezetek, csoportok, közösségek illetve vezetőik részére készséggel szervez Compass-szemináriumot, képzést, vagy a klasszikus kilenchetes Compass tanulmánysorozatot. Keressen meg bennünket bizalommal!

Kapcsolat

Irodavezető:	*Szilágyi-Kiss Hajnalka*
Tel.:	+36 20 398 9475
Cím:	1088 Budapest, Gutenberg tér 2. félemelet 3.
E-mail:	keve.mail@gmail.com
Honlap:	www.keve.org
Facebook:	facebook.com/kevetarsasag

Egy KEVE-előadás (forrás: a KEVE Facebook-oldala)

Muzslai-Bízik Bencze

Evangelikál és protestáns ortodox teológusok párbeszédben

Az *Evangelikál és protestáns ortodox teológusok párbeszédben* egy különleges csoport. Tagjaink között baptisták, evangélikusok, golgotások, pünkösdiek, reformátusok vannak, de ahogy az olvasó később látni fogja, bárkit szívesen látunk, aki a főbb kérdésekben egyetért velünk.

Érdemes még leírni így az elején azt is, hogy vitáink, beszélgetéseink sokszor viharosak, és bizonyos kérdésekben egyáltalán nem értünk egyet, de Isten csodájaként tapasztaljuk meg azt, hogy ennek ellenére mégis szeretjük egymást, és barátként, munkatársként tekinthetünk egymásra.

Három helyen lehet velünk találkozni: van egy weboldalunk, egy vitacsoportunk a Facebookon, és évente megrendezünk két konferenciát. Ezeken kívül vannak közösségi programjaink is, ahol kötetlenül beszélgethettünk egymással.

Mindezeket négy teológuskollégámmal együtt szervezem, írásomban az ő gondolataikkal is találkozhat majd az olvasó. Név szerint: *Békefi Bálint* (Golgota Keresztény Gyülekezethez tartozó, a Pünkösdi Teológiai Főiskolán tanuló teológiai hallgató); *Márkus Tamás András* (református lelkipásztor); *Molnár Ambrus* (református lelkipásztor); *Szabó László* (református lelkipásztor).

Mindenekelőtt azonban tisztáznunk kell két fogalmat, melyek szerepelnek a nevünkben. A rövid meghatározások Szabó Lászlótól (Sz. L.) származnak.

- Mit értünk evangelikalizmus alatt?

- Ez egy kortárs irányzat. Jellegzetessége, hogy a modern, sokszor bibliakritikus teológiákkal ellentétben tiszteletben tartja és nagy hangsúlyt fektet a kereszténység alaptanításaira. Mik ezek a tanítások? A Szentírás tekintélye, a teremtés, a bűneset és a megváltás történetisége, a megtérés szükségességének előtérbe állítása, valamint Jézus visszajövetelének várása.

Mit értünk a protestáns ortodoxia alatt?

– A reformációt követő mintegy két évszázad – ennek megjelölésére szolgál a műszó – olyan eredményekkel szolgált, mint az eleve elrendelést részleteiben tárgyaló és a mai napig irányadó *dordrechti kánonok*, *Coccejus* szövetségteológiája, valamint az alapossága miatt protestáns *Aquinóinak* is nevezett *Franciscus Turretinus* háromkötetes rendszeres teológiája. A protestáns ortodoxia a reformáció megszilárdulását követően alakult ki és a felvilágosodás térhódításával ért véget.

Miért kell egy ilyen csoport?

Cikkem elején röviden írtam már a csoportról, a céljáról, de most a többiek segítségével még alaposabban bemutatjuk a kezdeményezést, és kifejtjük azt is: miért tartjuk fontosnak, hogy Magyarországon legyen egy ilyen csoport.

Békefi Bálint (B. B.):

Magyarországon van sok teológus, és – hála Istennek! – van viszonylag sok evangelikál hitű hívő is. Azonban sajnos kicsi ennek a két csoportnak az átfedése: kevés a magas teológiai képzettségű evangelikál hívő, illetve a szilárd evangelikál meggyőződésű teológus. Így ennek a kettőnek: az evangelikál vagy ortodox hitnek és a magas teológiai színvonalnak a közelítését igyekszik segíteni a csoport, illetve fórumot és közösséget nyújt a már így gondolkodó teológusoknak a párbeszédre. Erre kevés más lehetőség nyílik Magyarországon, így, mivel az evangelikál hit erősödését és terjedését szeretnénk látni az országban, fontosnak tartjuk a csoport működését.

Molnár Ambrus (M. A.):

Az evangelikál csoport 2015-ben indult. Történetének kezdete azonban a teológiai tanulmányokig nyúlik vissza és az ott elkezdett beszélgetések, viták, előadások, cikkek „jogutódjának" tekinthető bibliai és teológiai látásmódját illetően. A szellemisége és a Szentíráshoz való viszonyulása azonban a reformációs mozgalmak idején keresztül egészen a Biblia világáig nyúlik vissza. Jelenlegi formájában célja a teológiai párbeszéd igényének gerjesztése és ennek az igénynek a kielégítése.

A protestáns ortodoxia szellemiségében kívánunk olyan fórumot teremteni, amelyben teológiai témáké, válaszoké és reakcióké a főszerep, mindezt pedig úgy, hogy közben ugyanabban a valóságban élő és problémákkal küszködő emberként tesszük. Közelebb szeretnénk hozni az evangelikál irányzatot mind a „szakma", mind pedig az érdeklődők számára. Hiszen a protestáns ortodoxiára is igaz az, amit C. S. Lewis a teológiáról mond általánosságban: „...ha nem tanulunk teológiát, az nem azt jelenti, hogy nincs elképzelésünk Istenről. Csupán azt fogja jelenteni, hogy egy csomó helytelen elképzelésünk lesz – téves, zavaros, idejétmúlt elképzelések."

Szabó László (Sz. L.):

Azért jó, hogy Magyarországon van egy ilyen csoport, mert az itt élő, újjászületett, valamint a szolgálat iránt elkötelezett emberek, akik a felekezeti megosztottság vagy a távolság miatt nem ismerik egymást, így lehetőséget kapnak a találkozásra és a közösségvállalásra. Ha egy fahasábot kiveszünk a tűzből, egy ideig még lángol, azután már csak parázslik, végül elalszik. Ugyanez a helyzet a hívő emberekkel is. Ha magukra maradnak, egy ideig még lelkesek és erejüket megfeszítve végzik az Úrtól kapott feladatukat, utána azonban megfáradnak, majd megkeseredve használhatatlanná válnak.

A csoport tagjai, ha sokszor csak virtuálisan is, de kapcsolatban állnak egymással: elmondják, mi foglalkoztatja őket, és megbeszélik a felvetődő kérdéseket. Ennek már önmagában is óriási ereje van.

Másrészt így kialakul egy szellemi műhely, ahol a résztvevők tájékozódhatnak a protestáns teológia régi és új kérdéseiről, illetve megoszthatják egymással a gondolataikat. Felbecsülhetetlen az ilyen beszélgetések értéke! Akár megerősödik valaki a már korábban kialakult véleményében, akár változtat rajta, az biztos, hogy sokkal árnyaltabban fogja látni a dolgokat, mint korábban, képessé válik álláspontjának megvédésére, ugyanakkor megérti a másként gondolkodók motivációit is, és megtanulja, hogy a kisebb jelentőségű kérdésekben való véleménykülönbség nem szakíthatja szét a testvéri kapcsolatokat.

Szabó László utolsó mondatát nagyon komolyan vesszük. Fontosnak tartjuk hangsúlyozni, hogy a beszélgetésekben nem egymás meggyőzése a cél, hanem inkább egymás tanainak jobb megismerése, a közös tanulás, gondolkozás – bár az olykor lendületessé váló vitáktól sem riadunk vissza.

A félreértések elkerülése érdekében: nem azért vannak közöttünk nézeteltérések, mert szeretjük a küzdelmet, áhítjuk a vérszagot vagy a küzdőtér hangulatát, hanem mert Isten megkívánja, hogy az igazságra törekedjünk.

Francis A. Schaeffer írta az *Ismertetőjelük a szeretet* című könyvében: *„Mindannyian szeretünk győzni. Nincs azonban senki, aki jobban szeretne győzni, mint a teológus."*

A szeretet (Jn 13,34–35; 17,21) azonban fontosabb a győzelemnél. S ha erre törekszünk, akkor mindig valamilyen megoldást fogunk keresni vitáinkban, és nem ahhoz fogunk ragaszkodni, hogy mindenféleképpen nekünk legyen igazunk.

MIlyen tartalmakat osztunk meg?

Az oldallal és a benne található tartalmakkal kapcsolatban *Márkus Tamás András (M. T. A.)* nyilatkozott

– Videóbejegyzések, cikkek, írások formájában szeretnénk „teologizálni", tulajdonképpen – ha nem túlzás ezt mondani – a teológiai közbeszédet alakítani. Ez egy szabadabb fórum, szabadabb és szellősebb, mint egy teológiai szaklap, talán a videók, illetve a megszólaltatott vendégeink miatt közvetlenebb is, ezáltal jobban elérhetünk a teológia iránt érdeklődő lelkészeket, teológusokat, gyülekezeti tagokat – akár nem teológus személyeket is.

Emellett kiemelt célunk, hogy az említett felekezetekből (elsősorban baptistákra, evangélikusokra, pünkösdiekre, reformátusokra gondolok) magyar teológusokat/lelkészeket megszólaltassunk: nyugodtan fejtsék ki a véleményüket egy adott témában, szólaljanak meg bátran – azaz hogy teret adjunk azoknak, akik érdeklődnek a teológia iránt, itt élnek és munkálkodnak hazánkban.

Ezzel Tamás már utalt is arra, hogy kiket várunk a csoportba, de a többiek pontosítottak még.

A cikk szerzője (balra) és Márkus Tamás András (jobbra) párbeszédben

B. B.: Mivel a csoportunk egy határozott teológiai irányt képvisel, a csoportba tartozásnak feltétele háromféle hitvallásos dokumentum elfogadása: az első négy egyetemes zsinaté, a Biblia tévedhetetlenségéről szóló chicagói nyilatkozaté, illetve a Niagara Bible Conference öt fundamentumáé. Ezeket tekintjük az evangelikalizmus és a protestáns ortodoxia közös minimumának, ezeken belül azonban bármely felekezetű és lelkiségű protestáns hívőt szívesen látunk.

Sz. L.: Nem akarjuk egy felekezet hitvallását sem hangsúlyossá tenni, hiszen ezzel kizárnánk azokat, akik más közösségekhez tartoznak.

Természetesen vannak határok, hiszen ahhoz, hogy termékeny beszélgetéseket tudjunk folytatni, szükség van az összhangra, legalábbis a fontosabb kérdések tekintetében.

A Facebook csoportunk rögzített bejegyzése közli a chicagói nyilatkozat szövegét, illetve felhívja a figyelmet arra, hogy a tagok elfogadják az abban leírtakat. Ennek lényege, hogy a Szentírást Isten ihlette és ebből kifolyólag tévedhetetlen. Aki ezzel egyetért, azt szeretettel várjuk magunk közé.

Bárki jöhet tehát közénk, aki a fenti gondolatokkal egyetért, de attól még nem vagyunk felekezetsemlegesek. Ezzel kapcsolatban Tamás osztotta meg a gondolatait:

Nem egy ekkléziológiailag semleges, felekezeten kívüli masszát szeretnénk létrehozni ezzel a kezdeményezéssel, hanem éppen a történelmi felekezetekben lévők, illetve az azokat képviselő teológusok és lelkészek felekezeti örökségét (legyen az a baptista, evangélikus, kálvinista, pünkösdi teológusok által képviselt teológia), hitvallásosságát szeretnénk hangsúlyozni, ezáltal hozzájárulva ahhoz, hogy felekezeti tudatunk és a felekezeti beágyazottságunk erősödjön. Mindezt azért, mert szeretjük felekezeteinket, tiszteljük és becsüljük azok teológiai örökségét, és mi ezekben szeretnénk tevékenykedni.

Jövőbeli tervek

Többen kérdezték tőlünk az elmúlt időszakban azt is, hogy mik a jövőben terveink a csoporttal kapcsolatban.

B.B.: A csoport többfelé „terjeszkedik": weboldal, konferencia, talán majd – *Deo volente* – könyv is kapcsolódik hozzá. Nekem személyesen célom, hogy ügyeljünk a csoportban az istenfélő, építő és szeretetteljes hangnem, légkör megőrzésére.

M. A.: Sokszor téves elképzelésekkel vagyunk ellátva a teológia érvényesülési területével kapcsolatban. Az objektív Igazság mindenhez hozzászól vagy közvetlenül, vagy szempontokon keresztül. Az én vágyam az, hogy a társadalmi kérdések és a Biblia állandó beszélőpartnerek legyenek.

Sz. L.: Amennyire időm engedi, továbbra is nyomon követem és aktívan részt veszek majd a csoport beszélgetéseiben. Ezen kívül publikálni fogok a nemrégiben indult honlapon, illetve moderátori feladatokat is ellátok majd. A konferenciák szervezésében is szívesen segédkezem.

Szükséges az alázat

Tudjuk azt, hogy nem nálunk van a bölcsek köve. Jelenleg még részleges a tudásunk, és senki nem dicsekedhet közülünk azzal, hogy ő mindent tud egy adott témában.

Cikkem végén álljon itt egy idézet *Kálvin Jánosnak A Rómaiakhoz írt levél magyarázata* című könyvéből:

„Isten soha nem méltatta szolgáit oly nagy jótéteményre, hogy egyeseket teljes és minden tekintetben tökéletes értelemmel ruházott volna fel. S ezt kétségtelenül azért tette, hogy először is az alázatosságban, azután pedig a testvéri közösségre való törekvésben tartson meg minket."

A csoport weboldala:
www.evangelikalcsoport.hu

A Facebook-csoport oldala:
https://www.facebook.com/groups/1695742674023462

Sinka Csaba

A Szolgatárs podkasztról

Akik figyelik a Szolgatárs honlapját, észrevehették, hogy új menüpont keletkezett rajta: *Podcast*. Mit jelent ez a kifejezés, és miért indult ilyen a folyóiratunk égisze alatt?

Mi az a podkaszt?

A podkaszt.blog.hu szerzője, *Szedlák Ádám* a következő módon mondja el, hogy mi ez:

A rádió remek találmány volt, bár ma már kevésbé látszik, de arra épül a világunk. A wifi? Rádió. A kütyük közti kapcsolatot biztosító bluetooth? Rádió. És ha megkérdezem, hogy a drót nélküli billentyűzetet mi köti a számítógéphez, a babamonitor min sugározza le, hogy szuszog-e a gyerek, vagy a garázsnyitó hogyan mondja meg az ajtónak, hogy nyílnia kell, akkor is ez a válasz.

Ha a rádióról szűkebben, a műsoros rádió értelemben beszélünk, akkor is áll, hogy remek találmány. El tud menni főzéshez a háttérben, zenét szolgáltat vezetéshez, ébreszt reggel és így tovább. Annyi mindent lehet csinálni egy folyamatosan sugárzó csatornával, hogy nehéz megérteni, miért nincs sokkal több rádió.

A podkaszt – nincs rá sajnos jobb szó magyarul – olyan hangos műsor, amit az internetről lehet letölteni. A készítéséhez számítógép, mikrofon és egy ingyenes hangvágóprogram kell, a hallgatásához bármi, ami meg tud nyitni egy mp3-fájlt. A podkasztot egy dolog teszi többé az internetről egyszerűen letölthető mp3-nál: vannak programok, amelyek figyelik, hogy van-e új rész a kedvenc adásunkból. Ha felrakunk egy ilyen appot az okostelefonunkra, akkor a készülékből gyakorlatilag zsebrádió lesz.

Minden jel arra mutat, hogy az appok letöltése és az adások megkeresése több fáradság annál, mint amire a magyar felhasználók maguktól hajlandók. Pedig közel ötven folyamatosan frissülő magyar nyelvű adásból lehet válogatni. A programokat be lehet úgy állítani, hogy csak az otthoni wifin kezdjenek letöltésekbe, így a podkaszthallgatás nem eszi meg a mobilnetes keretet. Azt pedig mindenki maga dönti el, hogy a meghallgatás után automatikusan törlődjön a fájl, vagy megtartsa a mobil, hogy később is rendelkezésre álljon.

Bár a fenti szöveg nagyrészt a telefonos használatról szól – munkába menet, munkából jövet, esetleg futáshoz szokás podkasztot hallgatni –, nem csak mobilon működnek az adások. Aki akarja, böngészőben is hallgathatja a laptopon.

Ha nem csak a magyar adásokat nézzük, akkor még nagyobb a választék. Akad nyelvtanulóknak való, akad szórakoztató, szakmai, és természetesen nem csak beszélgetős műsorok vannak, lehet találni zenés adásokat is.

Miről szól a Szolgatárs podkaszt?

A vasárnap délelőtti istentiszteleteken a legtöbb magyar baptista gyülekezetben az *Áhítat* című kiadvány által javasolt igék alapján hirdetik Isten igéjét a lelkipásztorok, igehirdetők. Ez a podkaszt mindig egy ilyen, az imént említett forrásból származó vasárnapi délelőtti ige alapján elhangzott igehirdetés rövidített, a podkaszt számára elmondott változatát tartalmazza. Az így elhangzott igei üzeneteket *Vas Ferenc*, baptista igehirdető mondja el. Úgy fogalmazott Ferenc, hogy azt kívánja megfogalmazni ezekben a 10-15 perces beszédekben, ami napokkal az elmondott igehirdetése után is foglalkoztatja, ami úgy maradt meg benne, hogy ezt érdemes lenne ilyen módon is továbbadni.

Várjuk más baptista igehirdetők jelentkezését is, akik szívesen kipróbálnák ilyen módon is magukat (Ilyen esetben kérjük, keressék meg a Szolgatárs szerkesztőségét.) Más alkalommal egy-egy értékes előadás hanganyagát adjuk közre a podkaszt segítségével.

Javasolt podkasztkezelő programok android okostelefonokra, tabletekre: Player FM, Podcast Addict, Pocket Casts, Podcast Republic. Egyéb mobiltelefonos operációs rendszerekhez is léteznek podkasztkezelő programok.

KÖNYVAJÁNLÓ

Bill Hybels: Önkéntesek forradalma
A rejtett erő felszabadítása
Új Remény Alapítvány, Debrecen, 2016, 135 oldal

„Képzeld csak el, mi történne a világunkban, ha emberek százezrei – sőt, végül akár milliói – úgy döntenének, hogy odaszánnak akárcsak néhány órát hetente az olyan jótettek hullámainak elindítására, amelyek tettekre váltják a hitet, elterjesztik a jóindulatot, és enyhítik a szenvedést! Képzeld el, mi lenne, ha minden gyülekezetet és minden jótékony szervezetet hirtelen elözönlenének a lelkes, jól képzett, szeretetteljes önkéntesek, akik azért terveznek, szolgálnak és imádkoznak, hogy egy kicsivel többet lássanak a földre szállt mennyből. Nem kell hozzá más, csupán lelkes forradalmárok szedett-vetett csapata, akik hisznek abban, hogy ez megtörténhet, és készek megtenni az első lépést…”

A könyv ezekkel a gondolatokkal fejeződik be. Vajon hány gyülekezetben vált valósággá ez a kép? Csak a lelkipásztorok és a gyülekezetek legfőbb vezetői tudnák elmondani, mennyire szükség lenne erre a gyülekezetek legnagyobb hányadában, hogy ezek a gondolatok megvalósuljanak. Mert mi jelenleg a helyzet, a legtöbb helyen? Agyonterhelt, megfáradt, a feladatok súlya alatt roskadozó lelkipásztorok, akik a gyülekezet összes lelki, szellemi terhét hátukon cipelik. Velük szemben – tisztelet a kivételnek – ott vannak a passzív, elkényelmesedett, elközömbösödött gyülekezeti tagok, akik alig csinálnak valami érdemlegeset a gyülekezetben, és minden lényeges missziós tevékenységet a lelkipásztoruktól várnak el.

Van kiút, megoldás ebből a helyzetből? A könyv erről szól. A feladatokat megosztani, szétosztani, delegálni kellene a gyülekezeti tagok között. Új fogalmat tanulunk a könyvből: Önkéntesek: a gyülekezet azon tagjai, akik fizetség nélkül készek beállni a szolgálat végzésébe.

Megtanuljuk a könyvből, hogy a gyülekezeti tagokkal meg kell értetni a hívők újszövetségi papságának bibliai alapjait (1Pt 2,9; Jel 1,6), és ennek fajsúlyos következményeit az életükre nézve.

A könyv nem bonyolult teológiai fejtegetéseket tartalmaz, hanem nagyon sok jó gyakorlati tanácsot ad, hogyan lehet a gyülekezet (még passzív) tagjait aktivizálni a szolgálat, misszió végzésére. Azt is mondhatjuk, hogy semmi újat nem mond, amit eddig nem tudtunk, csak nehéz megvalósítani.

A könyv leírja, hogy mindkét oldalnak változnia kell, ha a gyülekezet misszióját előre akarjuk vinni.

Egyik oldalról, a gyülekezeti tagoknak meg kell érteniük egyéni felelősségüket a gyülekezetben: Isten újszövetségi papjaiként feladataik vannak a gyülekezet építésében, és a misszió végzésében, a saját területükön. Küldetésük teljesítéséhez meg kell találniuk Isten Szentlelkének és a gyülekezet vezetőinek segítségével saját szolgálati területüket. Egyéni élethelyzetünk, talentumaink, képzettségünk, társadalom helyzetünk, stb. mind - mind determinálhat egy – egy különleges szolgálat végzésére, elindítására.

Másik oldalról viszont a gyülekezet vezetőinek, lelkipásztorainak lehetőséget kell adniuk a tagoknak a szolgálatok végzésére. Ez a hatalom, és a feladatok részbeni megosztását, átadását, delegálását jelenti (2Móz 18,13–27; 4Móz 11,10–30; 1Kor 12.). Ez néha az egyszerű gyülekezeti tagok szolgálatával kapcsolatos véleményük szükségszerű megváltoztatását is igényli. Az esetleg felmerülő „csak én tudom jól megcsinálni” gondolkodásmód megléte a vezetőkben nem teszi lehetővé a gyülekezeti misszió felvirágzását. A tagoknak ugyanis szükségük van arra, hogy a gyülekezeti vezetők megbecsüljék, értékeljék, bátorítsák, lelkesítsék és felemeljék őket, amit leginkább akkor éreznek, ha a vezetők megbízzák őket jelentőségteljes, fontos és értékes feladatok végzésével. Ez bizalmat feltételez a vezetők részéről a tagok felé. Így tud a gyülekezet külső és belső missziója fejlődni.

A könyv legfőbb erénye éppen az egyszerűsége. Bonyolult teológiai fejtegetések helyett közérthető és erőteljes üzeneteket tartalmaz, amit érdemes minden gyülekezetnek elgondolkodni, ha fejlődni akarnak. Akiknél pedig jól mennek ezen a területen (is) a dolgok, hálát adhatnak az Istennek.

Vas Lajos

~

Bill Hybels a Willow Creek Community Gyülekezet alapító és vezető lelkipásztora. Az Illinois államban, South Barringtonban található gyülekezet innovatív szolgálati ágai Észak-Amerika egyik leglátogatottabb gyülekezetévé tették. Hybels több mint húsz könyvet írt. Magyarul is megjelent:

- Légy bátor, és vezess!
- Őszintén Isten előtt
- Csak pár lépés

A kiadvány az Új Remény Alapítványnál rendelhető meg (www.ujremeny.org).

ÚJ REMÉNY ALAPÍTVÁNY

Alister E. McGrath: Meghökkentő értelem
A valóság értelmezéséről, tudományról és hitről
Kálvin, Budapest, 2016, 220 oldal

Hogy kezdtem el olvasni?

Ahogy kézbe vettem a könyvet, legelőször *Philip Yancey* egyik kötete jutott eszembe, aminek a címe *Meghökkentő kegyelem*. Nem tudom, van-e összefüggés a két cím választása között. Mindenesetre nekem felkeltette az érdeklődésemet a cím alapján is a könyv, ami akkori feltételezésem szerint a teremtő, gondviselő végtelen értelem elemzését kínálja.

Egyébként a könyv a külseje alapján nem mondható figyelemfelkeltőnek. Egy kis alakú, puha kötésű mű, címlapján egy homokos tengerparttal. Az olvasás során megértettem, hogy a tartalomhoz illő választás volt ez a borító. Más nem mutathatná meg jobban a teremtő Isten végtelen értelmét, mint a számtalan homokszemből álló part és az égbolttal találkozó tenger, ami mellett magunkat parányi pontnak érezzük. Ugyanakkor, ha kicsit lehajolunk, mindjárt komoly vizsgálódásba kezdhetünk, mennyi minden található a homokban, illetve ha a tengerbe merülünk, milyen gazdag az élővilág. És még nem is beszéltünk a mindezeket alkotó elemekről. E mű mindkét irányban segít gondolkodni. A világmindenség és annak felépítése is elemzésre kerül tudományos és hitbeli szempontok alapján.

Maga a szerző is jó ajánló volt számomra. A természettudományok területén induló, ott komoly tudományos fokozatokat elérő professzor, aki később – épp a tudományos munkái által is – hitre jutott és teológus végzettséget is szerzett, lelkész lett. Azóta sokat publikált teológiai témájú írásokat, és oktatója, alapítója, később professzora lett teológiai oktatási intézményeknek. Sokkal kisebb léptékben hasonló az életutam. Műszaki pályán kezdve eljutottam a lelkipásztori szolgálatig. Ez a párhuzam is vonzott a kötet olvasására.

Tudomány vagy hit?

Évszázadok óta nagy kérdés, hogy a világ megértése a tudományon keresztül érhető el, vagy a hit útján található meg. Ebben a vitában sokan a „vagy" kötőszóra teszik a hangsúlyt. El sem tudják képzelni, hogy a hit és a tudomány támogató kapcsolatban is megfér egymás mellett. Arra már gondolni sem mernek, hogy ezek egymás nélkül nem juttathatnak el odáig, ahová a tudomány és hit közös segítségével elérhet valaki. Ha van, aki magára ismer ebben, hogy a két területet határozottan elkülöníti, annak különösen ajánlom ezt az írást.

Ez a könyv olyan, mintha egy gondolkodó ember útját is mutatná, hogyan jut el abból az állapotból, ahol mindent a tudomány eredményeivel tud és akar megmagyarázni, abba az állapotba, ahol már a hitnek is szerepe lesz, és ez a szerep nem valami mellékes szabadidős elfoglaltság, hanem mindent meghatározó alap. Közben persze ott vannak a kérdések, olykor kétségek, a dilemma, vívódás amiatt, hogy szokatlan a hit és az értelem párosítása. Mindez nem véletlen érzés, hiszen Alister McGrath nagy őszinteséggel írja le az életében végbement folyamatot is. Közli, hogyan lett az ateista természettudós előbb elbizonytalanodó, kérdéseket megfogalmazó, majd Isten és a hit előtt is megnyíló személy.

A széles látókör

Egyszerre lenyűgöző és olykor zavaró az, hogy McGrath mennyi szerzőtől idéz. Lenyűgöző az olvasottsága és a sok forrás rendszerben látása és közlése. Mindez egyben zavaróan is hat, mert megtöri a gondolatmenetet, és már-már megállásra is kényszerít, hogy az idézett írásokat is nézzük meg. Ha megszokjuk ezt a módszert – és esetleg később szánunk időt a többi műre –, magával ragadó élmény olvasni a könyvet.

Ezt a benyomást egyáltalán nem rombolja, hogy sok érdekes, már-már vicces példával érzékelteti mondanivalójának lényegét. Persze lehet, hogy aki alapvető életelvként fogja fel a tudomány mindenhatóságát, és elzárkózik a hívő gondolkodástól, arra sértően hat mindez.

A kétség mint mozgatórugó

A könyv egyik kiemelkedő fejezete számomra az, amiben a szerző az önmagában lejátszódott folyamatot osztja meg (Egy elbukott ateista merengései). Lenyűgöz az a bátorság, ahogy szembenéz a kétségeivel, és engedi, hogy új szempontok alapján is megvizsgálja korábbi meggyőződéseit. Elkezdi kritikával vizsgálni ateista nézeteit, ahogy addig a kereszténységet is vizsgálta. Talán az egész mű egyik kiemelkedő üzenete van ebben.

Egy gondolatmenet ebből a folyamatból:

„Végül arra is rádöbbentem, hogy az ateizmus voltaképpen maga is egy hitrendszer, nem pedig a valóságról alkotott

tényszerű állítások rendszere, amint azt korábban feltételeztem. A végén azután hátat fordítottam az egyik meggyőződésemnek, és elfogadtam egy másikat. (...) Áttérésem a szabad gondolkodás következménye volt. Hittem, hogy megtaláltam a világra adható legjobb magyarázatot."

Néhány idézet

„A hit alapjainak megismerése új életszemléletet nyújt, és segít megérteni a világ nagyobb összefüggésében elfoglalt helyünket." (18. o.)

„Az élet többről szól, mint hogy csak megértsünk dolgokat: győznünk kell a harcot az élet kétértelműségeivel és zavaraival szemben, amíg aztán rá nem lelünk egy értékes irányvonalra, amely jelentést hordoz." (27. o.)

„A kereszténység és az ateizmus egyaránt olyan meggyőződés, amit William James »munkahipotézis«-nek nevez. Döntő fontosságúak az emberek életére nézve, ám egyiket sem lehet bizonyítani." (37. o.)

„…az utóbbi években egyre világosabbá vált, hogy a tudomány olyan kérdéseket vet fel, amelyekre nem tudja megadni a választ. A kérdések a világ tudományos megértésének horizontján túlról bukkannak fel, amelyek – úgy tűnik – a tudományon kívülre vezetnek bennünket, a megértés lehetőségeinek mélyebb rétegei felé mutatva." (50. o.)

„Az univerzum legmegérthetetlenebb vonása tehát az, hogy megérthető. A természet világának természettudományok által szemléltetett megérthetősége felveti a sarkalatos kérdést: mi lehet az oka az emberi elme és a világegyetem szerkezete közötti harmóniának?" (71. o.)

„Noha nem vagyunk tökéletesek, mégis él bennünk egy elképzelés a kiválóságról és teljességről, és fájó vágyakozást ébreszt bennünk arra, hogy túlhaladjuk emberi korlátainkat. Honnan erednek ezek az eszményképek?" (147. o.)

„A világ önmagában valóban értelmetlennek és céltalannak tűnhet. Épp ezért van szükség egy olyan lencsére vagy fogalmi keretre, amely rávilágít a dolgok lényegére." (169. o.)

„A keresztény hit nem merül ki abban, hogy jobban értjük a világ dolgait: nem hagy bennünket ott, ahol vagyunk, hanem azt a lehetőséget kínálja, hogy a helyzetünk gyökeresen megváltozzon." (183. o.)

Ki olvassa, ki ne olvassa?

Gondolkodtam, kinek ajánlanám mindenképpen a könyvet. Először arra jutottam, hogy annak, aki most abban a helyzetben van, hogy nem tud hinni, mert mindent racionálisan közelít meg. Az is eszembe jutott, hogy azok mindenképpen olvassák el, akik a tudományról azt tartják, hogy mindenre választ tud adni. Végül arra jutottam, hogy mindenkinek ajánlom, aki mer a pillanatnyi álláspontjára, nézeteire vonatkozóan – legyen ateista vagy hívő – új nézőpontokat is megvizsgálni azért, hogy akár változtasson eddigi meggyőződésén. Akikben van elég bátorság ahhoz, hogy belássák, valóban töredékes még az ismeret, kell bővíteni akár tudományos, akár hitelvi kérdésekben.

Takács Zoltán

IDŐTOLVAJOK

Hézser Gábor pasztorálpszichológus egyik tanulmányában[1] a kiégéssel foglalkozik. Többek között megemlíti, hogy fontos tényező a kiégéssel való megküzdésben észrevenni és tudatosítani, mi rabolja el a legtöbb időnket. Közread egy ilyen listát, és azt adja feladatként, hogy válasszuk ki a listából az öt leggyakrabban jelentkező „időtolvajt", és vizsgáljuk meg, hogyan lehetne hatásukat megszüntetni. Jellemző időtolvajok tehát:

1. A munkacél pontatlan meghatározása
2. A prioritás megállapításának hiánya
3. Egyszerre több feladattal való foglalkozás
4. A megoldásra váró feladatok áttekintésének hiánya
5. Hiányzó vagy téves napi munkaterv
6. A munkaszervezés hiánya
7. Túl sok adminisztráció
8. Rosszul szervezett irattár
9. Iratok, feljegyzések keresése
10. A munkakedv, a motiváció hiánya, a munkától elterelő beállítottság
11. Rossz koordináció és kooperáció-szervezés
12. Zavaró telefonhívások
13. Váratlan látogatók
14. Mindenre „igent mondás"
15. Hiányos, késve érkező információk
16. Az önfegyelem hiánya
17. Le nem zárt munkafolyamatok (halogatás)
18. Kedvezőtlen (koncentrációt zavaró) munkakörülmények
19. Véget nem érő beszélgetések
20. A megbeszélések hiányos előkészítése
21. A munkamegbeszélések hiánya
22. A munkamegbeszélések és személyes beszélgetések összekeveredése
23. Határozatlanság
24. „Mindenről tudni akarás" (túl sok, felesleges információ igénye)
25. Túl sok várakozás (látogatókra, telefonra stb.)
26. Türelmetlenség, kapkodás
27. A munkafeladatok továbbadásának (delegáció) hiánya
28. Az elvégzett munka (teljesítmény) tudatosulásának hiánya
29. A hatékonyság kontrolljának hiánya
30. Új eljárások bevezetésétől, a változtatástól való félelem

1. Hézser Gábor: *Miért? Rendszerszemlélet és lelkigondozói gyakorlat – Pasztorálpszichológiai tanulmányok* (Kálvin, Budapest, 2001).

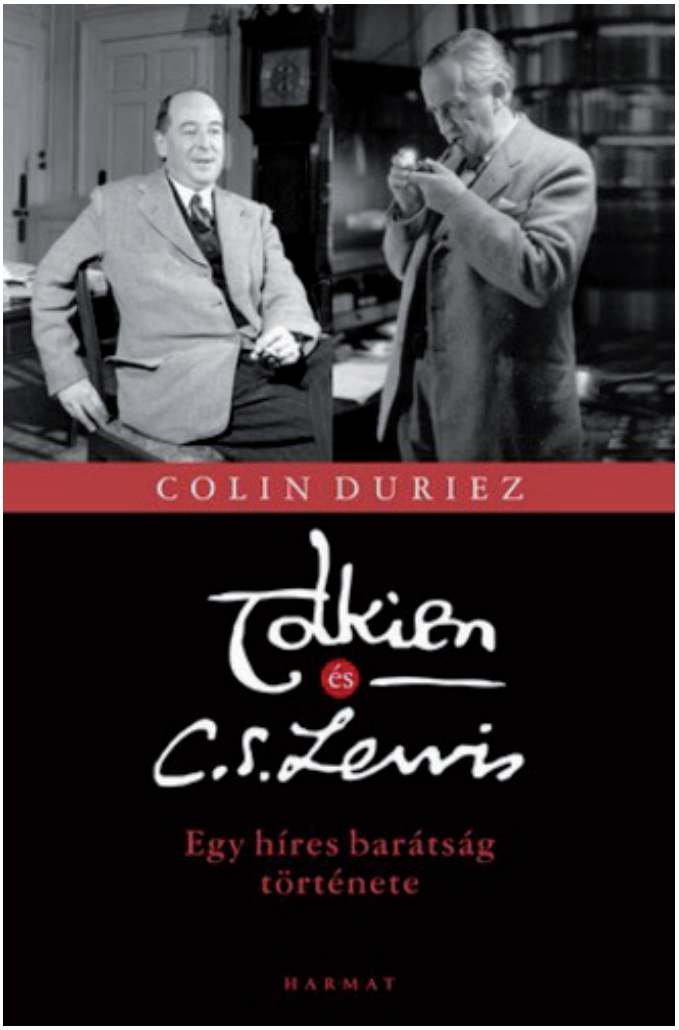

Colin Duriez

Tolkien és C. S. Lewis

Egy híres barátság története

Harmat, Budapest, 2016, 280 oldal

A fantasy műfaj két legsikeresebb szerzője, *J. R. R. Tolkien* és *C. S. Lewis* negyven éven át voltak közeli barátok. Az Oxfordi Egyetem két fiatal oktatóját a középkori irodalom és az észak-európai mitológia szeretete hozta össze. Lewis megtérésében nagy szerepet játszottak a Tolkiennal folytatott beszélgetések, míg Lewis támogatása nélkül sosem született volna meg az évszázad fantasy-trilógiája, *A Gyűrűk Ura*. *Colin Duriez* a két író barátságának elbeszélésével kíséri végig intellektuális és hitbeli fejlődésüket és sorsuk alakulását.

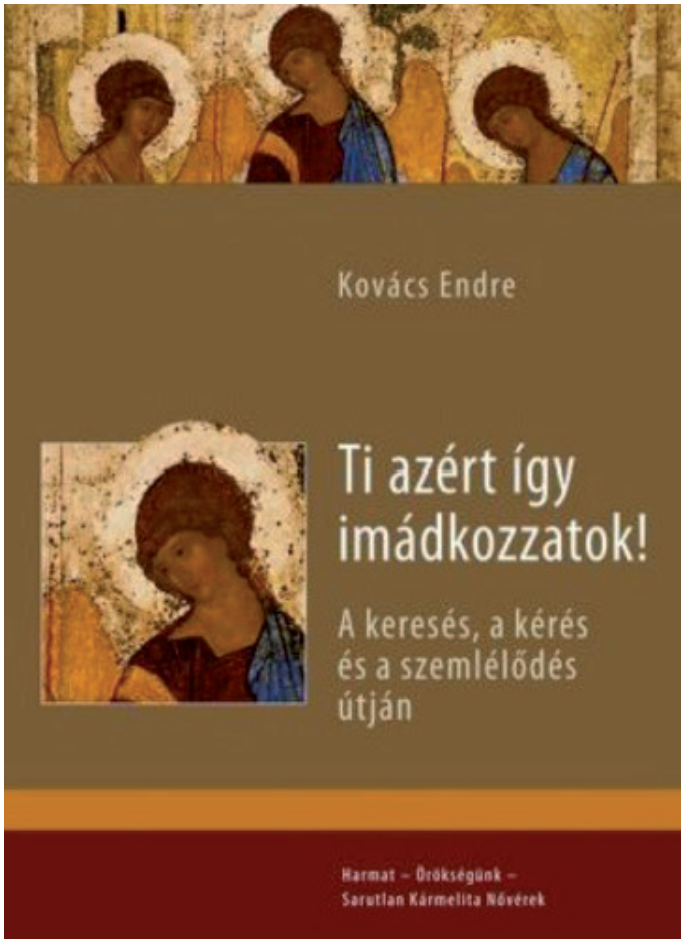

Kovács Endre

Ti azért így imádkozzatok!

A keresés, a kérés és a szemlélődés útján

Harmat – Sarutlan Kármelita Nővérek – Örökségünk, Budapest, 2015, 336 oldal

A szerző a Miatyánk vezérfonalát követve olyan útmutatást igyekszik találni az imádkozni vágyó ember számára, ami mai kérdéseinket komolyan veszi, és mindeközben a kétezer éven átívelő keresztény örökség hangsúlyait is hűen képviseli. A kötet az imádságot először mint Isten uralmának a keresését, aztán mint kérést, és végül mint szemlélést láttatja. Az első rész azt a fajta imádságot járja körül, amelyben figyelmünket az istenkeresés köti le. A második részben a hangsúly önmagunk feltárására helyeződik, amikor is az ember szükségei szerint kér, küzd és zörget imáiban. A harmadik megközelítésben aki imádkozik, amint éppen van, átadja magát Istennek. Akik Jézussal együtt imádkoznak, bármilyen keresztény egyház tagjai is legyenek, egészen közel találják magukat egymáshoz. Erre utal az is, hogy a kötet a Harmat, az Örökségünk Kiadó, illetve a Sarutlan Kármelita Nővérek közös gondozásában jelent meg.

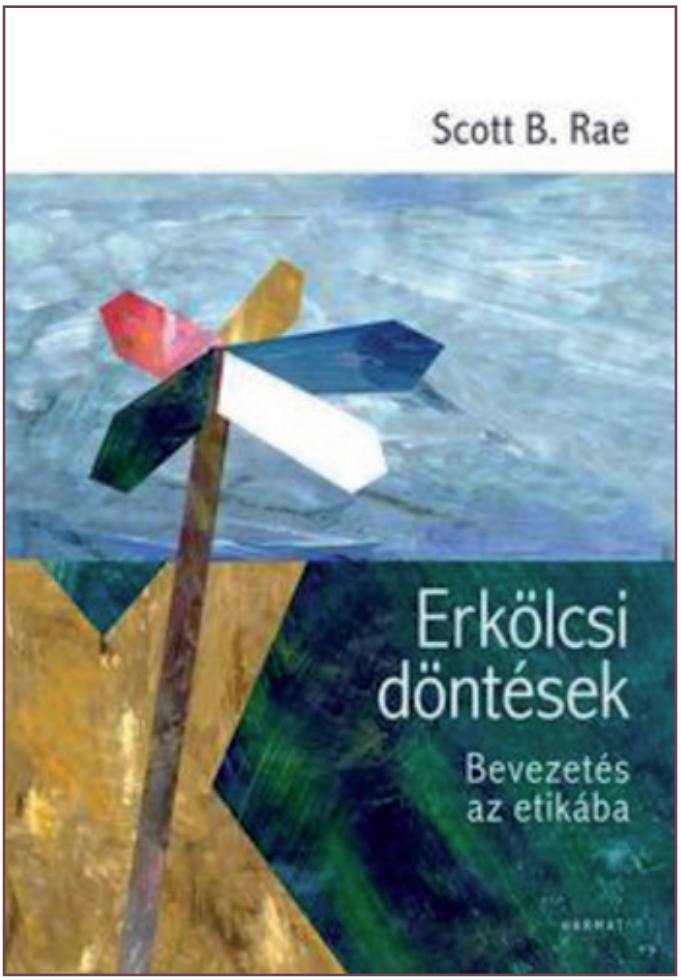

Scott B. Rae

Erkölcsi döntések

Bevezetés az etikába

Harmat, Budapest, 2015, 408 oldal

A szerző időszerű nézőpontból vizsgál olyan kérdéseket, amelyek mind az egyének között, mind társadalmi szinten heves vitákat váltanak ki. Kitér az abortuszra, a reprodukciós és géntechnológiákra, valamint az asszisztált öngyilkosságra. Az élettel és halállal kapcsolatos etikai dilemmák között kiemelten foglalkozik a halálbüntetés problémájával. A szexuális etikán belül a nemi irányultsággal, az azonos neműek házasságával és a születésszabályozással kapcsolatos kérdésekkel. Tárgyalja a háború erkölcsi vonatkozásait és a terrorizmus kérdését. Megvizsgálja az etika és a gazdaság kapcsolatát, valamint bevezet az üzleti etikába, és rövid áttekintést nyújt a kapitalizmus globális gazdasági rendszerének erkölcsi értékeléséről is.

Confessio

Főoldal 2016/2 Meditáció Téma Tanúság Szépmívesség Figyelő reformatus.hu

Confessio 2016/2

Tartalomjegyzék ›
2016/2

Negyvenedik évfolyam, második szám

TARTALOMJEGYZÉK:

MEDITÁCIÓ

Lovas András: Ott, ahol Jézus van

TÉMA: Az európai kultúrához való viszony változása a 21. századi ember életében

Szűcs Ferenc: Az európai kultúra gyökerei és távlata

Feke György: Beszélgetés Németh Pállal az iszlám és az európai kultúra viszonyáról

Karasszon István: Keresztyén identitás a 21. századi kultúrában

Lerf Andrea: Szemelvények a mai Y generációról

Hodossy-Takács Előd: Civilizációféltés, bezárkózás, identitásőrzés

SZÉPMÍVESSÉG

Zsirai László versei: Belső igény; Útmutatás

Kókai-Nagy Viktor: In memoriam Umberto Eco

Verzár Éva: Az utak az égbe nyúlnak (elbeszélés)

Sebestény-Jáger Orsolya: A hegyre fel (vers)

Confessio

A Magyarországi Református Egyház figyelője

A 2016/2. szám témája az európai kultúrához való viszony változása a 21. századi ember életében.

„...nemcsak arra hívattunk, hogy Jézussal együtt legyünk ott a sötétségben, hanem arra, hogy Jézus maga általunk legyen jelen a szenvedő világban” – olvasható az idei második szám meditációja *Lovas András* gazdagréti lelkipásztor tollából.

Az európai kultúra gyökereiről és változásairól *Szűcs Ferenc* teológiai professzor értekezik, egyebek mellett a szekularizációt, a globalizációt és a jövőt is vizsgálja teológiai szempontból. *Karasszon István* a kétezer éve adott keresztény identitásunk és a 21. századi kultúra kapcsolatáról ír.

Az online folyóirat a http://confessio.reformatus.hu/20162 címen érhető el.

Pecsuk Ottó (szerk.)

Bibliaismereti kézikönyv

Kálvin, Budapest, 2008, 676 oldal

A Magyar Bibliatársulat vezetői egy a teljes Szentírás tartalmi ismertetésére alkalmas kiadvány elkészítésére kérték fel a tagegyházak neves biblikus szakembereit. Így jött létre ez a Bibliaismereti kézikönyv.

A kézikönyv elsősorban a közép- és felsőszintű oktatás igényeihez alkalmazkodik, s úgy közöl fontos tartalmi- és háttérismereteket az egyes bibliai könyvekről: Célközönsége a teológiai képzésben résztvevő egyetemisták mellett mindazok, akik bármilyen formában szembesülnek a Biblia szövegével.

A könyv alapvető ismereteket nyújt az egyes bibliai könyvcsoportok és könyvek szerzőiről, a korabeli felhasználóikról, olvasóikról, s arról a tágabb környezetről, amelyben e szövegek megszülettek. Továbbá rövid és közérthető tartalmi összefoglalással, érdekes irodalom- és kultúrtörténeti információkkal segíti a bibliai szövegek jobb megértését. E fejezetek része az olvasókat további kutatásukban segítő, ajánlott magyar nyelvű irodalom felsorolása. Találhatunk még a kötetben egy-egy általános bevezetést az Ó- és az Újszövetségbe, rövid ismertetést a deuterokanonikus bibliai könyvekről, s egy-egy időrendi táblázatot szintén az ó-, illetve az újszövetségi korhoz.

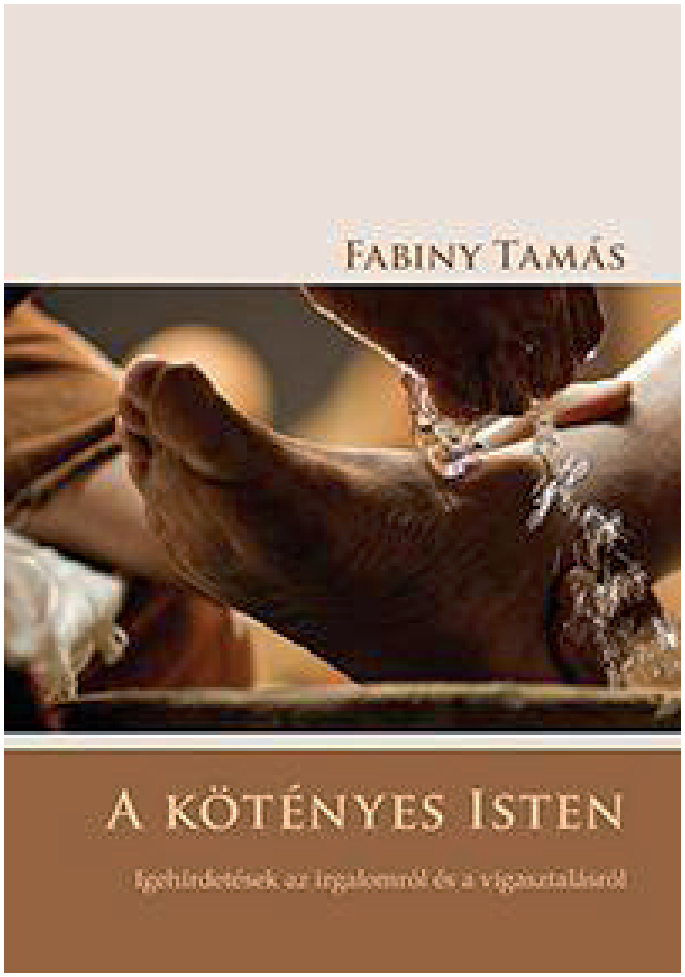

Fabiny Tamás

A kötényes Isten

Igehirdetések az irgalomról és a vigasztalásról

Luther, Budapest, 304 oldal

Jézus kötényt kötött maga elé, és megmosta tanítványai lábát. Ez a mélységesen megalázkodó szeretete, amellyel letérdel előttük, példa lehet mindannyiunk számára. Ő nem uralkodni jött, hanem szolgálni. Kötényes Istenként járt a földön – aztán kötényétől is megfosztva, egyetlen ágyékkötőben feszítették keresztre.

Hányan és hányan akarnak uralkodni emberek szívén, lelkén, életén! Ezzel szemben azt mondhatjuk: szolga csak egy van, az Isten. Erről a szolgáról mondja az ige: „A megrepedt nádszálat nem töri össze, a füstölgő mécsest nem oltja el."

Örömmel ajánlom figyelmetekbe A kötényes Isten – Igehirdetések az irgalomról és a vigasztalásról című kötetet. Az igehirdetés tanítás, segítség azoknak, akik Isten irgalmasságát és vigasztalását közvetítik. A jó pásztor szerető hangja szólal meg mindegyikből, és téged, az Olvasót, majd a Hallgatót szólítja meg, hogy fogadd be, ami éltet, és add tovább a szomjazónak, vágyakozónak is.

Várszegi Asztrik, pannonhalmi főapát

Olvashatóvá tettek egy 6. században elégett bibliai tekercset Izraelben

Az elszenesedett tekercs

Egy új képalkotó technológiával, egy különleges digitális szkenner bevetésével sikerült megfejteni egy kétezer éves tekercs elszenesedett darabjának a tartalmát. A tekercs az Ószövetség valaha talált legkorábbi leiratának egy részlete, és a sérülékenysége miatt évtizedeken át feküdt érintetlenül egy izraeli raktárban – írta az MTI.

Az Én-Gedi tekercsként ismert írás legalább a 3. vagy 4. századból származik, esetleg még ennél is régebbről: néhány szakértő szerint a radiokarbonos elemzés által sugalltnál is régebbi lehet. A kézirat stílusának elemzése és a betűk rajzolásának módja alapján arra következtetnek, hogy akár az első évszázad második felében vagy a második század elején is keletkezhetett.

A tekercstöredéket 1970-ben találták Én-Gediben, a Holt-tenger nyugati partján lévő izraeli oázisban. Az itteni zsidó közösség az időszámítás előtti 8. századból származik. A különleges leletet évtizedeken át az Izraeli Régészeti Hatóság őrizte. Régóta azt gondolták a tudósok, hogy a tekercs

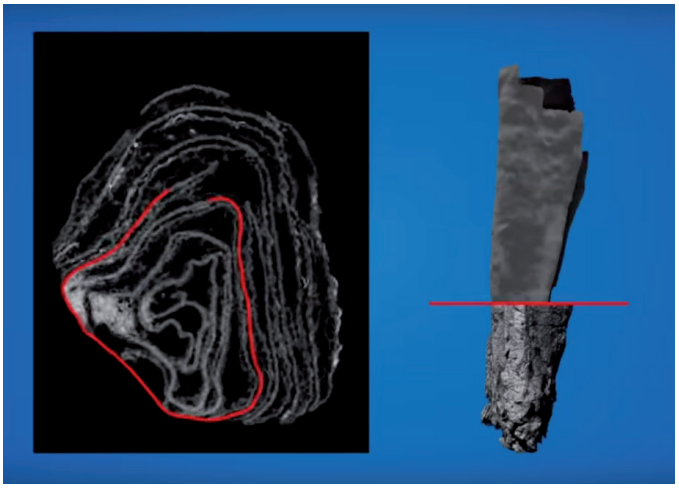

Részlet a különleges eljárást bemutató videóból

tartalma örökre elveszett, mert megégett egy 6. századi tűzben, ezért lehetetlen megérinteni anélkül, hogy porrá hullana.

Hogy megakadályozzák a megégett papírtöredék további szétesését, egy digitális szkenner segítségével virtuálisan bontották ki a tekercset, hogy a megérintése nélkül nézzék meg a tartalmát. Egy röntgenalapú, mikroszámítógép-tomográfos (micro-CT) szkenner segítségével először rétegenként beszkennelték és digitálisan modellezték a tekercset, aztán ebben a modellben azonosították a fényesebb pixeleket, amelyek a tintában található fémes anyagokat jelölték. Ezután a háromdimenziós modellt kiterítették, és miután az elszenesedett töredék összes darabkáján végigmentek, végül összeillesztették őket, és megkapták a valóságban összeégett tekercs kiterített modelljét.

„Bámulatba ejtő a képek minősége. A szöveg nagy része annyira olvasható, vagy olyan közel van az olvashatósághoz, mint a tényleg sértetlen holt-tengeri tekercsek vagy az azokról készült nagyfelbontású képek” – mondta *Michael Segal*, a Jeruzsálemi Héber Egyetem filozófiai és vallástörténeti tanszékének vezetője. A digitális megfejtéssel kiderült, hogy a Leviták könyvéről, azaz Mózes harmadik könyvéről van szó. Ezzel ez a valaha talált legkorábbi Pentateuchus-részlet.

A Pentateuchus, más néven a Mózesi könyvek a Biblia ótestamentumi részének első öt könyve, amelyet a zsidó és a keresztény hagyomány Mózesnek tulajdonít.

„Azonnal megdöbbenve észleltük, hogy ezekben a részletekben az Én-Gedi tekercs minden részletében megegyezik az úgynevezett maszoréta szöveggel, a Szentírás mai napig használt egységesített héber szövegével” – mondta Segal. A tekercsen minden oszlopban az eredeti 35 sorból 18 sor látható. Mint más ősi héber tekercsek, ez is csak mássalhangzókat jelöl. A magánhangzók jelzéseit csak a 9. századtól kezdték használni a héber írásban.

A kutatók remélik, hogy a speciálisan az Én-Gedi tekercs megfejtésére kidolgozott technika más tekercseken, például a még megfejtetlen holt-tengeri tekercsgyűjteménynél, vagy a Vezúv vulkán 1. századi kitörésekor megsemmisült iratoknál is használható lesz.

Maga a *volume cartography* nevű technológia pedig, amelyet az amerikai Nemzeti Tudományos Alap támogatásával fejlesztettek ki, a következő évtől szabadon elérhető lesz nyílt forráskódú szoftverként.

A kutatás eredményei a Science Advances szaklapban jelentek meg.

Forrás: index.hu

A tekercs így már olvashatóvá vált